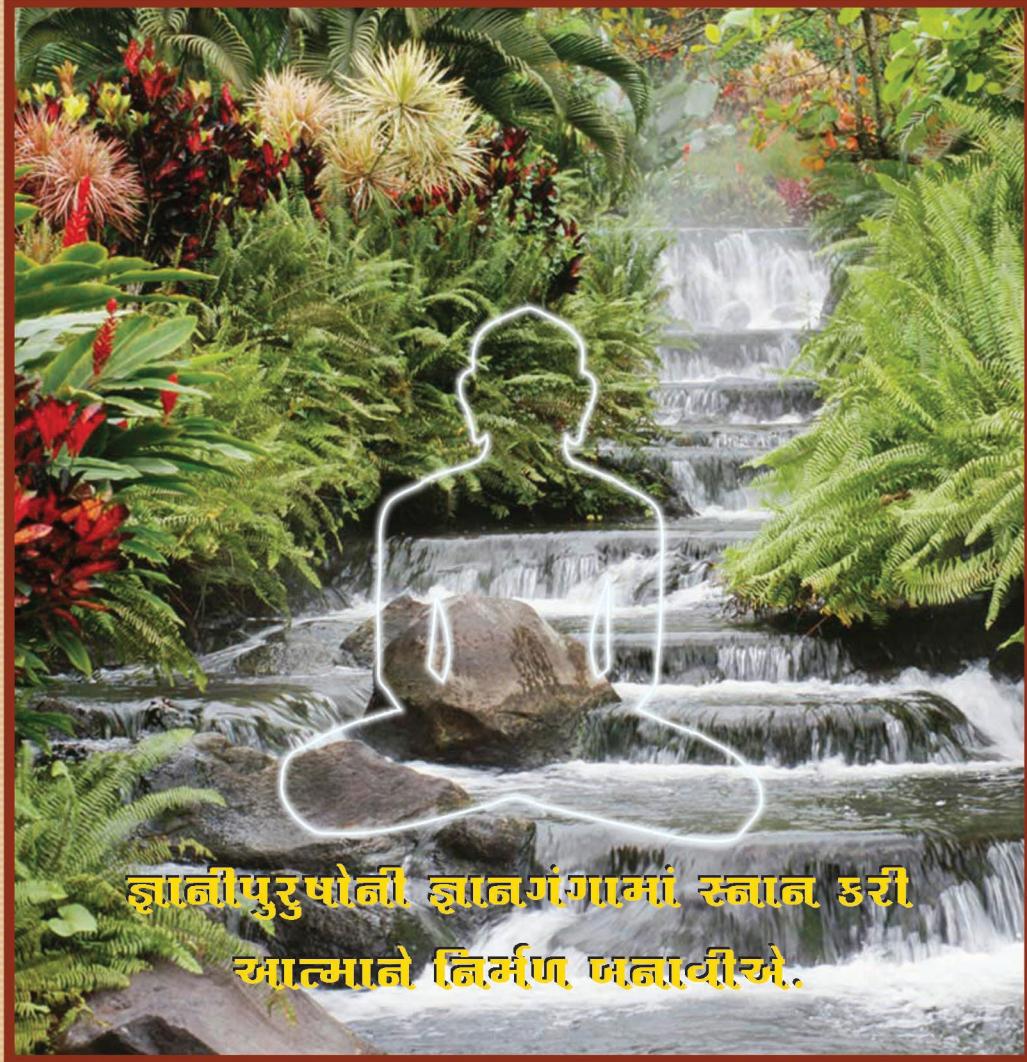

શ્રી રાજ-સોભાગ સદ્ગુરૂ પ્રસાદ

અંક: ૭૪ (ત્રિમાસિક)

જૂન - ૨૦૧૬

જ્ઞાનીપુરુષોની જ્ઞાનગંગામાં રંગાન ડરી
આત્માને નિર્મણ ઘણાવીએ.

Published by :

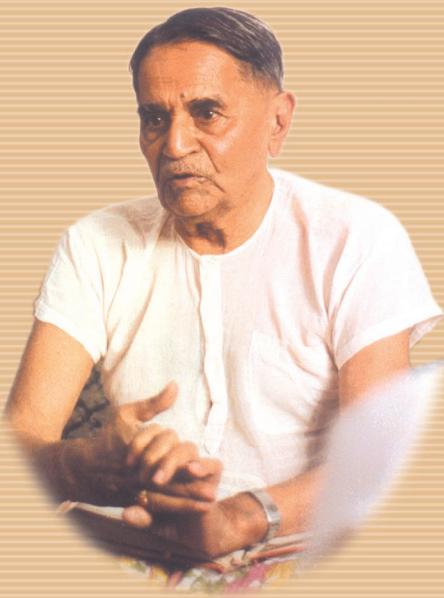
Shree Raj Saubhag Satsang Mandal

SAYLA-363 430 (GUJARAT-INDIA)

Tel. : 02755-280533, TeleFax : 280791

Email : rajsaubhag@yahoo.com

Website : www.rajsaubhag.org

જો જાણો હાંકી
દુર્ગાદા તો લમે
હોકુ મૌનું બગાદ્ય
માત્રીગાઢા! અસ્વાધ
કૃષ્ણાનરાંગાન્દી
ગાઢા તો લમનોશાં
ફુલું વાયું રા

શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર વચનામૃતજી

પત્રાંક : ૩૦૮

(પુ. ભાઈશ્રીએ પત્રાંક-૩૦૮ ઉપર કરાવેલ સ્વાધ્યા)

પ.કૃ. દેવે આ પત્ર સોભાગભાઈ પર મુંબઈથી માગશર સુદ-૧૪, ભોમ ૧૮૪૮ની સાલમાં લખ્યો. અં સત્તું શ્રી સહજ સમાધિ તો આ તો પ.કૃ. દેવની દશા છે કે તેઓ સહજ રીતે સમાધિભાવની અંદર નિવાસ કરી રહ્યા છે. એમને સમાધિભાવમાં પોતાની જાતને સ્થિર કરવાને માટે થઈને પુરુષાર્થ કરવો પડતો નથી. સહજ રીતે જ એમને સમાધિ વર્તી રહી છે. પછી લખાણની અંદર પણ કહે છે કે અત્ર સમાધિ છે. એટલે કે પોતે સમાધિભાવમાં છે. જ્ઞાનીપુરુષ કે જેની જ્ઞાનદશા ઘણી ઊંચી છે આવા મહાપુરુષોને પણ હાલતાં-ચાલતાં, ખાતાં-પીતાં, ઉઠતાં-બેસતાં કે ગમે તે પ્રવૃત્તિ કરતાં હોય પણ એ સમાધિભાવમાં જ હોય. એટલે આપણને તો આશ્રય થાય કે ભાઈ, હજુ અમે તો ધ્યાનની ભૂમિકાની અંદર અમારી જાતને સ્થિર કરવાનો પ્રયત્ન અને પુરુષાર્થ કરીએ છીએ. પછી અનુકૂળ સમાધિભાવમાં આવવું છે કે જેમાં એ સમાધિની જે મોજ અને મસ્તી હોય એ અમારે માણસી છે. તો એને તો એમ જ લાગે કે બે પગ જોડી, પચાસનમાં બેસી કે સુખાસનમાં બેસી અને પછી ધ્યાન કરવા બેસીએ તો સમાધિ આવે. એટલે પુરુષાર્થ કરીએ, એટલે સમાધિ આવે, તો ચોક્કસ જીવે પોતાનું આધ્યાત્મિક ઘડતર કરવું છે તો એ પોતે હજુ સમાધિની દશામાં નથી, હજુ તો ધ્યાનની ભૂમિકામાં પણ સ્થિરતાનો જ પ્રયત્ન અને પુરુષાર્થ કરે છે, એ જીવે તો પુરુષાર્થ કરતાં કરતાં જ્યારે અંદરના બધા પરિણામ સ્થિર થઈ જાય ત્યારે જેટલો વખત સ્થિરતા હોય એટલો વખત સમાધિમાં કહેવાય.

અને એ સ્થિરતા તો બહુ જ ઓછી હોય. બહુ લાંબો સમય ટકે નહીં. પણ સાચી સમાધિ તો જ્યારે આત્મસ્વરૂપની ઓળખાણ થાય પછીથી આવતી હોય છે અને એમાં પણ જે પ્રાથમિક ભૂમિકાના સાધકો કે જેને પોતાના આત્મસ્વરૂપની ઓળખાણ થઈ છે પણ હજુ એને પોતાની જાતને સ્વરૂપની અંદર સ્થિર કરવા માટે જાગૃતિ રાખવી પડે, પુરુષાર્થ કરવો પડે અને પછી પોતાની જાતને સમાધિભાવમાં લાવી શકે. પણ જેની જ્ઞાનદશા ઘણી બધી તીવ્ર છે એને તો કોઈ પુરુષાર્થ કરવાનો નહીં, એ તો સહજ રીતે સમાધિભાવમાં હોય એટલે આ ઉચ્ચદશાની વાત થઈ. બાકી તો જેની દશા પ્રાથમિક એટલે કે ધ્યાનની ભૂમિકામાં હજુ શરૂઆત કરી છે, અથવા તો સાધક થોડો ઘણો, સાધારણ આગળ વધેલો છે, અહીંથી કરી અને આત્માની ઓળખાણ સુધી પહોંચેલો જીવ અને આત્માની ઓળખાણ થયા પછી પણ એની દશા ઊંચી ન થાય ત્યાં સુધી એ જીવ સહજ રીતે સમાધિભાવમાં રહી શકતો નથી હોતો. જ્યારે કૃ. દેવ જેવા જ્ઞાનીપુરુષ કે જે સહજ સમાધિમાં હોય છે. સ્મृતિ રહે છે, તથાપિ નિરૂપાયતા વર્તે છે. અસંગવૃત્તિ હોવાથી અણુમાત્ર ઉપાધિ સહન થઈ શકે તેવી દશા નથી,

તોય સહન કરીએ છીએ. તો સોભાગભાઈએ કંઈક પૂછાવેલું હશે એટલે એના અનુસંધાનમાં કહે છે કે સ્મૃતિ રહે છે તથાપિ નિરૂપાયતા છે. જે કંઈ પણ પૂછાવેલું હશે એ કાર્ય થઈ શકે એમ નહીં હોય એટલે નિરૂપાયતા દર્શાવી અને હવે અસંગ વૃત્તિ હોવાથી આણુમાત્ર ઉપાધિ સહન થઈ શકે તેવી દર્શા નથી. કૃ. દેવ કે જેની આ આધ્યાત્મિક દર્શા કે જેમાં એમજો એમ કહ્યું કે સહજ સમાવિભાવ વર્તે છે. બીજી વાત કે કૃ. દેવ પોતાના શરીરથી અસંગ બની ગયા છે, એટલે કે આ શરીરનો સંગ હોવા છતાં એ શરીરનો સંગ છૂટી ગયો છે. એટલે કૃ. દેવના આત્માનો ઉપયોગ છે એ મન, વચન અને કાયાના યોગ અને એનાથી ચાલતી જે પ્રવૃત્તિ છે એનાથી છૂટો પડી ગયો છે. એટલે એ સ્પષ્ટ આત્માથી શરીર જુદું છે એવી અનુભવની ભૂમિકામાં છે. એમને સ્પષ્ટ આ જ્યાલ હોય છે. તો હવે આવી ઉચ્ચ અસંગદર્શા કૃ. દેવની છે. આમ તો આપણે બાધ્ય સંગ છોડીએ ને કે ભાઈ, હવે આપણે મિત્રોનો સંગ નથી કરવો, કે કુટુંબીજનોનો સંગ નથી કરવો. તો લોકો કહે કે હવે તો આ ભાઈ અસંગ બની ગયા. એટલે હવે એ આપણી સાથે કોઈ વાતચીત પણ નહીં કરે, અને કંઈ બોલશે પણ નહીં. એમ લોકો ઘણી ટીકા કરે. પણ આ બાધ્યસંગ છોડ્યો છે. અને એ રીતે પ્રથમ તો જીવે આ બધા બાધ્યસંગ છોડી અને પ્રવૃત્તિ કરવી જોઈએ. પણ પછી તો ખરેખર, આ શરીરનો સંગ પણ છૂટવો જોઈએ. અને એ સંગ ત્યારે જ છૂટે જ્યારે એનો આત્મા શરીરથી છૂટો પડી ગયો હોય, અલગ થઈ ગયો હોય. કૃ. દેવ તો પોતાના આત્મસ્વરૂપની અંદર હોય તો શરીર છે કે નહીં એનો પણ એમને જ્યાલ નથી રહેતો. એવા એ પોતાના સ્વરૂપની અંદર મળ હોય. એટલે હવે જો

આવી અસંગવૃત્તિ હોય તો એમાં એને સંસારના કાર્યો કરવા પડે તો એ એને ઉપાધિરૂપ લાગે. અને કહે છે કે ઉપાધિ સહન થઈ શકે એવી દર્શા નથી, તો ય સહન કરીએ છીએ. કેમકે કર્મના ઉદ્યની અંદર જે સંસાર વળગેલો છે, અને જે સંસારની બધી પ્રવૃત્તિ એને કરવી પડે છે. એટલે જેટલી ઉદ્યરૂપ પ્રવૃત્તિ હોય એ પ્રવૃત્તિ કૃ. દેવ કરતાં હોય અને એ ઉપાધિ એને સહન કરવી પડતી હોય પછી સત્તસંગી ‘પર્વત’ને નામે જેમનું નામ છે તેમને યથાયોગ્ય. કુંગરભાઈ ગોશાળિયાને માટે થઈને લખ્યું. આમ કૃ. દેવે જરા ટીઝખળ કરી. કુંગરશીભાઈની દર્શા તો સારી જ છે. કુંગરશી એટલે પર્વતને નામે જેનું નામ છે એમને યથાયોગ્ય. આમ મુખ્યપણે કુંગરશીભાઈને લક્ષમાં રાખી અને કૃ. દેવ આ વાત દર્શાવી રહ્યા છે.

બંને જણા વિચાર કરી વસ્તુને ફરી ફરીને સમજો આ આધ્યાત્મમાર્ગની અંદર જીવોની અલગ અલગ ભૂમિકા હોય અને એ પોતે જે ભૂમિકાએ હોય એ ભૂમિકાથી એને આગળ વધવાનું હોય અને એ રીતે એને બોધ આપવામાં આવતો હોય એટલે જેની દર્શા નીચી છે એને એ દર્શાથી આગળ વધવા માટે શું કરવું ? અને જેની દર્શા ઊંચી છે એને એ ઉચ્ચદર્શાથી આગળ વધવા માટે થઈને શું પુરુષાર્થ કરવાનો ? શું સમજણ કેળવવાની ? આ રીતે જ્ઞાનીપુરુષ એને આજ્ઞા કરતાં હોય પણ આ માર્ગ એવો છે કે જેની અંદર બે પ્રકારનો બોધ કીધો, કે જેમાં ઉપદેશબોધ છે એ પ્રાથમિક ભૂમિકા અને સામાન્ય ભૂમિકાના જીવો માટે છે અને સિદ્ધાંતબોધ કે જેમાં નિશ્ચયની વાત હોય. એ બોધ કે જેના જીવનની અંદર ઉપદેશબોધનું પરિણમન થયું હોય, એની અંદર પ્રાથમિક ગુણો ઉત્પન્ન થયા હોય, એ જીવ સાધનાની અંદર ઘણો બધો સ્થિર બન્યો હોય.

અને બેદજ્ઞાનની ભૂમિકાની નજીક પહોંચેલો હોય. આવા જીવને સિદ્ધાંતજ્ઞાનનો બોધ કરવામાં આવે તો એને ખૂબ ઉપકારી થાય પણ હજુ ઉપદેશ બોધ શું ? એનો ઘ્યાલ નથી અથવા તો એનું પરિણામ પોતાની અંદર થયું નથી અને જો સીધી જ સિદ્ધાંતબોધની વાત કે જેના અભ્યાસ કરવાની અંદર જીવ પડી જાય અને એ પાધરો ગ્રહણ જ કરવાને માટે થઈને પ્રવૃત્તિશીલ બની જાય તો શું થાય ? તો કહે કે જીવને ખોટો નિશ્ચય થાય. એટલે કે પોતાને પોતાના આત્મસ્વરૂપની ઓળખાણ થઈ ન હોય, છતાં નિશ્ચયની વાત સાંભળી કે આત્મા કેવો છે ? તો કહે, આત્મા તો અજર, અમર, અવિનાશી છે. એ

આત્મા કર્મનો કર્તા પણ નથી, અને એના ફળનો ભોક્તા પણ નથી. આવી નિશ્ચયની વાત સાંભળી એને એમ થઈ જાય કે હું જ્ઞાનસ્વરૂપ આત્મા છું. આત્માની ઓળખાણ ન થઈ હોય તો પણ આ જે શાસ્ત્રોની વાત, કે જેનું વિપરીત પરિણામન પોતાની અંદર થયું અને એવી માન્યતામાં આવી જાય કે મને ભગવાન આત્માની પ્રાપ્તિ થઈ ગઈ, હકીકતની અંદર પ્રાપ્તિ તો ન થઈ હોય, જીવ એ ભાંતિમાં જ છે, એટલું જ નહીં પણ પાયાના જે ગુણો છે તે ગુણો પણ પોતાની અંદર હજુ વિકસીત થયા ન હોય અને ખોટા નિશ્ચયમાં આવી જાય. એટલે અનાદિકાળથી જીવ આવી રીતે, ભાંતિગત રીતે નિશ્ચય કરતો આવ્યો છે. અને એના જન્મ-મરણના ફેરા ટળ્યા નથી. એટલે કૃ. દેવ સોભાગભાઈ અને ઉંગરભાઈને કહે છે કે બંને જણા વિચાર કરી અને વસ્તુને ફરી ફરી સમજો કે ખરેખર વસ્તુસ્થિત શું છે ? ફરી ફરી એમ કહે છે. મનથી કરેલો નિશ્ચય સાક્ષાત નિશ્ચય માનશો નહીં. જ્ઞાનીથી થયેલો નિશ્ચય જાણીને પ્રવર્તનામાં કલ્યાણ છે. જો જ્ઞાનીપુરુષ એમ કહે કે

ભાઈ, તને તારું આત્મસ્વરૂપ પ્રગટ થઈ ગયું છે. તને તારા આત્માની ઓળખાણ થઈ ગઈ છે તો એ રીતે માન્યતામાં આવવામાં જ કલ્યાણ છે પણ તમે તમારા મનથી નિશ્ચય કર્યો કે મને ભગવાન આત્માની પ્રાપ્તિ થઈ ગઈ તો એ સાક્ષાત્ નિશ્ચયમાં આવી ગયા હતા એટલા માટે કૃ. દેવ આમ કહે છે કે મનથી કરેલો નિશ્ચય સાક્ષાત્ નિશ્ચય માનશો નહીં પણ જે પ્રમાણે જ્ઞાનીપુરુષ કે જેના થકી વસ્તુ સ્વરૂપનો નિશ્ચય થયો છે અને એ કહે એમ જ જીવે પુરુષાર્થ કરવો જોઈએ. આમ એની દઢ માન્યતા હોય તો એની અંદર જીવનું કલ્યાણ રહેલું છે. પછી તો કૃ. દેવ દર્શાવે છે કે પછી જેમ ભાવિ.

હવે એના પછી સુધાને વિષે અમને સંદેહ નથી, તમે તેનું સ્વરૂપ સમજો, અને ત્યારે જ ફળ છે. આ તો ઘણી બધી મહત્વની વાત છે. જે લોકો નિશ્ચયવાદી છે, સિદ્ધાંતવાદી છે એ લોકો તો નિમિત્ત કરતાં ઉપાદાનને જ વિશેષ મહત્વ આપતાં હોય છે. એટલે એ નિમિત્તને ગૌણ કરી નાખે અને એની માન્યતા એવી હોય કે જીવને ભલે ગમે તેવા બળવાન નિમિત્તાની પ્રાપ્તિ થાય પણ કાંઈ નિમિત્ત આત્મસ્વરૂપની પ્રાપ્તિ કરાવી દેતું નથી. આવી માન્યતામાં હોય તો હવે દરેક દરેક સાધક કે જે આ સુધારસનું ધ્યાન કરે છે, આ આરાધના દરેક દરેક સાધકની છે પણ એ આરાધના કરતાં જીવને વિકલ્પ થાય કે આ પર વસ્તુ છે, આ પર નિમિત્ત છે, એનાથી મારું કલ્યાણ થશે ? આવો એને એક વિકલ્પ ઊભો થાય. બીજું કે એ જે આલંબન છે એ પ્રશસ્ત આલંબન કહે છે, અને એ આલંબનને અપૂર્વ અને અમૂલ્ય આલંબન કહે છે, કે જે આલંબનના આધારથી જીવ ઠેઠ આત્મસ્વરૂપની પ્રાપ્તિ સુધી પહોંચી જાય. હવે એની અંદર જ જીવને વિકલ્પ થાય કે આ

આલંબન છે એ સાચું હશે ? એનાથી જ કલ્યાણ થતું હશે ? આવા જે સાવ અવળા વિકલ્પો થાય અને પદ્ધી જે સુધારસનું ધ્યાન છે એને એ ગૌર્ગ બજાવી નાખે તો તે જીવ કે જે પુરુષાર્થ કરી અને કલ્યાણના માર્ગ આગળ વધી રહ્યો હતો એ માર્ગ જ ચૂકી જાય એટલે કહે છે, સુધાને વિષે અમને સંદેહ નથી, તમે તેનું સ્વરૂપ સમજો, અને ત્યારે જ ફળ છે. એનું જ્યારે તમને સાચું સ્વરૂપ સમજાશે ને ત્યારે જ તમને એનું શું ફળ મળવાનું છે, એનો જ્યાલ આવશે. ગુરુવર્ય છોટાભાઈ ડેસાઈ જે પત્રો લખે છે એની અંદર આ સુધારસનું જે ધ્યાન છે એનાથી જીવને શું લાભ છે ? કેવો લાભ છે ? એ એમના પત્રોની અંદર બતાવે છે, કે એનાથી આ પહેલો લાભ, આ બીજો લાભ, આ તૃજો લાભ. આમ સાધના કરતાં જીવને આ પત્રો ખૂબ ખૂબ ઉપયોગી થાય એવા મહત્વના પત્રો છે. તો જ્યાં સુધી જીવને આ સુધાનું સ્વરૂપ સમજાય નહીં ત્યાં સુધી એ પોતાનું કલ્યાણ સાધી શકતો નથી. અને છેલ્લે લખે છે. પ્રાણમ પહોંચે.

પત્રાંક : ઉ ૧૧૦

(પુ. ભાઈશ્રીએ પત્રાંક-૩૧૦ ઉપર કરાવેલ સ્વાધ્યાય)

પ.કૃ. દેવે આ પત્ર ત્રિભોવન માણેકચંદ પર મુંબઈથી પોષ સુદ-ઉના ૧૯૪૮ની સાલમાં લખ્યો છે. જેમાં અનેક કદીઓ લીધેલી છે. જેમાં આઈ દાસ્તિની સજ્જાય તથા યોગમાંથી પણ લીધેલ છે. જેના અર્થ પ.પુ. બાપુજીએ સમજાવ્યા છે તે શિક્ષામૃતમાંથી લીધા છે.

અનુક્રમે સંયમ સ્પર્શતો જી, પાસ્યો ક્ષાયકભાવ રે, સંયમ શ્રેષ્ઠી ફૂલકે જી, પૂજું પદ નિષ્પાવ રે.

આત્માની અભેદ ચેતનારૂપ સંયમની શ્રેષ્ઠીના ફૂલથી (એક પદ્ધી એક કમને અનુભવીને) ક્ષાયકભાવને પામેલા એવા જે સિદ્ધાર્થના પુત્ર જે ભગવાન મહાવીર તેના નિર્મળ ચરણકમળને હું પૂજું છું.

દર્શન સકલના નય ગ્રહે, આપ રહે નિજ ભાવે રે, હિતકરી જનને સંજીવની, ચારો તેહ ચરાવે રે.

સદગુરુ આત્મજ્ઞાની હોવાના કારણે સર્વ દર્શનના નય ગ્રહણ કરે. પણ પોતાના સ્વભાવમાં જ રહે છે. અને જીવો માટે જે હિતકારી હોય તે પ્રમાણે વાત કરે છે. નિશ્ચય અને વ્યવહાર નયરૂપ સંજીવનીનો ખોરાક (ચારો) જીવને ચરાવે છે. એટલે કે અન્યને હિતરૂપ થાય તેવી રીતે મધ્યસ્થતાથી વાસ્તવિક ધર્મનો ઉપદેશ આપે છે. તો હવે આમ જેને કહીએ કે ગચ્છ અને મતની માન્યતા ધરાવતા જીવો કે જે ગચ્છ અને મતમાં જ પડેલા છે અને એનાથી જ પોતાનું કલ્યાણ છે એવી માન્યતા ધરાવે છે, અને એ પોતાની માન્યતાને જ આગળ કરવાનો પ્રયત્ન કરતાં હોય પણ આત્મકલ્યાણને માટે થઈને અને પોતાને શું કરવું જોઈએ અને શું ન કરવું જોઈએ એનો એને જ્યાલ પણ હોતો નથી. અને તેઓ એમ જ કહેતાં ફરે છે કે એમે જે આરાધન કરીએ એ જ સાચું. તો આવી રીતે જ્યાં અલગ અલગ પ્રકારના દર્શનો છે, એની પણ અલગ અલગ પ્રકારની માન્યતા છે. અને એ બધા દર્શનો પણ પોતાની જે માન્યતા છે એ જ સાચી માન્યતા અને એનાથી જ જીવનું કલ્યાણ થાય, આમ જ માનતા હોય. પણ આ બધી ગચ્છ મતની માન્યતા અને એ માન્યતાના હિસાબે એનું એકાંતે પ્રરૂપણ એ કયા લેવલે ચાલે તો કહે કે અજ્ઞાન લેવલ ઉપર ચાલે. એટલે કે જ્યાં અજ્ઞાનીઓ છે, આત્મજ્ઞાનની પ્રાપ્તિ

નથી થઈ પણ એ અજ્ઞાની ખૂબ ખૂબ વિદ્વાન છે, શાસ્ત્રોનો એણે ખૂબ અભ્યાસ કરેલો હોય, અને એ અભ્યાસનો પરમાર્થ પોતાની બુદ્ધિએ સમજેલા હોય, પંડિતો હોય, ત્યાગી પુરુષો હોય કે જેને હજુ આત્મજ્ઞાનની પ્રાપ્તિ થઈ નથી તો એ તો આ વાતનું પ્રરૂપણ પોતાની રીતે જ કરતાં હોય, જ્યારે વિદ્વાનો જેને આત્મજ્ઞાનની પ્રાપ્તિ થઈ નથી એ પ્રરૂપણ પોતાની રીતે કરતાં હોય, પણ જે આત્મજ્ઞાની પુરુષો છે એની વાત સાવ ન્યારી છે. એટલે એ આત્મજ્ઞાની મહાપુરુષ છે એ બધા જ નય અથવા તો બધા જ દર્શનની વાત ગ્રહણ કરે પણ એ પોતાના આત્મસ્વરૂપની અંદર જગત હોય, અને જે જીવને એમના શરણમાં રહી અને પોતાનું કલ્યાણ કરવું છે એ જીવની યોગ્યતા પ્રમાણે એને બોધ આપે. એટલે કે જેમ અત્યારે આપણે જૈન દર્શનની અંદર પણ નિશ્ચય અને વ્યવહાર, આ બંનેની પ્રરૂપણ અને એ બંનેની વર્ણે સતત મતલેદ અને વાદ-વિવાદ ચાલતાં હોય. તો જ્યાં નિશ્ચય અને વ્યવહાર નયરૂપ સંજીવની ખોરાક કે જે આત્મજ્ઞાની મહાપુરુષ કે જે જીવને ખરેખર ભૂમિકા હજુ જેવી જોઈએ એવી તૈયાર થઈ ન હોય, ધર્મ કરવાની ભાવના હોય, તો વ્યવહારનયથી એનું ઘડતર કરવાનું ચાલુ કરે, અને જે જીવ કે જે હજુ પ્રાથમિક ભૂમિકાનો છે અને એની પાસે સીધી નિશ્ચયની વાત મૂકવામાં આવે તો એને એ ફળદાયી ન થાય. એટલું જ નહીં પણ જો એ ફળદાયી તો ન થાય પણ એકાંતે એ ખોટી માન્યતામાં બેસી ગયો, તો પાયાના ગુણો હજુ એનામાં વિકસીત થયા જ ન હોય અને એ માની બેસે કે મને આત્મસ્વરૂપની પ્રાપ્તિ થઈ ગઈ છે તો એ તો રખડી મરવા જેવું થઈ જાય. પત્રાંક ત૦૮માં પણ પ.કૃ.દેવ સોભાગ્યાર્થ અને કુંગરશીભાઈને કહે છે કે પછી જે બંને જણા વિચાર

કરી વસ્તુને ફરી ફરીને સમજો મનથી કરેલો નિશ્ચય સાક્ષાત નિશ્ચય માનશો નહીં. જ્ઞાનીથી થયેલો નિશ્ચય જાણીને પ્રવર્તવામાં કલ્યાણ છે. પછી જે સુધારસની સાધના છે તેના માટે કહે છે કે સુધાને વિષે અમને સંદેહ નથી, તમે તેનું સ્વરૂપ સમજો, અને ત્યારે જ ફળ છે. તો આ જ્ઞાનીપુરુષ કે જ્યાં જીવ અવળે માર્ગ જતો હોય તો તરત જ એને જગત કરી અને સાચો બોધ આપે. અને આ રીતે જે ભૂમિકાએ જે જીવ હોય એને એ ભૂમિકાએ જે બોધ હિતકારી હોય એ જ બોધ આપે. અને છતાંયે મધ્યસ્થભાવમાં જ રહે. આ નય સાચો અને આ નય ખોટો એવું તો મહાપુરુષો કરે જ નહીં. અને આ રીતે ધર્મનો ઉપદેશ આપતાં હોય છે. કૃ.દેવે પણ વચ્ચનામૃતજીની અંદર શરૂઆતમાં નય બાબતની અંદર બે-ત્રાણ પત્રોની અંદર એનું નિરૂપણ કરેલું છે અને એમાં પણ એમણે જણાવેલું છે કે જ્ઞાનીઓ તો નયની બાબતમાં મધ્યસ્થ જ રહેતા હોય છે. એટલે જ્ઞાનીપુરુષ એમ ન કહે કે ભાઈ, તારું ઘડતર છે તે વ્યવહારનયથી થઈ રહ્યું છે અને હું તને વ્યવહારનયની વાત કરું છું. એવું તો જ્ઞાનીપુરુષમાં આવે જ નહીં. જેમ કે દસમા ધોરણની અંદર અભ્યાસ કરતો છોકરો હોય, તો એને ૧૦મા પછી ૧૧મા ધોરણ સુધી પહોંચવાનું છે અને એવો લક્ષ લઈ એને અભ્યાસ કરાવવામાં આવે પણ પહેલાં ધોરણનો છોકરો હોય અને એને સીધો ૧૦મા ધોરણનો અભ્યાસ કરાવવામાં આવે તો એ ગ્રહણ કરી શકે? ગ્રહણ ન કરી શકે, એને બધું વિપરીત થાય. અને જે ૧૦મા ધોરણમાં પહોંચી ગયો છે અને એને હજુ પહેલા ધોરણનું જ શીખવવામાં આવે તો? પણ જે જીવ જે ભૂમિકાએ છે એ ભૂમિકાથી એ આગળ વધે એવો જ બોધ એને આપવામાં આવતો હોય.

દર્શન જે થયાં જુજવાં, તે ઓધ નજરને ફેરે રે, ભેદ થિરાદિક દાખિમાં, સમકિતદાખિને હેરે રે.

જગતમાં અનેક પ્રકારના ધર્મ-મતો જોવામાં આવે છે તે ઓધદાખિને કારણે થયા છે. પરંતુ સ્થિરાદિક ચાર દાખિમાં સમ્યક્દર્શન આત્માનો વાસ્તવિક યોગ હોય છે. પણ દરેકમાં જ્ઞાનની તારતમ્યતામાં ફેરન્-બિશ્વતા હોય છે. આમ ત્રિભોવનભાઈને અલગ અલગ રીતે પણ આ બધી કરીઓ પ.કૃ.દેવે આ પત્રમાં મૂકેલી છે. સકારણ હશે અને આપણે જો સમગ્રપણે આઈ દાખિની સજ્જાયનો અભ્યાસ કરીએ તો આપણાને અધ્યાત્મના સ્વરૂપનો ઘણી સારી રીતે અને વિશેષ જ્યાલ આવે. તો હવે આની અંદર જગતમાં અનેક પ્રકારના ધર્મ-મતો જોવામાં આવે છે. તે ઓધદાખિને કારણે થયા છે. તો ઓધદાખિ એટલે શું ? તો કહે કે મારા કુટુંબની અંદર આ ધર્મનું પ્રવર્તન છે એટલે મારે પણ એ ધર્મ-મતની માન્યતામાં સ્થિર થવું જોઈએ અને મારે એવી રીતે જ ધર્મ કરવો જોઈએ. મારા બાપ-દાદા, એના બાપ-દાદા, આ રીતે જ ધર્મનું આરાધન કરતાં હતાં તો મારે પણ એ રીતે જ ધર્મનું આરાધન કરવું જોઈએ. આ ઓધે ઓધે કહેવાય. કે આ કરે છે એટલે હું કરું છું. અને હું કરું છું એટલે આ કરે છે. પણ બધા એકબીજાને જોઈને કરે. એની અંદર એની સમજણ નહીં કે આની અંદર ખરેખર પોતે જે કરે છે એ યથાત્ત્થ કરે છે કે નહીં ? એમાં કંઈ ભૂલ છે અથવા તો સમજણ ફરક છે. સાચી વાત હતી એ મચડાઈ અને અવળી થઈ ગઈ છે. તો આવી રીતે ઓધે ઓધે ધર્મ કરવાથી જીવ પોતાનું કલ્યાણ કરી શકે નહીં. (ભેદ થિરાદિક દાખિમાં, સમકિતદાખિને હેરે રે) આ ચાર દાખિ કે જેનાથી અનુકૂમે જીવ

સમ્યક્દર્શનની પ્રાપ્તિ કરી શકે. એટલે કે આત્મસ્વરૂપની પ્રાપ્તિ કરી શકે એવા યોગને આરાધનમાં વણાયેલો હોય. હવે આમ આ ચાર દાખિ કીધી કે જેની અંદર એક દાખિ, પદ્ધીથી એના પદ્ધીની જે દાખિ છે. આમ એ આઈ દાખિ છે. એ કમિક રીતે જીવની પ્રગતિ બતાવે છે. તો શરૂઆતની ભૂમિકા હોય જેની અંદર જ્ઞાન તો કહે બહુ થોડું હોય, એના પદ્ધીની ઉપરની ભૂમિકા, એમાં થોડું વધારે, એનાથી ઉપરની ભૂમિકા તો કહે એનાથી થોડું વધારે. એમ દરેકમાં જ્ઞાનની તારતમ્યતામાં ફરફાર હોય છે. પણ આ દાખિમાં સમ્યક્દર્શન એટલે કે આત્માનો વાસ્તવિક યોગ રહેલો હોય છે. એના પદ્ધી

યોગનાં બીજ ઈહાં ગ્રહે, 'જિનવર' શુદ્ધ પ્રણામો રે, 'ભાવાચારજ' સેવના, ભવ ઉદ્દેગ સુઠામો રે.

આ દાખિમાં જીવ યોગનાં બીજ એટલે સમકિત પ્રામ થવાના બીજને, સાધનાપથના મર્મને ગ્રહણ કરે છે. શુદ્ધ એવા જિનેશ્વર દેવને પ્રણામ કરે તે યોગનું પ્રથમ બીજ છે. ભાવાચાર્યની સેવના, ભક્તિ કરો જેથી ભવભ્રમજારૂપી ઉદ્દેગ મટી જાય અને મોક્ષમાર્ગમાં સ્થિર થાઓ. સંસાર ક્યારે છૂટે એવી અંતરમાં સાચી ભાવના સાથે ભવ-ઉદ્દેગરૂપ વૈરાગ્યને ધારણ કરો.

તો યોગના બીજ કહો અથવા સમકિત પ્રામ થવાનું બીજ અથવા સાધનાપથના મર્મને ગ્રહણ કરવું એટલે યોગનાં બીજ ઈહાં ગ્રહે. આમ જેને કહીએ કે યોગદાખિ કીધી. આમ જેમ યોગના આઈ અંગ છે એમ આ જે દાખિ છે એ પણ આઈ પ્રકારની છે. જેમ યોગમાં યમ, નિયમ, આસન, પ્રાણાયમ, પ્રત્યાહાર, ધારણા, ધ્યાન અને સમાધિ આ આઈ પ્રકાર છે એવી રીતે આ દાખિની પણ રચના છે. એની અંદર યોગના

બીજ એટલે કે સમકિત પ્રામ થવાના બીજને, સાધનાપથના મર્મને ગ્રહણ કરે છે અને આવો જે જીવ છે એ શુદ્ધ એવા નિરંજનદેવને પ્રણામ કરે તો એ યોગનું પ્રથમ બીજ છે. જિનેશ્વર ભગવાન, એમને વંદન કરવા એ પ્રથમ બીજ, પછી ભાવાચાર્યની સેવના - ભક્તિ કરો, જેથી ભવભ્રમણ રૂપી ઉદ્ઘેગ મટી જાય અને મોક્ષમાર્ગમાં સ્થિર થાઓ. તો જેમ કહીએ કે ભાવાચાર્યની સેવના, ભક્તિ, વૈયાવચ્ચ વિગેરે કરવાથી શું થાય? તો કહે જીવનો ભવભ્રમણરૂપી ઉદ્ઘેગ મટી જાય અને મોક્ષમાર્ગમાં સ્થિર થાય. તો જે માર્ગ તમને મળ્યો છે એ માર્ગની અંદર તમે એવા સ્થિર થાઓ કે પછી તમારું ચિત્ત બીજે ક્યાંય ભમે નહીં. અલગ અલગ ઘણી બધી વાતો સાંભળવામાં આવતી હોય પણ પછી એ ચિત્ત ક્યાંય બીજી બાજુ આકર્ષિત ન થાય અથવા તો એમાં ખોટા વિકલ્પો ઉત્પત્ત ન થાય. સંસાર ક્યારે છૂટે? એવી અંતરમાં સાચી ભાવના સાથે ભવ ઉદ્ઘેગરૂપ વૈરાગ્યને ધારણ કરો. એટલે કે ભવ ઉદ્ઘેગ સુધામો રે. તો આમ હકીકતની અંદર એને પછી સંસાર છે ન એ ઉદ્ઘેગરૂપ લાગવો જોઈએ. એટલે કે આ સંસાર છે એ દુઃખમય છે. એની અંદર દુઃખ, દુઃખ અને દુઃખ જ છે. અને માટે હવે એ બધા દુઃખથી ધૂટવું છે. અને એ દુઃખથી ધૂટવા માટે થઈને પછી જીવને જે સંસાર પ્રત્યેના મોહ, આસક્તિભાવ હોય એ પાતળા પડવા મંતે અને એનો વૈરાગ્યભાવ છે એ દઢ થવા મંતે. પણ આવી સાચી ભાવના અંતઃકરણની ઉગવી જોઈએ. સાચી ભાવના એટલે કે આમાં કીધું છે એ સાચું છે એમ માનીએ છીએ, કે આ સંસાર છે એ ખારો જેવો છે, દુઃખરૂપ છે, બળબળતી ભર્ણી હોય એના જેવો છે. આમ આ બધા મહાપુરુષોના વચ્ચનો આપણે સાચા માનીએ ખરા,

પણ આપણા રસ અને રુચિ તો સંસાર પ્રત્યેના એવા ને એવા હોય, એમાં ફેરફાર ન થતો હોય. તો જેને અંતરની સાચી ભાવના કહીએ, એ ભાવનાનો અંદર અભાવ છે, ભલે મહાપુરુષના વચ્ચનો સ્વીકાર્ય ખરા, પણ એનું પરિશમન પોતાની અંદર જે કરવું જોઈએ, એ ન થાય. આ પત્રમાં આ જે ચાર કરીએ લખી છે તે બહુ મજબૂત અને જોરદાર કરીએ છે અને લખે છે કે જનક વિદેહી વિષે લક્ષ્યમાં છે તો જે કંઈ પણ ત્રિભોવનભાઈએ જનક વિદેહી માટે થઈને એમણે પૂછાવેલું હશે તો કૃ. દેવે જવાબમાં એટલું જ કીધું કે એ વિષે લક્ષ્યમાં છે. વળી કૃ. દેવ એવી જ રીતે આ અત્યારે જે સમય છે એની અંદર આ પ્રકારની કરીએ જે લખે છે એ કેટલું બધું સકારણ હશે.

પત્રાંક : ૩૧૧

(પૂ. ભાઈશ્રીએ પત્રાંક-૩૧૧ ઉપર કરાવેલ સ્વાધ્યાય)

આ પત્ર કે જે કોના ઉપર લખવામાં આવ્યો એનો આની અંદર ઉલ્લેખ નથી પણ મુખ્યથી પોષ સુદ ૩, રવિવાર, ૧૯૪૮ની સાલમાં કૃ. દેવે લખ્યો છે.

અનુકૂમે સંયમ સ્પર્શતો જી, પાખ્યો ક્ષાયકભાવ રે,
સંયમ શ્રેણી ઝૂલડે જી, પૂરું પદ નિષ્પાવ રે.

તો હવે આપણે ખરેખર આનો પરમાર્થ સમજવો હોય તો પ.કૃ. દેવે જ પોતે આનો પરમાર્થ ભરેલો છે કે સંયમશ્રેણી ઝૂલથી હું ભગવાનની પૂજા કરું છું. પણ આપણે જેને સાચા ઝૂલ કહીએ એ ઝૂલની આ વાત નથી. પણ આ ઝૂલ ક્યા? તો કહે આપણો સંયમ એટલે સંયમની મહત્ત્વા પછી કેટલી બધી વધી જાય કે જે જીવ પોતાની જાતને વિશેષ અને વિશેષ સંયમભાવમાં સ્થિર કરતો જાય, એ માર્ગમાં આગળ

વધતાં, વધતાં, વધતાં અનુકૂમે તો ઠેઠ ક્ષાયકભાવ સુધી પહોંચી જાય અને ભાવથી જે ભગવાનની પૂજા કરવાની છે એ પોતાની અંદર ગુણોને વિકસાવી અને એ ભગવાનની પૂજા તમે એ ગુણથી કરો છો એવી ભાવના અંતઃકરણમાં હોવી જોઈએ. તો જીવને પાંચેય ઈન્દ્રિયો, ચારેય કખાયો આના ઉપર સંયમભાવ ઉત્પત્ત થાય કે એને પાંચમાંથી કોઈ પણ ઈન્દ્રિય એને આકર્ષિ ન શકે. બરાબર એને એના પર કાબૂ હોય અને કોધ, માન, માયા, લોભ આ ક્ષાયકભાવ કે જેના ઉપર એને કાબૂ હોય. એવો સંયમગ્રહણ કર્યો કે જેને કહીએ કે સામે ગમે તેવી પરિસ્થિતિ આવે પણ કોધ ન થાય. સામે ગમે એવા જેને કહીએ કે બહુ ચમકદમકવાળા કિંમતી પદાર્થો એની સામે મૂકવામાં આવે તો એને એ પ્રામ કરવાની તૃષ્ણા અથવા તો લોભ ઉત્પત્ત ન થાય. જેનામાં સંયમ બળવાન હોય એને પછી કોઈ પણ બાધ્યવસ્તુ આકર્ષિ શકે નહીં. અને એ સંયમભાવ એ જ ફૂલ છે. અને ભાવથી એ ફૂલની પૂજા એ ભગવાનની પૂજા છે. પછી કહે છે -

શુદ્ધ નિરંજન અલખ અગોચર,
એહિ જ સાધ્ય સુહાયો રે,
જ્ઞાનકિયા અવલંબી ફરસ્યો,
અનુભવ સિદ્ધિ ઉપાયો રે.

તો કહે છે કે આત્મા કેવો છે? શુદ્ધ, નિરંજન, અલખ, અગોચર. આપણું લક્ષ પણ એ જ છે કે આત્માને પ્રામ કરવો. જ્ઞાન અને કિયાનું અવલંબન લઈને જો અનુભવ કરવામાં આવે તો સિદ્ધિ પ્રામ થાય. જે સાધક છે તેને આ પદ સાધ્ય કરવું છે, કેમકે આત્મા છે એ સત્તાએ તો શુદ્ધ છે. એણે વિભાવ ભાવ કર્યા, ભાંતિ રહી એટલે એને કર્મના ડાઘ લાગે છે, પણ એ કર્મ જો એ ખપાવી દે તો એ તો સત્તાએ

તો શુદ્ધ છે જ. એટલે નિરંજન, એટલે કે પછી એ આત્મા ઉપર કર્મની એક પણ રજ રહેતી નથી. એ લક્ષમાં આવી શકે એવો નથી. અને આમ સહેલાઈથી પ્રામ કરી શકાય એવો પણ નથી. અલખ છે અને અગોચર છે. આપણું લક્ષ પણ એ જ છે કે એ આત્માને પ્રામ કરવો. એની ઓળખાણ કરવી. અને એના માટે થઈને જ્ઞાન અને કિયા, નિશ્ચય અને વ્યવહાર આ લઈ અને જો અનુભવ કરવામાં આવે તો સિદ્ધિ પ્રામ થાય. હવે જે જીવે પોતાનું આધ્યાત્મિક ઘડતર કરવું છે એને કિયામાર્ગ અને નિશ્ચયમાર્ગ અથવા તો વ્યવહારમાર્ગ અને નિશ્ચયમાર્ગ બંનેનો આશ્રય કરવાનો છે. એટલે કે કઈ રીતે? તો કહે કે પ્રાથમિક ભૂમિકાનો, સાવ શરૂઆતની ભૂમિકાનો જે જીવ છે કે જેને ધર્મ કરવા પ્રત્યે રુચિ છે. એને આ જ્યુ, તપ, સેવા, પૂજા આવી બધી કિયાઓ જરૂરી છે કે એનાથી પછી એનું જે ચિત્ત છે એ ધર્મ તરફ વધુ ને વધુ એકાગ્ર થતું જાય, એકાગ્ર થતું જાય. અને જેમ જેમ એની એકાગ્રતા વધતી જાય એમ એ જે કંઈ પણ પોતે જ્યુ, તપ વિગેરે કરી રહ્યો છે એનું સાચું સ્વરૂપ એને ખ્યાલમાં આવતું જાય. અને આવો જે સાચી સમજણમાં આવેલો જીવ છે કે જેને પોતાને એવો ખ્યાલ આવ્યો કે જેટલા અનિત્ય પદાર્થો આ જગતમાં છે એ બધા પ્રત્યે મેં જ મોહભાવ કરેલો છે, માટે મારે એ મોહભાવને દૂર કરવો જોઈએ. મારે એના માટે થઈને મારી અંદર વેરાગ્ય ઉત્પત્ત કરવો જોઈએ. અને હાલતાં-ચાલતાં હું વિભાવભાવ, ક્ષાયકભાવ કરું છું, તો આવા જે અનેક પ્રકારના ભાવો કરું છું એને ઉપશમાવવાની મારામાં શક્તિ આવવી જોઈએ. તો આમ કિયામાર્ગ પોતાનું પહેલા ઘડતર કરે અને એ પછી ધર્મમાં જ્યારે સ્થિર થાય ત્યારે જ્ઞાનમાર્ગ અથવા તો નિશ્ચયમાર્ગ કહો

અથવા તો સિદ્ધાંત આની વાત ગ્રહણ કરવાની એનામાં શક્તિ આવે. એટલે જીવે જ્ઞાન અને કિયા, એટલે કે વ્યવહાર અને નિશ્ચય બંનેના અવલંબનથી પોતાનું આધ્યાત્મિક ઘડતર કરવાની જરૂરત છે અને એ જરૂરત કેવી છે? તો કહે શરૂઆતમાં કિયામાર્ગની મુખ્યતા હોય અને પછી જેમ આગળ વધે, સમજણ વધતી જાય એમ જ્ઞાનમાર્ગની મહત્તમાની શરૂઆત થાય અને ઉત્તરોત્તર વધતી જાય. કિયામાર્ગની જે મહત્તમા છે એ ગૌણ થતી જાય. પણ એને આ જ્ઞાન અને કિયા આ બંનેનું અવલંબન ઠેઠ સુધી લેવું પડે છે. એની એને જરૂરત ઠેઠ સુધી છે. એટલે જ્ઞાન અને કિયાનું અવલંબન લઈ અને જો અનુભવ કરવામાં આવે, પોતાના આત્મસ્વરૂપની અનુભૂતિ થઈ જાય, તો એ એની સિદ્ધિની પ્રાપ્તિ કરી શકે. આપણું લક્ષ પણ એ જ છે ને કે આપણે આપણા આત્મસ્વરૂપની પ્રાપ્તિ કરવી. એટલે એ આત્મા કેવો છે? શુદ્ધ, નિરંજન, અલખ, અગોચર અને એહિ જ સાધ્ય સુહાયો રે.. અને એના માટે જ્ઞાન અને કિયા બંનેનું અવલંબન લઈને જો અનુભવ કરવામાં આવે તો સિદ્ધિ પ્રાપ્ત થાય. પછીની કરી....

રાયસિદ્ધાર્થ વંશ વિભૂષણ,
ત્રિશલા રાણી જાયો રે,
અજ અજરામર સહજાનંદી,
ધ્યાનભુવનમાં ધ્યાયો રે.

સિદ્ધાર્થ રાજના વંશની શોભા વધારનાર અને ત્રિશલા રાણીને કુક્ષીએ ઉત્પન્ન થયેલા છે તેઓ અજ, અજરામર, સહજાનંદી છે, એની મારા ધ્યાનભુવનમાં આરાધના કરી એનું ધ્યાન કર્યું.

એટલે જે સિદ્ધાર્થ રાજ અને ત્રિશલા રાણી જેની કુક્ષીએ ઉત્પન્ન થયા એવા ભગવાન મહાવીર એ કેવા

છે? તો કહે અજર, અમર, અવિનાશી અને સહજાનંદી - સહજ રીતે એ પોતાના આત્મસ્વરૂપનો આનંદ ભોગવી રવ્યા છે. એની મારા ધ્યાનભુવનમાં આરાધના કરી એનું ધ્યાન કર્યું. પછીની કરી....

નાગર સુખ પામર નવ જાણો,
વલ્લભ સુખ ન કુમારી રે,
અનુભવ વણ તેમ ધ્યાન તણું,
સુખ કોણ જાણો નરનારી રે.

ગરીબ માણસને જેમ ધનાઢ્ય લોકોનું સુખ કેવું હોય એની શી ખબર પડે? ન પડે. એવી રીતે કુંવારી કન્યાને પ્રિયતમના સુખની પણ શી ખબર પડે? તેમ જેને અનુભવ પ્રગટ્યો નથી એને ધ્યાનનું સુખ કેવું છે? એની ક્યાંથી ખબર પડે? ન જ પડે.

તો આ કરીમાં બે દષ્ટાંત સંસારના આધ્યા કે જે માણસ ગરીબ છે, સાવ જૂંપડીમાં રહે છે, અને એની પાસે તો સાવ ઓછામાં ઓછા સાધનો છે, અને એ રીતે એ પોતાનું જીવન વીતાવે છે, એને તો આ જે ધનિક માણસ છે કે જેનું મોદું વિશાળ મકાન, અને એ મકાનની અંદર રહેલાં સુખ-સાધ્યબીના જે અનેક પ્રકારના સાધનો જે એણે પોતે કોઈ દિવસ જોયા જ ન હોય, એ સુખ કેવું હોય? એની એને કલ્યના પણ નથી, કે ધનાઢ્ય લોકો જેની પાસે ખૂબ સુખ-સાધ્યબીના સાધનો છે. એ સાધ્યબી કેવી હોય એનો એને જરા પણ જ્યાલ ન હોય, અને એ જ રીતે જેમ કુંવારી કન્યા છે એને પતિનું સુખ કેવું હોય? એનો પણ એને જ્યાલ ન હોય, આમ આ બે દષ્ટાંતો આધ્યા પછી કહે છે કે તેમજ અનુભવ પ્રગટ્યો નથી એને ધ્યાનનું સુખ કેવું છે? એની ક્યાંથી ખબર પડે? કેટલા બધા સાધકો કે જે સતત ધ્યાન કરે છે, અને ચોક્કસપણે આપણે એટલું તો કહી શકીએ કે એમાં જ જેટલા એ

વિશેષ વધુ ને વધુ સ્થિર થાય છે એમ એને પછી એ ધ્યાન પ્રત્યેના રસ અને રૂચિ વધે છે, ધ્યાન કરવું એને ગમે છે, અને ખૂબ સારી સ્થિરતા ધ્યાનમાં આવે ત્યારે તો એને ખૂબ ગમતું હોય છે, છતાં પણ આવો જે સાધક છે એ બે તરફ ભેંચાયેલો રહે છે. એક તરફ આ આધ્યાત્મમાર્ગમાં, કે જેની અંદર ધ્યાનની ભૂમિકાએ એનું પોતાનું આધ્યાત્મિક ઘડતર કરીને સ્વરૂપની પ્રાપ્તિ કરવી. તો જીવે સ્વરૂપની પ્રાપ્તિ હજી કરી નથી એટલે એ ધ્યાન કરતો હોવા છતાં પણ ખરેખર ધ્યાનનું સુખ કેવું છે ? એનો એને જ્યાલ નથી. પ.પુ. ભાઈશ્રી કહે છે કે મેં આની અંદર થોડી વાત એટલા માટે ભેગી કરી કે બધા ધ્યાન કરાનારા સાધકો છે અને એને ધ્યાન કરવું ગમે છે, પણ હવે એનું સુખ કેવું છે એના પર વિચારણા કરવાની છે, તો એ તો સંસાર તરફ પણ ભેંચાયેલો રહે છે અને એમાં પણ સુખ છે એમ માને છે અને ધ્યાનમાં પણ રસ અને રૂચિ છે. પણ ખરેખર જે જીવનું ધ્યાન બરાબર લાગી જાય અને એ સમાધિભાવમાં આવી જાય ત્યારે એનું સુખ કેવું હોય એની ખબર પડે. અને આ તો સાધકની ભૂમિકાએ આપણે વાત કરી પણ સામાન્ય જે જીવ છેને એને તો ધ્યાનનું સુખ કેવું હોય એનો જ્યાલ જ ન આવે. કયાં સુધી ? તો કહે અનુભવ નથી થયો ત્યાં સુધી ધ્યાનના સુખની ખબર પડતી નથી. અનુભવ આવ્યો પછીથી એ સુખ છોડવું જ ન ગમે. એને તો એમ જ લાગે કે બસ એ પોતે તો ધ્યાનમાં જ રહે. આમ પ.કૃ.દેવે અલગ અલગ કિડીઓ આ પત્રમાં દર્શાવી જેના ભાવાર્થ પ.પુ. બાપુજીએ સમજાવ્યા છે. જે ખરેખર ખૂબ અદ્ભૂત છે.

ॐ

શ્રી સદગુરુટેવાય નમઃ

અહો ધર્મમૂળ, અહો ધર્મબીજ, નિત્ય તુજ માંહી રમું,
હે ચાર ભાવના સ્વરૂપ ગુરુ તુજને નમું,
અહો ધર્મમૂળ...

પ્રેમપુંજમૈત્રીને હું ભાવથી દિલમાં ધરું, હો દિલમાં ધરું,
સદગુરુના દિવ્ય પ્રેમને વંદના હૃદયે કરું,
અહો ધર્મમૂળ... ૧

ગુણીજનના ગુણોને શુભ ભાવ વડે ગાઈએ, સૌ ગાઈએ,
દોષને દુર્લક્ષ કરીને, પ્રમોદ ભાવને પાઈએ,
અહો ધર્મમૂળ... ૨

દીન આર્તના દુઃખ ટળે, એવી ડેયે કામના, રહો કામના,
સર્વ જીવો સુખ પામો, ભાવો કરુણા ભાવના,
અહો ધર્મમૂળ... ૩

દુર્જનોના ભાવની ઉપેક્ષા સહુ કરીએ, સહુ કરીએ,
મધ્યસ્થ જીવન જીવી, પરમ પદને વરીએ,
અહો ધર્મમૂળ... ૪

ચાર ભાવના ભાવીને, ન ભમીએ ચારે ગતિ, ચારે ગતિ,
સદગુરુની પરમ કૃપાથી, પામીએ પંચમ ગતિ,
પામીએ મોક્ષગતિ, અહો ધર્મમૂળ... ૫

ધર્મબીજનું વાવેતર ભાઈશ્રીએ અંતરમાં કર્યું,
હો મનમાં કર્યું,
વૈરાગ્યના જગથી સિંચન એનું અમે કર્યું,
અહો ધર્મમૂળ... ૬

આતમને સાધતા કર્માના બંધન તૂટશે, સૌ તૂટશે,
કેવળજ્ઞાનનું વૃક્ષ, અવશ્ય પ્રગટશે,
અહો ધર્મમૂળ... ૭

સદગુરુને વંદના કરીએ, અતિ ભાવથી, અતિ ભાવથી,
તવ ચરણો સેવીને, આનંદ પામ્યા સ્વસ્વભાવથી,
અહો ધર્મમૂળ... ૮

— પ્રેષક : બ્રહ્મનિષ્ઠ મિનળબેન

એકાંત મૌન આરાધના શિબિર તથા આરાધના શિબિર

“જ્ઞાનીપુરુષની આજ્ઞા છે તે, ભવમાં જવાને આડા પ્રતિબંધ જેવી છે.”

પ.પુ. ભાઈશ્રીની નિશ્ચામાં દર મહિને એકાંત મૌન આરાધના શિબિર તથા આરાધના શિબિર યોજવામાં આવે છે. આ શિબિરોથી સાધકના જીવનમાં આમૂલ પરિવર્તન સર્જતું હોય છે અને સાથે સાથે સાધનામાં પણ ખૂબ જ પ્રગતિકારક પરિણામ જોવા મળે છે.

એપ્રિલ - ૨૦૧૬ની એકાંત મૌન આરાધના શિબિર : ૮૭

એપ્રિલ માસમાં તા. ૦૮-૦૪-૨૦૧૬ થી તા. ૧૨-૦૪-૨૦૧૬ સુધી એકાંત મૌન આરાધના શિબિર-૮૭ તથા આરાધના શિબિર યોજવામાં આવેલ.

એકાંત મૌન આરાધના શિબિરમાં કુલ ૪૨ સાધકોએ ભાગ લીધો. જેમાં ઉચ્ચ શ્રેણીના ૧૦ સાધકો, ચિંતનના ૨ સાધકો, પૂર્ણપ્રાપ્તિના ૧૭ સાધકો અને અર્ધપ્રાપ્તિના ૧૩ સાધકોએ ભાગ લીધો. આરાધના શિબિરમાં ૨૬ સાધકો હતાં, જેમાં ઉચ્ચ શ્રેણીમાં ૨ સાધકો, પૂર્ણપ્રાપ્તિના ૧૦ સાધકો અને અર્ધપ્રાપ્તિના ૧૪ સાધકો હતાં. જેમાંથી રાજમાર્ગ યોગારોહણમાં જોડાયેલા ૧૧ સાધકો હતાં.

એકાંત મૌન આરાધના શિબિરના પ્રશિક્ષણમાં પ.પુ. ભાઈશ્રીનો વિષય શ્રી ચિરન્તનાચાર્ય રચિત પંચસૂત્રનું પ્રથમસૂત્ર ‘પાપ પ્રતિધાત અને ગુણ બીજાધાન’ હતો. પુ. આ. શ્રી વિજય ભુવનભાનુસૂરીશ્વરજ મહારાજ સાહેબનું આજ વિષય ઉપર ‘ઉચ્ચ પ્રકાશના પંથે’ નામનું પુસ્તક પ્રગટ થયેલ છે તેના આધારે પ.પુ. ભાઈશ્રીએ આ વિષય સમજાવેલ. શિબિરાર્થીઓને મોક્ષમાર્ગમાં આગળ વધવામાં મદદરૂપ થાય તેવી રીતે સરળ ભાષામાં દણાંતો-દાખલાઓ તથા કથાઓથી સમજાવેલ તેથી સર્વ સાધકોને સારી રીતે સમજવામાં આવેલ. જે આત્મકલ્યાણને માર્ગે આગળ વધવામાં ખૂબ જ મદદરૂપ થઈ પડશે.

આરાધના શિબિરનાં બીજા પ્રશિક્ષણમાં બ્ર. નિ. રસિકભાઈનો વિષય શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર વચ્ચનામૃતમાંથી સ્પેશ્યલ પત્રો નં. ૮૩૨થી શરૂ કરી આગળ લીધેલ. તેમણે ખૂબ જ સરળતાપૂર્વક અન્ય શાસ્કોનો આધાર આપીને સમજાવેલ.

આ શિબિરમાં વિવિધ ક્ષેત્રોએથી આવેલા સાધકોએ ભાગ લીધો જેવા કે લંડન, યુ.એસ.એ., મુંબઈ, કલકતા, વડોદરા, ઈન્દોર, રાજકોટ, વલસાડ, પેટલાવંદ, ભૂજ, આણંદ, સુરેન્દ્રનગર, ફૂષણનગર, બોટાં, સાયલા વગેરે.

એકાંત મૌન આરાધના શિબિર, અપ્રિલ-૨૦૧૯ના સાધકોની ફળશુદ્ધિ

- ★ ધ્યાનમાં મને ચિંતન ધારા ચાલે છે. સ્થિરતા અને શાંતિ વેદાય છે. ચિંતન અટકે, જગૃતિ હોય, ઘણી વાર જાણો કે બધું જ થંભી ગયું છે. સ્થિર થઈ ગયું છે એમ લાગે. અંતર્મુખ ઉપયોગ લક્ષ પર હોય ત્યારે બહારનું છૂટી ગયું હોય એમ જરાક વાર લાગે. આત્મલક્ષી વિચારો મનને ચારે બાજુ રખડતું રોકી, અંદર થોડી પળો સ્થિર થવા દે ત્યારે હળવાશ અનુભવાય છે. — ઉચ્ચ શ્રેણી
- ★ એકાંત મૌન શિબિરમાં ભાગ લેવાથી સાધનાના પરિણામમાં ફાયદો થાય છે. બીજા પદનું જગૃતિ સાથે ચિંતન ગાહું થતાં ઉપયોગ લક્ષ ઉપર સ્થિર થઈ ગયો અને પછી ઊડા ઉત્તરતો જજાયો ત્યાં લાંબો સમય રહ્યો, પાછું ચિંતન ચાલુ થઈ ગયું. ખૂબ જ આનંદ અનુભવાયો. — ઉચ્ચ શ્રેણી
- ★ આ શિબિરના ઘણા બધાં ધ્યાનોમાં જ્યારે ચિંતનમાં ઉંડું ઉત્તરી જવાતું કે તરત જ ચિંતન અટકી જતું ત્યારે ખૂબ જ ઉત્સાહ-આનંદ-પ્રકાશમય સુખાનંદ અનુભવાતો હતો. ત્યાર વખતની અદ્ભૂત પરિસ્થિતિ આપને શબ્દોથી જણાવી શકતી નથી. પછી મને એવું ચોક્કસ લાગતું હતું કે આ આત્માનો અનુભવ હતો.
- ઉચ્ચ શ્રેણી
- ★ આ શિબિરમાં ધ્યાન-સ્વાધ્યાય આદિ સિવાયના સમયે ઘંટનાદ સતત સંભળાયા કરતો હતો અને સાંભળવો પણ બહુ ગમતો હતો. આવો ઘંટનાદ એક વર્ષથી વધારે સમયથી સંભળાયા કરે છે.
- ઉચ્ચ શ્રેણી
- ★ ધ્યાનમાં ચિંતનમાં છપદના પત્રમાંથી એક પદ અને આત્માના લક્ષણમાંથી એક લક્ષણનું વારાફરતી ચિંતન કરતા ચિંતન ગાડ થતું જાય છે. શરૂઆતમાં લાગે કે સંજંગ એક કલાક કેમ ચિંતન થશે. પરંતુ પ.પૂ. ભાઈશ્રીની કૃપાથી ચિંતન સહજ રીતે ચાલતું અને અંદરથી ચિંતનની સરવાણી વહેતી હોય તેમ પ્રયાસ કર્યા વગર ચાલતું.
- ઉચ્ચ શ્રેણી
- ★ આ શિબિરમાં પહેલાં કરતાં ધ્યાન સારા થયાં. ધ્યાનમાં લક્ષણિદ્ધ પર મન વારંવાર જાય છે અને થોડી વાર સ્થિરતા રહે છે. પરિણામે શાંતિનો અનુભવ થાય છે. જગૃતિ સારી રહે છે. વિચારોમાં ભળવાપણું સાવ ઓછું થાય છે. અંદર ઊલ્લાસ આવે છે. હજુ જોઈએ તેવી સ્થિરતામાં વધારો થતો નથી તેનું દુઃખ થાય છે કે કેમ હજુ આગળ વધાતું નથી.
- પૂર્ણપ્રાપ્તિ
- ★ ઇસ શિબિર મેં ભી પ્રોગ્રેસ કા અનુભવ હો રહા હૈ. વિચાર એકદમ બન્ધ જैસે હો રહા હૈ. દો-તીન બાર સે જ્યાદા વિચાર નહીં આતે હૈને. સ્થિરતા બढું રહી હૈ. ઇસ શિબિર મેં સ્થિરતા અચ્છી બઢી હૈ એસા અનુભવ હો રહા હૈ.
- પૂર્ણપ્રાપ્તિ

-
- ★ આ શિબિરમાં ધ્યાન ઘણાં સારા થાય છે. મન એકદમ જ શાંત થઈ જતું, વિચારોમાં ભળવાપણું સાવ ઓછું થયું. મન લક્ષણિંદુ પર થોડી વાર માટે સ્થિર થઈ જતું ત્યારે શરીર જ ન હોય તેવું લાગતું. બધા જ આંદોલનો શરીર જતાં. જોનારા જ રહેવાતું. – પૂર્ણપ્રાપ્તિ
- ★ શિબિરમાં ધ્યાનમાં લક્ષણિંદુ ઉપર વધારે સમય રહેવાય છે. વિચારો પણ ઓછા આવે છે. મન બહાર જાય તો તુરત જ પાછું સાધન પર લાવી દઉં છું. કખાયો પાતળા પેલ છે તેથી ઓછા પરેશાન કરે છે. – પૂર્ણપ્રાપ્તિ
- ★ શિબિર ભરવાથી મને પોતાને ધ્યાનમાં ખૂબ જ ફાયદો થયો હોય તેવું લાગે છે. ધ્યાનથી મનની સ્થિરતા વધી હોય તેવું લાગે છે. વિચારો ઓછા આવે છે તેમજ તેમાં ભળવાપણું પણ ઓછું થતું જાય છે. પ.પુ. સદ્ગુરુદેવની અસીમ કૃપા હોય તો જ શક્ય બને. – અર્ધપ્રાપ્તિ
- ★ પાંચ દિવસની શિબિરમાં કુલ ૨૩ ધ્યાન થયા હતાં, તેમાંથી ચાર-પાંચ બાદ કરતાં ધ્યાન સારા થયા હતાં. વિચારોમાં ભળવાપણું ન હતું. દસ્તાબાવે રહી વિચારો પાસ થતા હતાં, વિચારો પણ મંદ હતાં. અંદર શાંતિ શાંતિ લાગતી હતી. મન શાંત અને શરીર એકદમ હળવું લાગતું હતું. – અર્ધપ્રાપ્તિ
- ★ ધ્યાનથી ખૂબ સારા ભાવ રહે છે. પાંચ ધ્યાન અને પ્રશિક્ષણ એટલે મન શુભ કાર્યમાં જ જોડાયેલું રહેતું હોવાથી રાગ-દ્રેષ થતા નથી. – અર્ધપ્રાપ્તિ
- ★ સદ્ગુરુની નિશ્ચામાં ચરણ-શરણ-આશ્રયમાં આવ્યા ત્યારથી જીવનું કલ્યાણ થઈ જ રહ્યું છે. આપની કૃપા-કરુણા-પ્રેમથી આ જીવ નિશ્ચયે આપના અંતઃકરણને ઓળખતા ઓળખતા આત્માનો અનુભવ કરશે. – અર્ધપ્રાપ્તિ

મે - ૨૦૧૬ની એકાંત મૌન આરાધના શિબિર : ૮૮

મે માસમાં તા. ૨૦-૦૫-૨૦૧૬થી તા. ૨૪-૦૫-૨૦૧૬ સુધી એકાંત મૌન આરાધના શિબિર-૮૮ તથા આરાધના શિબિર યોજવામાં આવેલ.

એકાંત મૌન આરાધના શિબિરમાં કુલ ૩૦ સાધકોએ ભાગ લીધો. જેમાં ૩૨ શ્રેણીના ૦૪ સાધકો, ચિંતનના ૨ સાધકો, પૂર્ણપ્રાપ્તિના ૧૧ સાધકો અને અર્ધપ્રાપ્તિના ૧૩ સાધકોએ ભાગ લીધો. આરાધના શિબિરમાં ૨૨ સાધકો હતા, જેમાં ૩૨ શ્રેણીમાં ૧ સાધક, પૂર્ણપ્રાપ્તિના ૦૮ સાધકો અને અર્ધપ્રાપ્તિના ૧૩ સાધકો હતા. જેમાંથી રાજમાર્ગ યોગારોહણમાં જોડાયેલા ૦૬ સાધકો હતાં.

એકાંત મૌન આરાધના શિબિરના પ્રશિક્ષણમાં પ.પુ. ભાઈશ્રીનો વિષય, મુનિ શ્રી તત્ત્વાનંદવિજયજી

મહારાજ વિરચીત ‘ધર્મબીજ’ પુસ્તકમાંથી ચાર ભાવનાઓ ‘મૈત્રી, પ્રમોદ, કરુણા અને માધ્યસ્થ ભાવનાઓ’ હતો. સાધકના જીવનમાં આ ચારે ભાવનાઓ ઉત્તરવી બહુ જરૂરી છે. જેથી આત્મકલ્યાણના માર્ગ ઝડપથી આગળ વધી શકાય. પ.પુ. ભાઈશ્રીએ સાધકોને મોક્ષમાર્ગમાં આગળ વધવામાં મદદરૂપ થાય તેવી રીતે સરળ ભાષામાં દૃષ્ટાંતો-દાખલાઓ તથા કથાઓથી સમજાવેલ. તેથી સર્વ સાધકોને સારી રીતે સમજવામાં આવેલ. જે આત્મકલ્યાણને માર્ગ આગળ વધવામાં ખૂબ જ મદદરૂપ થઈ પડશે.

બ્ર. નિ. રસિકભાઈએ એકાંત મૌન શિબિરમાં ઉચ્ચ શ્રેષ્ઠીના સાધકોને ‘ચૈતન્ય યાત્રા ભાગ-૩’ પુસ્તકમાંથી સરળતાપૂર્વક ચૈતન્યની યાત્રા કેમ કરી શકાય તે બહુ સારી રીતે સમજાવેલ.

આરાધના શિબિરના બીજા પ્રશિક્ષણમાં બ્ર.નિ. રસિકભાઈનો વિષય શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર વચનામૃતમાંથી પત્રાંક ૩૧, ૪૦, ૮૦, ૮૧, ૧૩૨, ૧૬૫ અને ૧૬૬થી શરૂ કરી આગળ લીધેલ. તેમણે ખૂબ જ સરળતાપૂર્વક અન્ય શાસ્ત્રોનો આધાર આપીને સમજાવેલ.

આ શિબિરમાં વિવિધ ક્ષેત્રોએથી આવેલા સાધકોએ ભાગ લીધો જેવા કે દિલ્હી, મુંબઈ, કલકત્તા, અમદાવાદ, વડોદરા, ઈન્દોર, રાજકોટ, બોટાદ, વલસાડ, મુલતાઈ, પૂના, જેતપુર, સુરેન્દ્રનગર, જોરાવરનગર, ફૂલાંગાર, બોટાદ વગેરે.

એકાંત મૌન આરાધના શિબિર, મે-૨૦૧૯ હના સાધકોની ફળશ્રુતિ

★ આ શિબિરના બધા ધ્યાનોમાં એકાગ્રતાપૂર્વક ચિંતન ચાલતું રહેતું હોય ત્યાં એકાએક ચિંતન બંધ થઈ જતાં અંદર આનંદ આનંદ, ઉલ્લાસ, ખુશીનો અનુભવ જ બીજું કાંઈ નહીં. વળી ફરી ચિંતન શરૂ થતું ત્યારે પણ આનંદ આનંદ લાગતો અને ચિંતન વગરની સ્થિતિમાં કેમ ફરીને જવાય તેવું લાગ્યા કરતું. બધા ધ્યાનોમાં કલાક જાણે થોડા જ સમયમાં પૂરો થઈ ગયો હોય તેવું લાગ્યા કરતું, ઉઠવાનું મન થતું નહીં. હે પ્રભુ ! મને તો મારા સ્વરૂપનો સ્પષ્ટ અનુભવ થયો લાગેલ. આપ પ્રભુના જ્ઞાનમાં જે હોય તે જ સાચું મારી ભૂલ હોઈ શકે તેમ હું સમજું છું.

— ઉચ્ચ શ્રેષ્ઠી

★ એકાંત મૌન શિબિરમાં ભાગ લેવાથી સાધનાના પરિણામમાં ફાયદો થાય છે. એક ધ્યાનમાં સમતા લક્ષણનું ચિંતન કરતાં કરતાં ગાઢું ચિંતન થતાં બાધ્યના અવાજો સંભળાતા ન હતાં. એકાદ ક્ષણ માટે પોતાના શરીરથી ભિન્નતા જણાઈ હતી. પાછું ચિંતન ચાલુ થઈ ગયું હતું. ખૂબ જ આનંદનો અનુભવ થયો.

— ઉચ્ચ શ્રેષ્ઠી

★ ધ્યાન કરવાનું વધુ ગમે છે કેમકે તેથી આત્મશાંતિનો સતત અનુભવ થયા કરે છે. તેથી વૃત્તિઓ શાંત જણાય છે. મનની એકાગ્રતા પણ રહ્યા કરે છે. લગભગ ધ્યાન અંતર્મુખ સ્થિતિએ સ્થિરતાપૂર્વક થાય છે. ચિંતન સાથે ધ્યાન થતું હોવાથી ઉપયોગ લક્ષે આત્મપ્રદેશોમાં સહજમાં સ્થિર થવાય છે. કોઈક

ધ્યાનમાં અવનવા અનુભવ થાય છે. પરંતુ સાધન પર સ્થિર હોવાથી દષ્ટાભાવ રહે છે. કોઈ સમય આત્માની ઊંડાણમાં અતિશય સ્થિર થઈ જવાય છે. એ સમયે આનંદનો અને પછી હળવાશનો અનુભવ થાય છે.

— ઉચ્ચ શ્રેણી

- ★ ધ્યાન એકંદરે ખૂબ સારા થયા છે. ધ્યાનમાં શાંતિ લાગે છે, હળવાશ લાગે છે, પ્રકાશ જગાય છે. સ્થિરતા થોડી થોડી વધે છે. વિચારોમાં ભણાતું નથી પણ વિચાર ઉપરથી ચાલ્યા જતા લાગે છે અને સાધન ઉપર સ્થિરતા રહે છે. ધ્યાનમાં મજા આવે છે એટલે સમય થાય તેની પહેલા ધ્યાનમાં બેસી જવાય છે.
- ★ હર શિબિર મેં થોડી પ્રોગ્રેસ હોતી હૈ। અભી તક મૈં કુछ ગલતિયાં કર રહા થા ઇસ કારણ સે પ્રોગ્રેસ નહીં હો રહી થી એસા લગતા હૈ। ગલતિયાં બહુત કુछ સુધારી હૈ। વૈરાગ્ય બઢ़ નહીં રહા હૈ, બઢાને કા પ્રયાસ કર રહા હું। ઇસ શિબિર મેં ભી થોડી પ્રોગ્રેસ અનુભવ હો રહી હૈ। શિબિર મેં ભાગ લેને સે મુશ્કે શાંતિ ઔર આનન્દ કી પ્રાસિ હોતી હૈ।
- ★ ધ્યાન મેં અનેક બાર પ્રકાશ જ્યોતિર્મય સ્થિતિ, શૂન્ય અવસ્થા, દેહ અનુભૂતિ કી શૂન્યતા આદિ અનેક અનુભૂતિયાં હોતે હુએ ભી ઉનમેં કોઈ રસ યા ઠહરાવ નહીં લાને કી ચેષ્ટા રહતી હૈ। ધ્યાન કરતે સમય ઔર ઉસકે બાદ ભી હલકાપન, ચિન્મયતા, સહજ આનંદ, ઉલ્લાસ કા ભાવ રહતા હૈ લેકિન ઉસમેં ભી અબ કોઈ રસ નહીં હૈ।
- ★ ધ્યાનમાં પ્રગતિ દેખાય છે. લક્ષણિદ્ધ પર રહેવાય છે. સ્થિરતા આવે છે. હળવાશ લાગે છે. મનની શાંતિ લાગે છે. ધ્યાન પછી પણ મન પર અસર રહે છે. ધ્યાન કરવું ગમે છે. સંકલ્પ-વિકલ્પ ઓછા થયા છે. શારિરીક તકલીફ, દુઃખાવો, દવા, થાક, નિદ્રા વિગેરે કારણોથી કોઈ વાર મંદતા આવી જાય છે.
- ★ આ શિબિરમાં ધ્યાનમાં ઘણો સુધારો વર્તાયો છે. ધ્યાનની લય જે તૂટી જાય છે તેનું અનુસંધાન આ શિબિરમાં સારી રીતે થયું. અમુક ધ્યાન તો ઘણા સારા થયા. હજુ જો કે ધ્યાનનો પૂર્ણ સમય એક સરખો જતો નથી. ક્યારેક નિદ્રા દેવી તો ક્યારેક કંટાળો-પ્રમાદ પરેશાન કરે છે.
- ★ અર્ધપ્રામિ
- ★ ધ્યાનમાં સ્થિરતા થોડી વધી છે. પ્રશિક્ષણથી, મૌનથી, વાંચન-પ્રશિક્ષણથી વગેરેને લઈને ભાવોમાં સુધારો થયો છે. સમજણ પણ ઠીક ઠીક વધી છે.
- ★ આ મૌન શિબિરથી મને ઘણો લાભ થાય છે. ધ્યાનમાં સ્થિરતાનો વધારો થાય છે. બાધ તત્વો પરનો ઉપયોગ ઓછો થાય છે. બસ મનમાં એક જ રટણ હોય છે કે મારા ધ્યાનમાં સ્થિરતાનો વધારો કેમ થાય ?
- ★ અર્ધપ્રામિ

જૂન - ૨૦૧૬ની એકાંત મૌન આરાધના શિબિર : ૮૮

જૂન માસમાં તા. ૧૫-૦૬-૨૦૧૬ થી તા. ૧૯-૦૬-૨૦૧૬ સુધી એકાંત મૌન આરાધના શિબિર-૮૮ તથા આરાધના શિબિર થોળવામાં આવેલ.

એકાંત મૌન આરાધના શિબિરમાં કુલ ૪૧ સાધકોએ ભાગ લીધો. જેમાં ઉચ્ચ શ્રેણીના ૧૦ સાધકો, ચિંતનના ૨ સાધકો, પૂર્ણપ્રામિના ૧૭ સાધકો અને અર્ધપ્રામિના ૧૨ સાધકોએ ભાગ લીધો. આરાધના શિબિરમાં ૧૧ સાધકો હતાં, જેમાં ચિંતનના ૧ સાધક, પૂર્ણપ્રામિના ૦૪ સાધકો અને અર્ધપ્રામિનાં ૦૫ સાધકો હતાં. જેમાંથી રાજમાર્ગ યોગારોહણમાં જોડાયેલા ૦૫ સાધકો હતાં.

એકાંત મૌન આરાધના શિબિરના પ્રશિક્ષણમાં પ.પૂ.ભાઈશ્રીનો વિષય શ્રી આચાર્ય પૂજ્યપાદસ્વામી વિરચિત, શ્રી દિગંબર જૈન સ્વાધ્યાય મંદિર ટ્રસ્ટ સોનગઢ પ્રકાશિત પુસ્તક “ઈષ્ટોપદેશ” હતો. આ વિષય વધારે નિશ્ચય આધારિત હોવાથી સામાન્ય મુમુક્ષુઓને સમજવો ખૂબ ખૂબ અધરો હોવા છતાં પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ નિશ્ચય અને વ્યવહારનો ખૂબ જ સારી રીતે સમન્વય કરી, સરળ રીતે દાખલાઓ અને કથાઓ કહીને સમજાવેલ.

બ્રહ્મનિષ રસિકભાઈએ એકાંત મૌન આરાધના શિબિરમાં ઉચ્ચ શ્રેણીના સાધકોને “ચૈતન્ય યાત્રા ભાગ-૪” પુસ્તકમાંથી સરળતાપૂર્વક ચૈતન્યની યાત્રા કેમ કરી શકાય તે બહુ જ સારી રીતે સમજાવેલ.

આરાધના શિબિરના બીજા પ્રશિક્ષણમાં બ્રહ્મનિષ રસિકભાઈએ શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર વચનામૃતમાંથી પત્રાંક ૧૬૫, ૧૬૬, ૧૭૦, ૧૭૨, ૧૮૭ સારી રીતે, ખૂબ જ સરળતાપૂર્વક, અન્ય શાસ્ત્રોનો આધાર આપીને સમજાવેલ.

આ શિબિરમાં વિવિધ ક્ષેત્રોએથી આવેલા સાધકોએ ભાગ લીધો જેવા કે લંડન, મુંબઈ, કલકતા, અમદાવાદ, વડોદરા, રાજકોટ, બોટાદ, ભુજ, ધનબાદ, સુરેન્દ્રનગર વગેરે.

એકાંત મૌન આરાધના શિબિર, જૂન-૨૦૧૬ના સાધકોની ફળશ્રુતિ

- ★ આ શિબિર દરમ્યાન સાધનામાં ચિંતન ગાહું તથા એકરસ થતાં આખા દિવસ દરમ્યાન પ્રાયે સુવિચારણા ચાલતી અને સાધક ભાવમાં રહેવાતું. ચિંતનમાં સ્વભાવ ભાવમાં જ સતત રહેવું છે એમ ખૂબ ખૂબ દફ્તર્વ થતું ગયું. આત્મનિશ્ચય બળવાન થતો જાય છે. ‘હું’ અને ‘મારાપણું’ પણ સુવિચારણાથી મંદ થતાં લાગે છે. સમજણથી અને વિચારણા સતત ચાલતી હોવાથી કર્તાભાવ ઓછો થતો લાગે છે. ‘હું તો ફક્ત સાધક આત્મા જ દું.’ એમ દફ્તર્વ થતું જાય છે. મ્રસન રહેવાય છે, આનંદ અને સુર્ખ્તિ લાગે છે. — ચિંતન
- ★ એકાંત મૌન શિબિરમાં ભાગ લેવાથી સાધનાના પરિણામમાં ફાયદો થાય છે. એક ધ્યાનમાં ઉરધતા લક્ષ્ણાનું ગાહું ચિંતન શરૂ કરતાં તરત ઉપયોગ લક્ષ ઉપર સ્થિર થઈ ગયો અને પણી ઊંડો ઉત્તરતો જણાયો, ત્યાં લાંબો સમય રહ્યો. પાછું ચિંતન ચાલુ થઈ ગયું. ખૂબ જ આનંદ થયો. — ઉચ્ચ શ્રેણી

-
- ★ આ શિબિરમાં બધા જ ધ્યાનો ખૂબ જ એકાગ્રતાપૂર્વકના ચિંતન સાથે થતાં હતાં. ઘણા ધ્યાનોમાં જ્યારે ચિંતન એકાએક બંધ પડી જતું ત્યારે આનંદમય-જ્ઞાનમય-દર્શનમય-પ્રકાશમય એમ ઘણા બધા શુભોનું સ્વસંવેદન રૂપ જગ્યાતું હતું. અદ્વૈતપણું જ લાગતું હતું. કેમ લખાવવું તેની સમજણ પડતી નથી છતાં તે અદ્ભુત દશ મને અનુભવાતી હતી. મારા જ સ્વભાવમાં રહેલ હોય તેવું લાગતું. આનંદ-અપાર આનંદનું જ વેદન થયા કરતું. હે પ્રભુ ! પ.પૂ. ભાઈશ્રીની જ કૃપા વરસી રહી હોય તેમ લાગતું હતું. — ઉચ્ચ શ્રેષ્ઠી
- ★ ધ્યાન ચિંતન સાથે થતાં હોવાથી મનની એકાગ્રતાએ, અંતર્મુખ સ્થિરતાએ દિન-પ્રતિદિન વધતી સ્થિરતાએ આગળ વધાય છે. બેદજાન કરવા તરફ વધુ લક્ષ રાખું છું, જેનું પરિણામ પણ દેખાય છે. ગમે ત્યારે એક જ જીતની સુગંધ પછી દિવસે કે રાત્રે આવ્યા જ કરે છે, ક્યારેક કોઈ દશ્યો દેખાય છે. વિચારો પણ ધ્યાનમાં આવે છે પરંતુ દષ્ટા ભાવે નીકળી જાય છે. સ્વ અવલોકન મારા ક્ષેત્રે પણ કરું છું, તેના પરિણામે સૂક્ષ્મ દોષો પણ જગ્યાય છે. ધ્યાન વધુ ગમે છે કેમ કે તેથી આત્મવેદન અને શાંતિ અનુભવાય છે. — ઉચ્ચ શ્રેષ્ઠી
- ★ આ એકાંત શિબિર મારા માટે ધ્યાનની દિલ્લિએ સારી રહી. ધ્યાન દરભ્યાન લક્ષ પર મન વારંવાર જાય છે અને થોડીવાર સ્થિરતા રહે છે પરિણામે શાંતિનો અનુભવ થાય છે. એક ધ્યાનમાં તો થોડીવાર જાણે શરીર નથી તેવું લાગ્યું. વિચારોમાં ભળવાપણું ઓછું થયું. આ શરીરમાં મારાપણાંના ભાવ તોડવાનો પુરુષાર્થ કરું છું. — પૂર્ણપ્રાપ્તિ
- ★ ધ્યાન તરફ મન અનુકૂળ થવા લાગેલ છે. પરંતુ મનની ચંચળતા ઓછી થાય — મન શાંત થાય — મનની સ્થિરતા વધે એ જરૂરી છે. એ માટે આ વખતે શિબિર દરભ્યાન ઘણો પુરુષાર્થ કરવા પ્રયાસ કરેલ. પરિણામે મનની સ્થિરતા એકાદ મિનિટ સુધી રહેવા લાગેલ છે. શાંતિ તેમજ આનંદનો અનુભવ થવા લાગેલ છે. વિચારોના દષ્ટા-સાક્ષી રહેવાના પ્રયત્નથી તેમાં ન ભળી જવાય એવી જાગૃતિ રહે છે એટલે કે રાગ-દ્રેષ થતાં નથી. — પૂર્ણપ્રાપ્તિ
- ★ ધ્યાનમાં પ્રગતિ જગ્યાય છે. લક્ષબિંદુ પર સ્થિર થવાય છે. શાંતિ લાગે છે. હળવાશ લાગે છે. આનંદ આવે છે. કોઈ વધારે સારું ધ્યાન થાય ત્યારે ઊઠવાનું પણ મન થાય નહિ. સમય (એક કલાક) ક્યાં પસાર થઈ જાય તેનો ધ્યાલ ન આવે. ધ્યાન પછી પણ અસર રહે. — પૂર્ણપ્રાપ્તિ
- ★ આ શિબિરની શરૂઆતના બે દિવસ ધ્યાન બરાબર ન થયાં, પછીથી સારા થયાં. ચોથા દિવસે બે ધ્યાનમાં મન થોડી વાર માટે સ્થિર થયું. બધા જ આંદોલનો શમી ગયા. પ્રદેશો બધા શાંત થઈ ગયા. શરીર જ ન હોય તેવું લાગ્યું. શાંતિનો અનુભવ થયો. — પૂર્ણપ્રાપ્તિ
- ★ શિબિરો ભરવાથી મારા જીવનમાં ખૂબ જ ફેરફાર થતો હોય તેવું મને પોતાને લાગી રહ્યું છે. પહેલાના પ્રમાણ કરતાં ગુર્સો ઘણો ઘટ્યો છે તેમજ રાગ-દ્રેષ પાતળા પડતાં જતાં હોય તેવું લાગી રહ્યું છે. અહીં આવવાથી ધ્યાન દરભ્યાન જાગૃતિ ખૂબ જ વધતી જતી હોય તેવું લાગે છે તેમજ એકાગ્રતામાં પણ વધારો

થતો જતો હોય તેવો અનુભવ થાય છે. શિબિરના પાંચ દિવસ ક્યાં પસાર થઈ જાય છે તેની ખબર પણ પડતી નથી. શિબિર ભરવાથી ખૂબ જ આનંદ અનુભવાય છે.

— અર્ધપ્રાપ્તિ

★ આ પાંચ દિવસની શિબિરમાં ૪-૫ ધ્યાન બાદ કરતાં ધ્યાન સારા થયા છે. રાગ-દ્રેષ્ણની પરિણતી ઓછી હતી. સ્થિરતા સારી રહી. વિચારો થોડા મંદ હતાં. ભળવાપણું ન હતું. દષ્ટાભાવે રહી વિચારો પાસ થતા હતાં. એક - બે ધ્યાનમાં શરીર નથી તેવો અનુભવ થયો હતો. મનની સ્થિરતા વધારવાનો પુરુષાર્થ કરું છું.

— અર્ધપ્રાપ્તિ

★ શિબિરમાં ધ્યાનમાં ઘણી કચાશ જણાઈ. માર્ગદર્શન મળ્યું છે જેનું પરિણમન કરવા પુરુષાર્થની શરૂઆત કરી દીધી છે. હવે કાર્ય આગળ વધારવું છે, સ્વસ્થાને પણ સ્વઅવલોકનથી દોષો વધારે દેખાવા લાગ્યા અને શું સુધારણાની આવશ્યકતા છે તેની પણ જાણ થઈ. તેનું પરિણમન કરવાનું શરૂ કર્યું છે.

— અર્ધપ્રાપ્તિ

શ્રી સદ્ગુરુદેવાય નમ:

ઇષ્ટોપદેશ (ગાથા : ૨૧) આત્માના પાંચ લક્ષણો

સદ્ગુરુ રંગો રંગાણી સખી, હું તો ઇષ્ટોપદેશો બંધાણી;

ઇષ્ટોપદેશો રંગાણી સખી, હું તો સદ્ગુરુ ગ્રીતે બંધાણી.

પાંચ લક્ષણો આત્માના, આચાર્ય ભગવંત બતાવે (૨);

ચિંતન એનું ધ્યાનમાં કરતાં (૨) અનુભવ માંહે આવે. સખી હું તો ... ૧

પ્રથમ લક્ષણ લોકાલોકનો, જ્ઞાતા દષ્ટા આતમ (૨);

જ્ઞાનારો દેખનારો (૨), દર્પણ સમ પરમાતમ. સખી હું તો... ૨

અનંત સુખ સ્વરૂપી આતમ, સદ્ગુરુ વદે એનું મૂળ (૨);

નિર્ઝ્ઞ ને સ્થિર રહ્યો એ તો (૨), નિત્ય રહે અનાકુળ. સખી હું તો... ૩

દેહ પ્રમાણે આતમ રહેતો, અસંખ્ય પ્રદેશી કહેવાય (૨);

સંકોચ વિકાસનું ભાજન તેથી (૨), કદમાં ઘટવધ થાય. સખી હું તો... ૪

અજર અમર અવિનાશી આતમ, નિત્યે સમ રહેનાર (૨);

જ્ઞાનના અખંડ સ્વભાવે ધ્રુવ, નિજ ગુણમાં રમનાર. સખી હું તો... ૫

આત્મા જ્ઞાયક, આત્મા જ્ઞેય, આત્મા જ્ઞાન જણાય (૨);

ચેતનની આ એકતા સાધી (૨), સ્વસંવેદન ગમ્ય કહેવાય. સખી હું તો ... ૬

— પ્રેરક : બ્રહ્મનિષ્ઠ મિનળબેન

**ચૈત્ર માસની આયંબિલની ઓળીની આરાધના
દ્વારા કરવામાં આવેલ ઉજવણી**

દર વર્ષની માફક આ વર્ષે પણ ચૈત્ર માસની આયંબિલની ઓળીની આરાધના ગુરુવાર, તા. ૧૪-૪-૨૦૧૬થી શુક્રવાર, તા. ૨૨-૪-૨૦૧૬ સુધી પ.પુ. ભાઈશ્રીની શુભ નિશ્રામાં શરૂ થયેલ હતી.

જેવી રીતે માટી મિશ્રિત સુવણ્ણાછિ ધાતુને અજિમાં તપાવવાથી તે ધાતુ માટીથી છૂટી પડી પોતાનું અસલી રૂપ ધારણ કરી શકે છે, તેવી રીતે કર્મરૂપ મેલથી ખરડાયેલો જીવ તપશ્ચર્યા રૂપ અજિના પ્રયોગથી શુદ્ધ થઈ નિજ રૂપને પ્રાપ્ત કરે છે. તપના બે પ્રકાર (૧) બાધ્ય અને (૨) અભ્યંતર. બજેના છ-છ પ્રકાર છે. બાધ્ય તપમાં રસપરિત્યાગ તપ આવે છે. જીબને સ્વાદિષ્ટ લાગે, બલવૃદ્ધિ થાય એવી વસ્તુઓનો ત્યાગ કરે તે રસપરિત્યાગ તપ.

તપ એટલે ઈચ્છાનિરોધ, તપ એટલે વાસનાઓ ઉપર વિજય, તપ એટલે તૃપ્તિનો ત્યાગ. તપશ્ચર્યા સાથે ચિત્તની પ્રસંગતા ટકી રહેવી જોઈએ. તપથી દેહ શુદ્ધ થવો જોઈએ અને આત્મા પવિત્ર બનવો જોઈએ.

આયંબિલની ઓળીમાં સારી સંઘ્યમાં મુમુક્ષુ ભાઈ-બહેનો જોડાયેલ હતા. દરરોજ જ્ઞાનપૂજા, પ્રતિકમણ, જુદા જુદા પદોની માળા, નવપદજીની પૂજા વગેરે કરવામાં આવતું હતું. મુમુક્ષુઓ દ્વારા પ્રભાવના પણ કરવામાં આવતી હતી.

બ્ર.નિ.શ્રી વિનુભાઈ શાહના માર્ગદર્શન અનુસાર આ આરાધના આનંદપૂર્વક થયેલ હતી.

પરમ કૃપાળુદેવ શ્રીમદ્ રાજચંદ્રજીના ૧૧૬મા

દેહવિલય દિનની ઉત્સાહસભર

કરવામાં આવેલ ઉજવણી

ભારતના ગગન આંગણમાં દિવ્યજ્યોતિ શ્રીમદ્ રાજચંદ્રનો પ્રાદુર્ભાવ કાર્તિકી પૂર્ણિમા, સંવત ૧૯૨૪ના રોજ વવાણિયાની પવિત્ર ભૂમિ પર થયેલ. સંવત ૧૯૫૭ના ચૈત્ર વદ પંચમીના દિને રાજકોટ મધ્યે આ પરમ મંગલમૂર્તિ, પરમ દિવ્ય જ્યોતિ રાજચંદ્રનો નામધારી દેહપર્યાય છૂટી ગયો. આ પરમ અમૃત રાજચંદ્રની દિવ્ય શાશ્વત આત્મજ્યોતિ ભલે ઉર્ધ્વગમન કરી ગઈ પરન્તુ તેઓનો અમર સંદેશ કે, આત્મસ્વરૂપથી મહત્ત્વ અવું કંઈ નથી. દેહથી ભિત્ત સ્વપરપ્રકાશક — પરમ જ્યોતિસ્વરૂપ એવો આ આત્મા, તેમાં નિમગ્ન થાઓ. હે આર્થજનો ! અંતર્મુખ થઈ સ્થિર થઈ, તે આત્મામાં જ રહો તો અનંત અપાર આનંદ અનુભવશો.

ચૈત્ર વદ પંચમ, બુધવાર તા. ૨૭-૪-૨૦૧૬ના રોજ પરમકૃપાળુદેવ શ્રીમદ્જીના ૧૧૬મા દેહવિલય દિનની ઉજવણી બ્ર.નિ.શ્રી સુધાબહેન તથા બ્ર.નિ.શ્રી કરશનભાઈની શુભ નિશ્રામાં ઉત્સાહસભર રીતે કરવામાં આવેલ. આ પ્રસંગ નિમિત્તે ખાસ સુરેન્દ્રનગર રહેતા પુ. કાનછલસ્વામીના દિગંબર સંપ્રદાયના ૬૦ ભાઈ-બહેનો પદ્ધારેલ. પરમકૃપાળુ દેવના ગુણો જેવા કે વિશ્વગ્રાહી વિશાળ દાસ્તિ, દેહાભિમાન ત્યાગી, પરમતત્વદાસ્તિ, ધર્મક્ષેત્રે મહાપરાકમ દાખવનારા, આજન્યોગી વિશે ચર્ચા કરવામાં આવેલ જેમાં ઘણા મુમુક્ષુઓએ ભાગ લીધેલ.

શ્રીમદ્જીનું અંતિમ કાવ્ય ‘ઈચ્છે છે જે જોગી જન, અનંત સુખ સ્વરૂપ.’ શ્રી કરશનભાઈએ સરસ રીતે સમજાવેલ.

મુંબઈમાં આત્માર્થી જ્યવંતભાઈ સંધ્વી (દાદર)ના ઘરે રાત્રે ૮.૦૦થી ૧૦.૦૦ વાગ્યા સુધી પ.પુ. ભાઈશ્રીની નિશ્ચામાં સ્વાધ્યાય તથા ભક્તિનો પ્રોગ્રામ રાખવામાં આવેલ. જેમાં પ.પુ. ભાઈશ્રીએ પ.કૃ.દેવની અદ્ભુત અસંગદશા અને તીવ્ર જ્ઞાનદશા વિશે અલગ અલગ પત્રોના માધ્યમ દ્વારા પ.કૃ.દેવના વચનોના આધારે સમજાવેલ. તેઓએ કહ્યું કે ‘જે પ્રકારે અસંગતાએ આત્મભાવ સાધ્ય થાય તે પ્રકારે પ્રવર્તનું એ જ જિનની આજ્ઞા છે.’ આપણને કેટલા સંગ છે ? એ બધા સંગ મારાપણાના ભાવને લીધે છે. આત્મભાવમાં આવવા જીવે બધા સંગ ઘટાડી, પણી એમાંથી છૂટવું જોઈએ. સૌથી નિકટનો સંગ શરીરનો છે. આ બધા બાહ્યસંગ સાથે જીવે મિથ્યાત્વનો સંગ અનાદિકાળથી રાખ્યો છે. પ.કૃ.દેવે નિર્વિકલ્પ સમાધિમાં પહોંચી મન, વચન, કાયાના સંગ, મિથ્યાત્વના સંગને છોડી દીધો. સંસારમાં રહેવા છતાં એમને ‘હું’ અને ‘મારાપણું’ છૂટી ગયું. ‘શ્રી જિન આત્મપરિણામની સ્વસ્થતાનો સમાધિ અને આત્મપરિણામની અસ્વસ્થતાને અસમાધિ કહે છે.’ આમ પ.કૃ.દેવ આત્મપરિણામને સ્વસ્થ રાખી શકે છે. રાગ-દ્વેષના પ્રત્યક્ષ બળવાન નિમિત્ત પ્રામ થયે પણ જેનો આત્મભાવ કિંચિત્ત માત્ર ક્ષોભ પામતો નથી એનો વિચાર કરતાં મહાનિર્જરા થાય છે. કૃ.દેવનો આત્મા આત્મભાવમાં રહે છે. મન અમન બની ગયું છે. આત્મામાં ગળી ગયું છે. એકેક સાધક પાસે સ્વભાવમાં આવવાની ‘માસ્ટર કી’ છે. સર્વસંગ તે મહાઆઝ્વર્પુ છે. આ આત્મભાવની અદ્ભુત દશા કૃ.દેવે પ્રામ કરી લગભગ ભૂમિકાએ પહોંચી ગયા. કૃ.દેવનો આત્મા કોઈ પણ ક્ષેત્રે જાગૃત છે તે પ્રેરણા કરે છે કે પ્રમાદ જરા પણ કર્તવ્ય નથી. આવા જોગ મળ્યા છે તો જીવે પોતાનું કાર્ય ઘણી ત્વરાથી કરી લેવું એ જ આત્માર્થનું કર્તવ્ય છે. આમ આત્મભાવમાં સ્થિર થવાનો ઉત્કૃષ્ટ બોધ મ.મ. ભાઈશ્રીએ આપ્યો.

રંસ

મુંબઈમાં બ્રહ્મનિષ્ઠ મિનળબેનનો

લોડીજ સ્વાધ્યાય

બ્રહ્મનિષ્ઠ મિનળબેને તા. ૨૮-૦૪-૨૦૧૬ના રોજ પૂ. ગુરુમાના, પ.પુ. બાપુજી સાથેના પત્ર વ્યવહારમાંથી પત્રાંક ૧૦મો લીધેલ હતો. જેમાં કહ્યું કે ગુરુમાનું કમસર વાંચન, સ્વાધ્યાય, ધ્યાનની નિયમિતતા હતી. ગુરુમા સાથે આપણે પગલાં માંડવા છે તો ઊંડાશથી મનન કરવું પડશે. આત્મભાવ અને અન્યભાવ. તો આખો દિવસ આપણે કયા ભાવમાં છીએ ? ગુરુને સમર્પિત થવાનો સ્થાયી પ્રભાવ આપણા પર થાય છે ? આપણામાં થયેલો ફેરફાર બીજાને પણ દેખાય છે ? આટલા વર્ષોથી આપણે આરાધન કરીએ છીએ પણ હદ્યથી કેટલા અંશે ભક્તિ કરીએ છીએ ? ગુરુમા લખે છે કે વચનામૃતજીમાં તથા બીજા સ્વાધ્યાયમાં પણ પહેલાં કરતાં વધારે ઊંડું સમજાય છે. આખો વખત જીવ તો પરમાર્થના મનનમાં જ રહે છે. અને બહારથી વ્યવહાર વગેરે પણ કરવો પડે છે.

(૧) અધ્યુવ જીવનને તું જાણ - વસ્તુ, વ્યક્તિ, પરિસ્થિતિ, દેહ પરિવર્તનશીલ છે. (૨) સિદ્ધિના માર્ગને જાણી લે. (૩) ભોગથી નિવૃત્ત બન અને અનુક્રમે અસંગ થઈ જા. (૪) તારું આયુષ્ય સિમિત છે તેથી સાધનામાં જડપ કર. શું રાચીએ જ્યાં ક્ષણનો પ્રસંગ ? સંસારના પ્રસંગોમાં શું રાચવું ?

બ્રહ્મનિષ્ઠ મિનળબેને તા. ૧૬-૦૫-૨૦૧૬ના રોજ ૧૧મો પત્ર લીધેલ જેમાં અનિત્યભાવના, સંસારભાવના વિષે સમજાવેલ. કોઈ પણ વસ્તુ,

પરિસ્થિતિ નિત્ય નથી. માત્ર એનો જોનાર નિત્ય છે. જે દેખાય છે તે વસ્તુ પરિવર્તનશીલ છે. આપણાં ઘણાં ભવના ફેરા આ ભવમાં ખપી જવાના છે કેમકે સત્રદેવ, સત્રગુડુ, સત્રધર્મ, સત્રપુરુષાર્થ મળેલ છે. જ્ઞાનીપુરુષમાં નિરવ શાંતિ, પ્રસમતા જે દેખાય એ આત્માની છે. આ સંસાર દારૂણા, ખેદમય, દુઃખમય, ચળવિચળરૂપ અનિત્ય છે. જ્ઞાનીએ સંસારને પૂઠ દીધી છે. મોહને ઘટાડતા જવો. દુઃખના પોટલા એની જગ્યાએ અને મારી સાધના મારી પાસે. અત્યારે જેટલા સંબંધો છે એ આ એક જ ભવ પૂરતા સિમિત છે. વૈરાગ્ય જળથી સંસાર અન્નિ બુજાવી શકાય. તત્ત્વજ્ઞાનરૂપી નિર્ભૂત દીવો સંસારમાં પ્રકાશ કરે છે. સાધકે કાળ આવે એ પહેલાં અજ્ઞાનને ત્યજી, દર્શનમોહને જીતી લેવાનો છે અને યથાતથ્ય પુરુષાર્થ ચાલુ રાખી કામ કરી લેવાનું છે.

આખો દિવસ આત્માના ગુણલક્ષણનો વિચાર કરવો. એમ કરતાં ક્યાંય પણ મન ગયું તો મનને સાધન પર લાવવું. આનો અભ્યાસ કરી મન પાછું વાળવું. આમ કરતાં અંતરવૃત્તિ તરફ મન જશે. વારંવાર અભ્યાસથી જ આમ થશે. મનને સુવિચારણામાં રાખવું. ધ્યાન કરવાથી અનંત કર્મના ભુક્કા બોલાઈ જાય છે. વાંચન-મનનનો આધાર ૧૨મા ગુણસ્થાનક સુધી લેવો રહે છે. પત્રાંક ૪૩૮, ૪૧૬, ૩૧૭ વાંચી, વિચારી, બરાબર સમજવા. જેથી ધ્યાન વખતે વિચારો સામે એ સમજણ મૂકી શકાય. સમ્યક્કદિશિથી સત્રને જ ગ્રહણ કરવાની શક્તિ મળે અને આપણે સ્વાધ્યાય ભક્તિનો સુભગ સમન્વય કરી વિચારોના દષ્ટા બની ધ્યાન કરતાં કરતાં સાધનામાં આગળ વધીએ.

અમદાવાદમાં બ્રહ્મનિષ્ઠ લલિતાબેનનો

લેડીજ સ્વાધ્યાય

સર્વ અવસ્થાને વિષે ન્યારો સદા જણાય :

તા. ૧૮-૦૪-૨૦૧૬ના રોજ સ્વાધ્યાયમાં જણાવું કે કર્મના ઉદ્ય પ્રમાણે શરીરની અવસ્થા બદલાયા કરે છે. ત્યારે હું આત્મા સદાય ન્યારો ને ન્યારો, જુદો ને જુદો જ છું. સંયોગ-વિયોગ, સુખ-દુઃખ, રાગ-દ્રેષ-અહંકાર એ મારી અવસ્થા નથી. તેને જાણનાર તે હું છું. જેમ મુસાફર પોતપોતાનું સ્ટેશન આવતા ઉતરી જાય છે તેમ તે મારો માનેલો દેહ-સ્વી-પુત્ર-પરિવાર ક્યાં સુધી તારી સાથે રહેશે ? તું તો શુદ્ધ છો, સિદ્ધ છો, શાશ્વત રહેનાર ભગવાન આત્મા છો. જ્યારે પોતાનું અસ્તિત્વ ભાસે છે ત્યારે મિથ્યાત્વનો અંધાપો દૂર થાય છે. દરેક ઉદ્ય વખતે

તા.૨૮ જૂન, ૨૦૧૬ના બુધવારે મેઘદૂતમાં બ્ર.નિ. મિનળબેનનો લેડીજ સ્વાધ્યાય ગોઈવવામાં આવેલ. આ જેઠ વદ દશમ એટલે પૂ.સૌભાગભાઈનો મૃત્યુ મહોત્સવ દિન. તેમણે પૂ. સૌભાગભાઈ તથા પરમહૃપાળુદેવ બન્ને મહાત્મા વચ્ચે અન્યોન્ય પારમાર્થિક સંબંધ તથા એકબીજા પ્રત્યેનો અહોભાવ કેવો હતો તે વાત અલગ અલગ વચ્યનોના માધ્યમ દ્વારા સમજાવી. પૂ. સૌભાગભાઈના નિમિત્તે આપણને આત્મસિદ્ધિ, ઉત્તમોત્તમ પત્રો તથા અંતર્મુખતાનો માર્ગ મળ્યો. તેથી આ દિવસ એમને પૂજવાનો, ભજવાનો, યાદ કરવાનો તથા નમસ્કાર કરવાનો છે.

ત્યાર બાદ પ.પૂ. ગુરુમાના પૂ. બાપુજીની સાથેના પત્રવ્યવહારનો પત્રાંક ૧૨ સમજાવતાં કહ્યું કે આપણે

ભાનમાં રહેવું, જાગૃત રહેવું, તે વીતરાગ દશા છે. દરેક વખતે જાણનારને જ દાખિમાં લેવો. “વૃત્તિ-વહે નિજ ભાવમાં પરમાર્થ સમક્રિત. નિજને વિશે નિજ બુદ્ધિ કરવી તે માસ્ટર કી છે. આપણા જીવનમાં કષાયો જેટલા શાંત થયા હોય તેટલું જીવન સમ્યક્તવ તરફ ગતિ કરે છે.

વિષયોનો વંટોળ :

બ્રહ્મનિષ્ઠ લલિતાબેને તા. ૦૩-૦૫-૨૦૧૬ના રોજ સ્વાધ્યાયમાં જગ્ઘાવ્યું કે અજ્ઞાની જીવ પુણ્યથી મળેલા વિષય-ભોગને ભોગવવામાં અંધ બની તેને જ ભોગવવામાં અને મેળવવવામાં સુખ માને છે. અનાદિકળથી જીવ આજ પુરુષાર્થ કરતો આવ્યો છે. અજ્ઞાનને વશ થઈ બાંતિમાં જીવે છે. પરંતુ પરમ જ્ઞાની પરમાત્માની વાણીએ કંઈકને જગાડ્યા, કંઈકની દાખિ ખોલી, કંઈકને સાચા માર્ગ ચઢાવી મોક્ષે મોકલી દીધા. હવે લોટરી લાગી છે તો જો પ્રમાદમાં જશે તો શું હાલત થશે? વિચારીએ બ્રહ્મદટચકીને, સુખની ભામક માન્યતાએ ઉમી નરકમાં ધકેલી દીધા. સંસારનું વાવાગેડું આવે છે ત્યારે ખૂબ નુકશાન પહોંચાડે છે. ત્યારે વિષયોનું વંટોળ તો ભયંકર હોય છે. તે તો અનંતકાળ સુધી અનંત દુઃખો ભોગવવા પડે છે. પાંચ ઈન્દ્રિયોના વિષયો, કષાયોને ઉતેજીત કરી આપણા શાંતિ, સમાધિ, સંતોષ, ઉપશમ ભાવને લૂંટી રહ્યા છે. ગુણોને પ્રગટ થવા દેતા નથી. માટે વિષયો પ્રત્યે વૈરાગ્ય લાવી વિરક્ત થવાનું છે.

આયા એકિલા, જાના એકિલા :

બ્રહ્મનિષ્ઠ લલિતાબેને તા. ૦૭-૦૬-૨૦૧૬ના રોજ સ્વાધ્યાયમાં જગ્ઘાવ્યું કે હે આત્મા! તું એકલો છે, તું એકલો આવ્યો, એકલો જવાનો છે. પુણ્ય-

પાપ એકલો જ ભોગવીશ. જનમ્યો એકલો અને મરીશ પણ એકલો. કોઈ તારી સાથે આવશે નહીં. બીજા સાથે તારે કાંઈ લેવા-દેવા નથી. તારું છે તે જીવન-દર્શન તારી પાસે છે અને તે તારા છે. જે તારું નથી તેના ઉપર મમત્વ કરવું તે તો વ્યાકુળતાનું જ કારણ છે. મનુષ્યભવ એ તો પરિભ્રમણ કરતાં તારી યાગાનું જંકશન છે. થોડા વાઈમ માટે રહેવાનું છે. હે ચેતન! ચોતરફ બિધાવેલી પરભાવરૂપી ચાદર સમેટી લે અને અનંત સુખ રૂપી સ્વ-સ્વભાવ રૂપી મહેલમાં વાસ કર. તું રસ્તો ભૂલ્યો છે. રહેવું સૌની વચ્ચે પણ સૌથી જુદા. આવું જીવવામાં આનંદ છે. નમિરાજર્ષિ વિચારે છે કે અનેકમાં ધર્મશ હોય છે, એકમાં શાંતિ છે. અનેકમાં દુઃખ છે, એક સમત્વમાં જ શાંતિ છે.

ભાવભાસન એટલે શું ?

જ્ઞાયક એવો જે ભાવ છે એનું ભાસન થવું જોઈએ કે આ જ જ્ઞાયક છે, બીજો નહીં. જે વિકલ્પો બધા આવે છે તે હું નહીં, પણ આ જે જ્ઞાયક છે તે જ હું હું, એવી જીતનો અંદરથી ચૈતન્યના સ્વભાવનો ભાસ આવવો જોઈએ. માત્ર આ બહારનું જાણપણું તે હું નહીં, પરંતુ ‘જે સ્વયં જ્ઞાયક છે તે હું’ એમ તેનો ભાસ આવવો જોઈએ. આ જ્ઞાયક પોતે પોતાનાથી છે, જ્ઞાયક વસ્તુ સ્વયંસિદ્ધ છે, - એમ જ્ઞાયકનો ભાવ એને ભાસનમાં આવવો જોઈએ.

(સ્વાનુભૂતિ દર્શન - ૪૮૭)

હજુ ભેદજ્ઞાન નથી થયું તો કેવા વિચારો કરવા ?

ભેદજ્ઞાન નથી થયું તો, તે કેમ થાય ? એ વિચારો કરવા, અંતરમાં પ્રયાસ કરવો. આત્મા કેમ ઓળખાય ? આત્માનું શું સ્વરૂપ છે ? દ્વય-ગુણ-પર્યાય શું છે ? પુરુષ શું છે ? વિભાવ શું છે ? મોક્ષ શું છે ? મોક્ષનો માર્ગ શું છે ? એવા અનેક પ્રકારના વિચારો હોય છે.

શાસ્ત્રમાં અનેક પ્રકારની વાત આવે છે. ભેદજ્ઞાન ન થાય ત્યાં સુધી વિચારીને નક્કી કરે કે આત્મા જુદ્દો છે ને શરીર જુદું છે, વિભાવ મારો સ્વભાવ નથી, હું તેનાથી જુદ્દો છું, એમ નક્કી કરવા માટે, દઢતા કરવા માટે ઘણું વિચારવાનું છે. પ્રયાસ કરે કે હું જુદ્દો છું તો જુદ્દો કેવી રીતે પડું ? તેની લગની લગાડે, પ્રયાસ કરે. જેમ માખાજા જુદું ન પડે ત્યાં સુધી દહીને વલોવ્યા કરે તેમ પોતે વાંચન, વિચાર વારંવાર કર્યા જ કરે, છોડે નહીં. કાર્ય થતું નથી માટે નહીં થાય કે માર્ગ બીજો હશે એમ શ્રદ્ધામાં ફેર પડવો ન જોઈએ. કરવાનું તો આ જ છે, માર્ગ આ જ છે. પ્રયાસ છોડે નહીં ને વારંવાર વારંવાર પ્રયાસ કર્યા કરે.

જેમ ભગવાનને દ્વારે ટહેલ માર્યા કરે, ભગવાનના દ્વાર ખૂલે નહીં ત્યાં સુધી ટહેલ મારવી છોડે નહીં તેમ હું જ્ઞાયક છું તે સમજાતું નથી માટે પ્રયાસ છોડી દે નહીં, એની લગની લગાડ્યા જ કરે, ભગવાનના-ચૈતન્યના દ્વારે ફર્યા જ કરે. ચૈતન્યદેવ કેવા હશે ! તે વિચારો કર્યા કરે, મહિમા લાવે, અંતરમાં રસ લગાવે ને બહારના રસ છોડી દે. વાઈમ મળે ત્યારે વારંવાર ભેદજ્ઞાનના વિચારો કર્યા કરે. અંદરનો રસ-રૂચિ લાગે તો તેના (ભેદજ્ઞાનના) વિચારો આવે છે.

બહારથી બધું છોડી દે, ત્યાગ કરે એટલે અંતરમાં થઈ જાય એવું નથી. પ્રથમ બહારથી બધું છૂટી જતું નથી, અંતરમાંથી રસ-રૂચિ લાગે ત્યારે થાય છે. વાંચન, વિચાર, મંથન, ઘોલન અને તેનો વારંવાર પ્રયાસ કર્યા કરવો. અંદરથી છૂટવું તે ખરું છૂટવું છે.

સમ્યગ્ દર્શન થાય, ભેદજ્ઞાન થાય, સ્વાનુભૂતિ થાય અને અંતરની દશા વધે ત્યારે અંતરમાંથી બહારનો રસ ઓછો થઈ જાય છે અને બહારથી બધું છૂટી જાય છે. (સ્વાનુભૂતિ દર્શન - ૫૦૫)

ભાવભાસન થાય એટલે પુરુષાર્થ કરવો સહેલો પડે ?

પોતે પોતાને ઓળખે એટલે પુરુષાર્થ કરવો સહેલો પડે છે. પોતાને ઓળખે તો આગળ જાય ને ? પોતાને ઓળખ્યા વિના આગળ કયાંથી જાય ? જો માર્ગને જાણો, સ્વભાવને ઓળખે તો તેનો પુરુષાર્થ તે તરફ જાય છે.

આ બાજુ (જ્ઞાયક તરફ) જવું છે એવો જ્યાલ આવે તો એ બાજુ જવાનો પ્રયત્ન કરે. તે હજુ રૂચિ કરીને ઊભો છે એ ઠીક છે; પણ અભ્યાસ કરે કે જ્ઞાયક જ્ઞાયકરૂપે કેમ થાય, એ જાતની અંદરથી લગની લાગવી જોઈએ ને વેદન આવવું જોઈએ, તો એ જાતનો પ્રયત્ન એને થયા વિના રહેતો નથી.

કોઈ ગોખવા રૂપે કે લૂખારૂપે કરી નાખે કે હું જાણકાર છું, કરનાર નથી, તો તેની વાત નથી. પણ, અંતરમાંથી જેને લાગી છે, જ્ઞાયકનો ભાવ ગ્રહણ કરીને જે ઊભો છે ને જે પુરુષાર્થ કરે છે તેને એમાં કોઈ વાર વિકલ્પરૂપે ને કોઈ વાર ભાવભાસનરૂપે પુરુષાર્થ ચાલ્યા કરતો હોય છે. (સ્વાનુભૂતિ દર્શન - ૪૮૮)

ભેદજ્ઞાન

ગ્રંથિભેદ એટલે શું ?

(૧) ભેદજ્ઞાનની પૂર્ણતા થવી.

(૨) વાદળામાંથી દેખાતા સૂર્યના પ્રકાશ જેવું

દર્શન-અસ્તિત્વનો પ્રતિભાસ.

(૩) સમજની પૂર્ણતા થવી.

અપૂર્વકરણમાં જીવ આવે ત્યારે તેનો સમગ્ર ઉપયોગ અંતરમાં હોય છે. ત્યાર બાદ ગ્રંથિભેદ થાય છે. એટલે કે સમ્યગ્રૂદ્ધન થાય છે. ગ્રંથિભેદમાં ગ્રંથિ પોચી થવાની શરૂઆત થાય છે એટલે કે અસમજ ઘટવા માંડે છે, ગ્રંથિની નીકટ આવે છે.

જેને ભેદજ્ઞાન ન થયું હોય એટલે કે અંતરમાં ભેદ ન પડ્યો હોય તેને શાંતિનું વેદન હોય પણ તે સ્પષ્ટ હોતું નથી. પરંતુ તેના આધારે તે સ્પષ્ટ ભેદ કરે છે. ભેદજ્ઞાન વખતે જે બે ધારા પ્રગટ થઈ છે તેમાં જ્ઞાનધારામાં લીન થતાં થતાં સમ્યગ્રૂદ્ધન થાય છે એટલે કે એક જ્ઞાનધારા જ તેને અનુભવમાં આવે છે.

ગ્રંથિભેદ થાય અને નિર્વિકલ્પ અનુભવ થાય ત્યારે ઉપયોગ સમગ્ર આત્મપ્રદેશમાં ફરી વળે છે. તે વ્યવહારિક વ્યાખ્યા છે પરંતુ ખરેખર તો જે જ્ઞાનધારા પ્રગટ થઈ છે, જે વેદન થયું છે તેમાં લીન થતાં થતાં નિર્વિકલ્પ થાય છે. સમ્યગ્રૂદ્ધન આંખના પલકારામાં થઈ જાય છે પરંતુ તે પહેલાં તીવ્ર વેદન (દર્શા) હોય છે. ત્યાર બાદ પણ તેવી જ તીવ્રતા હોય છે.

ભેદજ્ઞાન દર્શામાં સર્વથા કર્તાપણું તૂટેલું હોતું નથી. સમ્યગ્રૂદ્ધન થયા પછી એકત્વપણું સંપૂર્ણ તૂટી ગયું છે. તે જ પૂર્ણતા છે.

ભેદજ્ઞાનમાં સાધકને અનેક પ્રશ્નો ઉઠે છે અને

તેનું પોતે સમાધાન કરતો જાય છે. પૂર્ણ સમાધાન થાય ત્યારે નિર્વિકલ્પ થાય. જ્યાં સુધી સમ્યગ્રૂદ્ધન થતું નથી ત્યાં સુધી સમાધાન ચાલે છે. ભેદજ્ઞાન થતાં તેને અંશે એકત્વપણું તૂટે છે. તે વખતે અંદરમાં રહેલા સંસ્કારો સાથે તેને યુદ્ધ ચાલે છે, સંઘર્ષ ચાલે છે.

અનુભવની પ્રક્રિયા : વૈરાગ્યની દઢતા થતાં અંદરમાં શાંતિ આદિનું વેદન થાય છે. આ અનુભવ અતિ જાંખા પ્રકાશ જેવો છે. જેમ ટ્યુબલાઈટનું પૂરું અજવાણું હોય પછી ઉપર કાગળના આવરણ લાગેલા હોય તો પ્રકાશ ટ્યુબલાઈટના સોમા ભાગનો આવે. જેમ જેમ અનુભવ દઢ થતો જાય અને વૈરાગ્યની તીવ્રતા થતી જાય તેમ તેમ પ્રકાશના અંશની માત્રામાં વધારો થતો જાય અને છેવટે ટ્યુબના પ્રકાશ જેવો જ પ્રકાશ અંશે દેખાય. આખી ટ્યુબ નિરાવરણ થયો છે. અહીં પ્રકાશની જાત અને અંશ ટ્યુબના પૂર્ણ પ્રકાશ જેવો છે પણ એક જ અંશ બુલ્લો થાય છે. અહીંથી સાચા ભેદજ્ઞાનની શરૂઆત થાય છે. તેને અનુભવ થાય છે કે આ સ્વરૂપ તે મારું સાચું સ્વરૂપ છે. આ ‘હું’ અને બાકી જે છે તે વિકલ્પાદિ, શરીર, કર્મ તે ‘પર’ છે. અહીં અસ્તિના જોરે અસ્તિથી બાધ તે ‘પર’ તેમ નક્કી કરે. ‘સ્વ’ અને ‘પર’ બંનેનો નિઃશ્વાસ થાય છે. આટલી ભૂમિકા સુધી હજી નિર્વિકલ્પ અનુભવ થયો નથી. એક સાચી કણિકાની પ્રાપ્તિ થઈ છે. અમાં એકાગ્રતાના જોરે શુદ્ધતાના વધારે અંશો પ્રગટ થાય છે. જેમ જેમ ટ્યુબના ભાગ નિરાવરણ થાય તેમ, એકાગ્રતા અને ચિંતનના જોર અનુભવમાં વિશેષતા અને સ્થિરતા થતી જાય છે.

અંશે જ્યારે વેદન પ્રગટ થાય છે ત્યારે જ ગ્રંથિભેદની શરૂઆત થઈ ગઈ હોય છે પરંતુ તેની

પૂર્ણતા થઈ નથી. નિર્વિકલ્પ અનુભવ થતાં પૂર્ણ થાય છે, ભેદજ્ઞાનની પૂર્ણતા થાય છે.

ભેદજ્ઞાનનું મુખ્ય લક્ષણ છે ઉદાસીનતા. આખા જગત પ્રત્યે ઉદાસીનતા આવતી જાય છે, અંતરંગમાં જ જેંચાણ વિશેષ રહે છે, કોઈ પણ જાતના આગ્રહો રહેતા નથી.

પુરુષાર્થ

સમજ (વેદન) આવ્યા પછી પણ જીવ અજ્ઞાનમાં-પરભાવમાં ગુલાંટ ખાય છે, પરંતુ ત્યાં ટકતો નથી. તે પાછો પોતાના ઘરમાં આવે છે. તે જાણી જોઈને તે ભાવમાં જાય છે અને તે પાછો વિચાર કરીને પોતાનો વૈરાગ્ય દઢ કરે છે. તેમજ પોતાની મર્યાદાની બહાર જતો નથી એટલે કે એકત્વપણું કરતો નથી. તે મુમુક્ષુને બહારના વિચારો પર લક્ષ હોતું નથી. લક્ષ પોતાના વેદન પર હોય છે. જ્યારે અંશે સમજ (વેદન) પ્રામ થાય છે, ત્યારે અંશે દેહાધ્યાસ-એકત્વપણું-મોહ વગેરે તૂટે છે. ભેદજ્ઞાનની શરૂઆત થાય છે. ભેદજ્ઞાન તે સાચું સાધન છે.

પ્રથમ વેદનમાં આત્મા સ્પષ્ટ જુદો દેખાતો નથી, અસ્પષ્ટ હોય છે. એકાગ્રતા અને વેદન દ્વારા ધીરે ધીરે સ્પષ્ટતા કરવી પડે છે. છાયા ભાસ્યમાન થાય પછી ધીરે ધીરે પુરુષાર્થથી વિશેષ સ્પષ્ટતા થતી જાય.

ચિંતન એટલે શું ? અંદરમાં જે અંશે વીતરાગતા પ્રામ થઈ છે, સ્થિરતા પ્રામ થઈ છે તેના ઉપર દણિ રાખવી. જેથી અંદર રહેલા કષાય (વિચાર)ની ઉદીરણા થાય તે વખતે દણિમાં વીતરાગતા પ્રગટે છે ત્યારે તેનો અનુભવ થાય છે. ત્યારે કલ્પનાનો નાશ થાય છે.

વેદનથી તેને (સાધકને) બે પ્રકારની નિર્ભયતા

આવે છે. એક પ્રતિકૂળ સંયોગો, ઉપસર્ગો. બીજું ભયંકર સ્થળો-એકાંત સ્થળો હોય ત્યાં પણ તેને બીક માત્ર નથી. સામાન્ય માણસને કાં ન હોય તો પણ મનથી બીક લાગે છે તેવી બીક એને લાગતી નથી. તે નિર્ભય છે. અંદરને અંદર ખૂંપતો જાય છે. તે વખતે કષાયની બહુ મંદતા હોય છે, પ્રહૃત્યિતતા હોય છે. અમ થોડું ખાય તો પણ શરીર ટકે છે. અને શરીર પ્રહૃત્યિત રહે છે. આ કંઈક છે તે જ છે બાકી બહારનું બધું કાંઈ કામનું નથી. નિઃશક્તા, નિર્ભયતા, પ્રહૃત્યિતતા, અંશે વેદન-ઉદાસીનતા વૈરાગ્ય વગેરે હોય છે. વૈરાગ્ય વિના-ઉદાસીનતા વિના અંદર જવાતું નથી. તે વખતે બીજા સાથે વાતો કરે તો પણ ઉપલક પણ ત્યાં રસ નહીં.

જે વસ્તુ પ્રામ થઈ છે, જે વીતરાગતા પ્રામ થઈ છે તેમાં ટકવાનો પુરુષાર્થ તે ચારિત્ર. પુરુષાર્થ એટલે જે વેદન પ્રામ થયું છે ત્યાં ઉપયોગ મૂકવો અને અનું ચિંતન કરવું તે પુરુષાર્થ. સમ્યગ્રદર્શનને પછી પૂર્ણતામાં ટકવાનો પુરુષાર્થ છે. સમ્યગ્રદર્શન પહેલાં જે અંશ પ્રામ થયો છે તેને પૂર્ણ કરવાનો પુરુષાર્થ છે.

સંકલ્પ-વિકલ્પથી રહિત થવું તે વીતરાગતાનો માર્ગ છે. તેના બે અર્થ થાય છે. (૧) સંકલ્પ-વિકલ્પમાં એકત્વપણું ન કરવું-તેના દષ્ટા રહેવું. (૨) શુદ્ધિની વૃદ્ધિ થવી. જેટલી શુદ્ધિની વૃદ્ધિ થાય તેટલા સંકલ્પ-વિકલ્પ ઓછા થાય. નિર્જરા થતાં સંકલ્પ-વિકલ્પ ઓછા થાય. સમ્યગ્રદર્શન પહેલાં અંશે સ્થિરતા હોય છે અને સમ્યગ્રદર્શન પછી પૂર્ણતાની સ્થિરતા હોય છે.

પુરુષાર્થ - વસ્તુને જેમ છે તેમ જાણવી એ જ સાચો પુરુષાર્થ છે. પુરુષાર્થનો બીજો અર્થ છે અક્ષિયભાવ, અકર્તાભાવ, સમભાવ.

પોતાના વેદન દ્વારા જડ વસ્તુને જુદી જોવી તે ભેદજ્ઞાન. અંશે અનુભવ સિવાય રાગ તૂટતો નથી.

વेदन એ જ શુદ્ધિ એ શુદ્ધિ-શુદ્ધિને વધારે છે. જેટલા સ્વરૂપના વિચાર કરે તેટલી શુદ્ધિ વહે.

જ્યારે સાધકને કોઈ વિચાર ઉઠે, કોઈ વિચાર શમે ત્યારે તેને તેની ખબર પડે છે પરંતુ તે વખતે તેને જે નિર્જરા થાય છે, શુદ્ધિ થાય છે તેને પણ પોતે જુઓ છે.

વૈરાગ્ય

જગતના દરેક પ્રસંગ વૈરાગ્ય પ્રામ કરાવે છે. પરંતુ જીવને તેના પર દષ્ટિ જતી નથી. જેને હર ક્ષણે મૃત્યુનો ભય છે એટલે કે મૃત્યુ સામે દેખાય છે, તેને પ્રમાદ આવતો નથી. વૈરાગ્યની પ્રાપ્તિ વિચારથી થઈ શકે છે. વૈરાગ્ય વગર દશા પ્રામ થતી નથી.

વીતરાગતા એટલે આત્માનો સ્વભાવ. જ્યારે પાંચ ઈન્દ્રિયો વીતરાગતામાં દૂબી જાય છે ત્યારે તેને વૈરાગ્ય કહેવાય. દશા પ્રગટે તેને વૈરાગ્ય-વીતરાગતા તથા સમજ કહેવાય.

વૈરાગ્ય એટલે નિર્મળતા. વિચારથી વૈરાગ્ય પ્રામ થાય છે. આત્મા ઉપર જે કર્મના દળિયા લાગ્યા છે તે વૈરાગ્યથી વિભરાય છે અને અંદર રહેલી નિર્મળતા જણાય છે.

વૈરાગ્યનો સામાન્ય અર્થ : જગતના તમામ પદાર્થોમાંથી રસ ઊરી જવો. એક આત્મા જ ઉપાદેય લાગવો.

પર દ્રવ્યનું, સંસારનું, દુઃખદ પ્રસંગોનું ચિંતન કરવું તેથી વૈરાગ્ય ઉત્પત્ત થાય. અને તેથી આત્માને લાભ થાય. સીધું આત્માના સ્વરૂપનું, આત્મગુણોનું ચિંતન કરવાથી લાભ ન થાય. વિચાર કરવાથી વૈરાગ્ય વહે અને કર્પાય મંદ થાય એટલે નિર્મળતા આવે અને પછી દર્શન (સમ્યગ્રદર્શન) થાય. વૈરાગ્યવાળા પ્રસંગો વિચારવા, ફરી ફરી વિચારવા.

વૈરાગ્ય થવા માટે એવા પ્રસંગો, સ્થળો, નિમિત્તોનો વિચાર કરવો.

સમતા રાખવી એનું નામ વૈરાગ્ય. ‘આત્માથી બધું પારકું છે’ એ રીતે વિચારી કર્પાયને દ્બાવવા, નિમિત્તને દોષ ન આપવો, મૌન રાખવું, નિમિત્તને ક્ષમા આપવી. આ પ્રયોગ કાયમ ચાલુ રાખવાથી વૈરાગ્ય વહે.

બાર ભાવનાઓમાંથી કોઈ ભાવનાનો પ્રકાર જાણતાં-અજાણતાં ચિંતનમાં આવે તો વૈરાગ્ય પ્રગટે. વૈરાગ્ય અને ઉપશમ જરૂરી છે. બાર ભાવનાઓ જગતનું સ્વરૂપ બતાવે છે. બાર ભાવનાઓ વૈરાગ્યની જનેતા છે.

ઉદાસીનતામાં સાધક સાવ ઓગળી જાય છે. નરમ થઈ જાય છે. પરમાંથી સમગ્ર રસ ઊરી જાય છે. તે દશામાં તેના ઘરમાં રાજી આવે તો પણ તેને ‘આવો, બેસો.’ એમ ન થાય. આવ્યા તો ભલે, જાય તો ભલે, કાંઈ રસ નથી. અંદરમાં પોતે પડ્યા છે. બીજે ક્યાંય ગમે નહીં. આવી દશા એકાએક પલટો મારીને થાય. આ દશામાં વધારે ઊંડા ઊત્તરવાથી સમ્યગ્રદર્શન થાય છે. ‘અંજનયોર’ ને ‘ચંડકૌશિયા’ને આવી દશા થઈ ગઈ, બહાર શું થાય છે ? કોણ મારે છે ? તેની સામે જોવાની ઈચ્છા નથી.

વીતરાગતા વિના અસંગ થવાય નહિ, બહારના નિમિત્તો અસંગ થવામાં પુષ્ટિ આપે છે.

સમ્યગ્રદર્શન

કર્મગ્રંથની અપેક્ષાએ ક્ષયોપશમ સમ્યગ્રદર્શન વારંવાર આવે જાય.

ચરિતાનુયોગ દષ્ટિને ક્ષયોપશમ સમ્યગ્રદર્શનની સ્થિતિ ૬૬ સાગરોપમની.

આત્માની યર્થાર્થ શ્રદ્ધા સદ્ગુરુ નિશ્ચાએ થાય તો પંદર ભવે મોક્ષ થાય. આત્માની યર્થાર્થ શ્રદ્ધા થવી તેને પણ સમ્યગ્રૂદર્શન કહેવામાં આવે છે.

નિર્વિકલ્પ અનુભવ થાય એટલે સ્વરૂપનો પૂર્ણ અનુભવ થાય તેને સમ્યગ્રૂદર્શન કહેવાય.

સમ્યગ્રૂદર્શન એટલે અસ્તિત્વનો સ્વીકાર, અસ્તિત્વનું સ્થાપન એ જ શ્રદ્ધા.

ઉપશમ સમ્યગ્રૂદર્શનનું મહત્વ શું? ઉપશમ વખતે સમગ્ર આત્મપ્રદેશોમાં અનુભવ થાય છે એટલે ઉપયોગ સમગ્ર આત્મપ્રદેશોમાં ફરી વળે છે. પછી ક્ષયોપશમ સમ્યગ્રૂદર્શન થાય છે તે વખતે વેદન હોય છે.

સાદિ મિથ્યાત્વી જીવને નિમિત મળતાં બેદજ્ઞાન ચાલુ થઈ જાય છે. ત્યાર બાદ સીધો ક્ષયોપશમ સમ્યગ્રૂદર્શનમાં આવી જાય છે, પછી ઉપશમ સમ્યગ્રૂદર્શનમાં આવી જાય છે, પછી ઉપશમ સમક્રિતમાં જતો નથી. સાદિ મિથ્યાત્વની એટલે જેને એકવાર સમ્યગ્રૂદર્શન થઈ ગયું છે અને વમી ગયેલ છે તેને ગ્રંથિલેદ કરવાની જરૂર પડતી નથી.

સમ્યગ્રૂદર્શન નિર્મળ થવું એટલે સમ્યક્તવ મોહનીયનું ઘટવું. જેમ જેમ સમ્યક્તવમોહનીય ઘટે તેમ તેમ સમ્યગ્રૂદર્શન નિર્મળ થયું કહેવાય.

ક્ષાયિક સમ્યગ્રૂદર્શન થતાં દર્શન મોહનીયની ત્રણે પ્રકૃતિનો ક્ષય થાય છે. એટલે કે એની શ્રદ્ધા સ્ત્રીય થઈ જાય છે. હવે શ્રદ્ધા ડગવાની નથી. ક્ષયોપશમિક સમ્યગ્રૂદર્શનમાં શ્રદ્ધા ડગી જાય છે. આકુળતા-વાકુળતા આવે છે પરંતુ ક્ષાયિકમાં નિઃશંક બને છે.

સમ્યગ્રૂદર્શન અને કેવળજ્ઞાનમાં ફરક છે. સમ્યગ્રૂદર્શન-જ્ઞાન અપેક્ષાએ કેવળજ્ઞાનનો અંશ છે

પરંતુ બંનેમાં ફરક છે કારણ કે કેવળજ્ઞાની લોકાલોકને જાણો, ભૂત-ભવિષ્ય-વર્તમાનને જાણો છે જ્યારે સમ્યક્કદિષ્ટ ફક્ત પોતાના સ્વરૂપને જાણો છે એ દિષ્ટિએ બંનેમાં ફરક છે. પરંતુ કેવળજ્ઞાની અને સમ્યક્કદિષ્ટિની સમજમાં, શ્રદ્ધામાં ફરક નથી પરંતુ તરતમ્યતામાં ફરક છે. કેવળજ્ઞાન તે ચારિત્રનો વિષય છે. જેમ જેમ આત્મા ઉપરનું આવરણ ઓદ્ધું થતું જાય તેમ તેમ જ્ઞાનનો પ્રકાશ થતો જાય છે અને પૂર્ણ આવરણ જતાં કેવળજ્ઞાન થાય છે. સમ્યક્કદિષ્ટાન તે કેવળજ્ઞાનનો અંશ છે, તે સ્વ અને પરને જાણો છે પણ તેમાં પૂર્ણતા નથી.

કેવળજ્ઞાનમાં જગતના પદાર્થ જ્ઞાય જ્યારે કેવળદર્શનમાં પ્રત્યક્ષ દેખાય, તે સામાન્યજ્ઞાન છે. કેવળજ્ઞાન તે વિરોષ જ્ઞાન છે. દા.ત. એક વાર સાયલા જોઈ લીધા પછી પાછા આવી તેને સ્મૃતિમાં લાવીએ તે જ્ઞાન અને પ્રત્યક્ષ દેખવું તે દર્શન છે.

વિચાર દ્વારા સમ્યક્કદિષ્ટન અને ધ્યાન દ્વારા ચારિત્ર.

આત્માનો સાક્ષાત્કાર કરવો એ આપણી પ્રયોજનભૂત વાત છે.

કોઈ પણ ગતિમાં જવ સમ્યગ્રૂદર્શન પ્રાપ્ત કરે તે મનુષ્યજ્ઞનમાંથી દેશના લભ્ય લઈને ગયો હોય છે. સમ્યગ્રૂદર્શનથી જીવનો સંસાર મર્યાદિત થઈ જાય છે.

મોક્ષ અને મોક્ષમાર્ગ

મોક્ષ શું? - પૂર્ણ અવસ્થા એ મોક્ષ.

મોક્ષમાર્ગ શું? - જ્યારથી અસ્તિત્વની પ્રાપ્તિ થાય; દર્શન, જ્ઞાન, ચારિત્રનો અંશ પ્રગટ થાય, સમજાય, અનુભવાય ત્યારથી મોક્ષમાર્ગ ચાલુ થાય. આત્માનો અંશ અનુભવમાં આવે ત્યારથી મોક્ષમાર્ગ.

મોક્ષમાર્ગમાં સાધનો અનેક - પૂજા, વ્રત, જપ, તપ, અનુભવ જેવો એને ભાવ આવે છે. એ ભાવમાં પ્રતિકમણ આદિ આ વ્યવહાર.

પ્રમાદ એટલે શું? પર વસ્તુમાં ગમવું એ પ્રમાદ છે. સ્વરૂપની વિસ્મૃતિ થવી તે પ્રમાદ.

સંવર એટલે શુદ્ધ ઉપયોગ (આત્માનું વેદન) - બેદજ્ઞાન, વીતરાગતા.

નિર્જરા એટલે શુદ્ધિની વૃદ્ધિ થવી, વેદન તીવ્ર થવું, સ્થિરતા થવી, લીનતા થવી.

મોક્ષ એટલે પૂર્ણ વીતરાગતા. માર્ગ એટલે વીતરાગતાનો અંશ. અંશની પૂર્ણતા થવી તે મોક્ષ.

જીવમાં બે રૂપે પરિણમવાની શક્તિ છે. પર નિમિત્ત પરરૂપે પરિણમે છે અને સ્વનિમિત્ત સ્વરૂપે પરિણમે છે. પર પરિણમનને પોતાનું માને છે એ મિથ્યાદિષ્ટ. નિમિત્તની અસર થવી તે મિથ્યાદિષ્ટ છે. પરમાં પરિણમે પણ પોતાનું ન માને તે સમ્યક્કૂદિષ્ટ છે અને તેની (પરની) અસરમાં ન આવે તેને ચારિત્ર કહેવાય.

મોક્ષમાર્ગમાં નિશ્ચય અને વ્યવહાર સાથે છે. અનાદિનો મેલ આ જીવને ચોટેલ છે તે ધીમે ધીમે ચોખ્ખા થાય. તે ચોખ્ખું થવાની પ્રક્રિયા એ માર્ગ. થોડોક મળ ઓછો ન થવો એ મિથ્યાત્ત્વ. સંપૂર્ણ શુદ્ધ તે સિદ્ધ. મિથ્યાત્વને ધોવાની પ્રક્રિયા તે પુરુષાર્થ. મળ એટલે કષાય. જેમ કષાય ઓછા થતાં જાય તેમ તેમ આત્મા નિર્મણ થતો જાય.

શુભભાવ

જ્યાં સુધી સ્વરૂપ પ્રગટ ન થયું હોય ત્યાં સુધી જીવને અનેક પ્રકારના શુભભાવો હોય છે. આ શુભભાવોનો જ્ઞાનીને નિષેધ નથી હોતો. પણ આ શુભભાવમાં જ ધર્મ માને છે તેનો જ્ઞાનીને નિષેધ હોય છે. શુભભાવમાં એટલી તાકાત હોય છે કે

ગોથા ન ખાય તે માટે જ્ઞાનીના સત્સંગની જરૂર છે.

શુભભાવના બે પ્રકાર છે : ૧. સાંસારિક શુભ ક્રિયા (દ્યા, દાન, પુણ્ય આદિ) ૨. સદ્ગુરૂ, સદ્ગર્મ પ્રત્યે અવિયળ શ્રદ્ધા. બીજા પ્રકારના શુભભાવથી યોગ્યતા પ્રગટે છે, વૈરાગ્ય પ્રગટે છે.

શુભભાવમાં ગર્ભિત શુદ્ધતા રહેલી છે. શુભભાવમાં કષાયની મંદતા થાય તેને ગર્ભિત શુદ્ધતા કહેવાય. કષાયનું ઘટવું અને નિર્મણતાનું પ્રગટવું તે ગર્ભિત શુદ્ધતા છે. શુભાશુભ ભાવમાં જે કષાયની મંદતા તેને શુદ્ધતા ન કહેવાય કારણ ત્યાં પર સાથેનું એકત્વ તૂટેલું નથી.

શાક્ખના જોરે આત્માનું સૂક્ષ્મમાં સૂક્ષ્મ ચિંતન જીવ કરી શકે છે. પરંતુ એકત્વ તૂટાનું ન હોવાને કારણે જીવ બહારમાં રહી જાય છે. જે શુભક્રિયાથી પરમાં એકત્વપણું તૂટે તેને ગર્ભિત શુદ્ધતા કહેવાય. શુભભાવમાં ગર્ભિત શુદ્ધતા પ્રગટવાની શક્યતા છે. માટે યથાર્થ શુભભાવ પર આગમકારો જોર મૂકે છે.

અજ્ઞાનીને શુભ ક્રિયા વખતે શુભભાવ સાથેની ક્રિયાને લીધે શુભ બંધ પડે અને મિથ્યાત્વને કારણે અશુભ બંધ પડે એમ બે પ્રકારના બંધ પડે.

જે ભૂમિકાએ છીએ ત્યાંથી એક પગલું આગળ વધવા પ્રયાસ કરવો. એમ કરતાં કરતાં આગળ વધાય તેને માટે શુભ અવલંબન-પંચ પરમેણી છે.

મિથ્યાત્વ

મિથ્યાત્વ જેની દાસ્તાની સંસાર તરફ જ છે.

નીચામાં નીચું સ્થાન મિથ્યાત્વનું. મિથ્યાત્વવાળા ઉન્માર્ગી કહેવાય. માર્ગી નહિ. અગ્રહિત મિથ્યાત્વ એટલે એકત્વ. જે અનાદિથી ચાલ્યું આવે છે.

ગૃહિત મિથ્યાત્વ એટલે એકાંત દસ્તિ, પોતાની માન્યતા. પહેલાં ગૃહિત મિથ્યાત્વ છૂટે પછી અગૃહિત મિથ્યાત્વ છૂટે. ગૃહિત મિથ્યાત્વ છૂટે એટલે અગૃહિત મિથ્યાત્વ છૂટે એવો નિયમ નથી. જ્યારે સ્વરૂપ પ્રગટે ત્યારે પહેલા ગૃહિત છૂટે પછી અગૃહિત મિથ્યાત્વ છૂટે.

મિથ્યાત્વ મોળું પડવું એટલે શું ? જગતના પદાર્થોમાંથી મારાપણાનો ભાવ તૂટવો. અંશે શાંતિ પ્રગટવી. વીતરાગતાનો અંશ પ્રગટે પછી જીવ માર્ગ બને છે. અનેકાંત દસ્તિ એકાંત જાય છે, સમજથી એકાંત જાય છે પછી તેને કોઈ સાંપ્રદાયિક માન્યતા રહેતી નથી.

માર્ગ - મિથ્યાત્વમાંથી ખસીને સિદ્ધગતિમાં પહોંચવા સુધીના બધા માર્ગ જીવો કહેવાય.

અંતર્મુખ દસ્તિ

કષાયનું ઘટવું તે અંતર્મુખ દસ્તિ છે. અંદરમાં રહેલી નિર્મળતા ઉપર ધ્યાન કેન્દ્રિત થાય તેનું નામ અંતર્મુખ દસ્તિ છે. દસ્તિ સવળી થવી, સમ્યક્ થવી તેનું નામ અંતર્મુખ દસ્તિ છે.

અંતર્મુખ દસ્તિની શરૂઆત વૈરાગ્યથી થાય છે. વૈરાગ્ય થયા પછી જીવ અંદરમાં વળે છે અને પછી ભેદજ્ઞાન થાય છે. વૈરાગ્ય એ પાત્રતા છે.

અંતર્મુખ દસ્તિ થાય છે, તે પહેલાં જીવ પરમાં જ એકાકાર હોય છે અને પોતાની યોગ્યતા પાકવાથી તે અંતર્મુખ થાય છે.

અંતર્મુખતા કેવી રીતે થાય ? શાસ્ત્ર શ્રવણ, વાંચન પછી ચિંતન, મનન કરે કે આ સાંભળ્યું તેમાંથી મારામાં શું આવ્યું ? મારામાં શું સુધારો થયો ? જેટલું કર્યું તેટલો માર્ગ કપાયો. બસ આ જ માર્ગ. હું કોણ દું ? તેનું સંશોધન (અંતર સંશોધન) કરવું એ જ અંતર્મુખ થવાની રીત છે. જ્યારે અંતર્મુખતા

તીવ્રતા પકડે ત્યારે બહાર હીમ પડતું હોય તે વખતે સાધકને બહાર જતાં સંકોચ નથી થતો. આટલી મળનતા પછી નિર્વિકલ્પતા થાય છે. આવા સમયે કોઈ સાથે વાત કરે પરંતુ પાછો પોતાનામાં તન્મય થઈ જાય છે.

પ્રશ્ન : આપ આત્મા તરફ લક્ષ કરવાનું કહો છો પણ કરવું કેવી રીતે ?

જવાબ : દરેક જીવ લક્ષ તો કર્યા જ કરે છે. ઉપયોગ એટલે લક્ષ. આત્માની રૂચિ કરો, બીજાને છોડો તો લક્ષ આત્મા તરફ જાય. પહેલાં વસ્તુનું યથાર્થ જ્ઞાન કરો તેથી શ્રદ્ધા થશે, જીવને માટે જ્ઞાતવ્ય સર્વ પદાર્થ છે અને કર્તવ્ય સ્વનું જ્ઞાન એ ગ્રહણ છે.

મનની નિર્મળતા વિના કોઈ જીવ પોતાના સ્વરૂપને નથી સમજ શકતો. પરમ સુખ, પરમ શાંતિ નથી પામી શકતો.

જીવ જ્યાં સુધી અકર્તા, અભોક્તા નથી બનતો ત્યાં સુધી તે પરમ સત્ત્વને પામી નથી શકતો. અકર્તા, અભોક્તા એટલે અંદરના રાગાદિ ભાવો અને બાધ્ય પદાર્થને જેમ છે તેમ જોઈ તેના પ્રત્યે કોઈ પ્રતિક્રિયા ન કરવી તે.

જીવ જ્યારે શુદ્ધ સ્વરૂપે પરિણમે ત્યારે પુદ્ગલ (દ્વય કુમ) સ્વયં આત્મપ્રદેશ પરથી ખરી જાય. જીવ જ્યારે રાગ-દ્વેષ, મોહ કરે ત્યારે સ્વયં બંધાઈ જાય. આત્મપ્રદેશ સાથે પણ એક ક્ષેત્રે રહેલા કર્મના પરમાણુ જીવના પ્રદેશરૂપ પરિણમતા નથી.

પરોક્ષ (શાસ્ત્ર) જ્ઞાનનું શું કામ ? જ્યારે પ્રત્યક્ષ અનુભવ થાય એટલે કે અંશે વેદન પ્રામ થાય ત્યારે તે પરોક્ષ જ્ઞાન દ્વારા નક્કી કરે છે. પરોક્ષ જ્ઞાન લેવું તે વ્યવહાર છે.

- પ્રેષક : બ્રહ્માનિષ રસિકભાઈ

૫. પુ. ભાઈશ્રી સાથે નૈરોબી ધર્મયાત્રા

જ્ઞાન અને કિયાનો, નિશ્ચય અને વ્યવહારનો વ્યવસ્થિત સમન્વય જેમની નિશ્ચામાં, જેમની આજ્ઞાએ સહજ થાય છે તે સદ્ગુરુ. મોહના આવેશો જેમની હાજરીમાં શમી જાય તે સદ્ગુરુ. જેમને જોઈ ઈશ્વરની પ્રતીતિ થાય તે સદ્ગુરુ. શાંતિ, સ્થિર, ગંભીર અને પ્રસન્ન, આત્માની મસ્તિમાં જીવે છે તે સદ્ગુરુ. સુખ-દુઃખ, હર્ષ-શોક જેવા દ્વંદ્વોથી મુક્ત છે તે સદ્ગુરુ. જેમનું યોગબળ સ્વ અને પરનું કલ્યાણ કરવામાં જ પ્રવૃત્ત રહે છે તે સદ્ગુરુ.

નૈરોબી ધર્મયાત્રાનો શુભારંભ થયો. તા. ૨૮મી એપ્રિલ ૨૦૧૬ના સવારે જવાનું હતું પણ ફ્લાઇટ કેન્સલ થઈ અને સવારને બદલે ભાઈશ્રીએ બપોરનું પ્લેન લેવું પડ્યું. નિયતિને કંઈ જુદું મંજુર હતું. આયોજનમાં ફેરફાર થયો પડ્યા ભાઈશ્રીના અંતરમાં એ જ શાંતિ અને સમાધિ અખંડિત રહી હતી.

મુમુક્ષુઓ લેવા આવ્યા હતા પણ સંખ્યા ઓછી હતી કારણ નૈરોબીમાં એટલો વરસાદ પડ્યો હતો કે બધે જ જળબંબાકાર હતું.

દર વખતની જેમ આ વખતે પણ ભાઈશ્રીનો ઉતારો આત્માર્થી નેમયંદભાઈ તેમજ પ્રભાબેનને ત્યાં રાખવામાં આવ્યો હતો.

રાતના આરામ બાદ, બીજે દિવસે તા. ૩૦ એપ્રિલના, નૈરોબીથી એક કલાક દૂર થિકા જવાનું થયું. ત્યાંની મુમુક્ષુ બહેનોએ ખૂબ ભક્તિભાવપૂર્વક ભાઈશ્રીનું સ્વાગત કર્યું. જિનાલયમાં દર્શન કર્યા બાદ ભાઈશ્રીએ દેવચંદજી કૃત અનંતનાથ ભગવાનનું સ્તવન સમજાવ્યું હતું કે ‘અનંતનાથ ભગવાન ! તમારી આ વીતરાગ મુદ્રા, પ્રશન રસમાં રૂખેલા તમારા આ નેત્રો, તમારું આ અમૃત સરખું મુખારવિંદ જોઈ હું ધન્ય થયો દ્ધું. તમારી પ્રતિમા મારી આંખોમાં

અને હૃદયમાં વસી ગઈ છે. એક તમારું જ શરણું મને આ મોહજાળમાંથી છોડાવશે. જે તમને ભજે છે તેનું અવશ્ય કલ્યાણ થાય છે. તમે રત્નચિંતામણી જેવા છો, મુક્તિનું અનંત અવ્યાબાધ સુખ તમને ભજતાં પ્રામ થાય છે. અનંત ગુણોના ભંડાર તમે મારા જીવનના આધાર છો.’

બપોરના ભોજન બાદ લોડીઝ સ્વાધ્યાય રાખવાનો હતો પણ લલિતાબેન સાથે પહોંચી શક્યા ન હતાં, તેથી વિકમભાઈએ અનૌપચારિક રીતે ભાઈશ્રીની અંતરિક ઓળખ આપીને સહુમાં ગુરુભક્તિ જગાડી હતી. બપોરની ચા પીધા પછી તરત નૈરોબી આવી ગયા. ખરેખર, ત્યાંની મુમુક્ષુ બહેનોમાં ઉત્તમ ભક્તિના દર્શન થયા હતાં.

તા. ૧ મેના રોજ સવારે જાહેર સ્વાધ્યાયમાં પુ. ભાઈશ્રીએ મુમુક્ષુતાને સમજાવતાં કહ્યું કે સાચો મુમુક્ષુ સતત પુરુષાર્થી હોય છે. મોક્ષ માટે તે જૂરતો રહે છે. વૈરાગ્ય અને ઉપશમના ગુણો સહૈવ એને વિકાસના પંથે આગળ ને આગળ દોરવતા રહે છે. દ્યા, શાંતિ, ક્ષમા વગેરે તેનામાં હરહંમેશ જીવિત હોય છે. ભલે બાધ્ય સંજોગો વિપરીત હોય, શારીરિક બળ ઘટ્યું હોય પણ તે તો પ્રમાદનો જ્ય કરીને આગળ વધતો રહે છે. આજ્ઞાપાલન કરતી વખતે તેનું ચિત્ત પરોવાયેલું રહે છે. સ્વચ્છંદને ત્યાગી ગુરુઉપદેશના રાહે તે ચાલતો જ રહે છે. ૫. હુ. દેવના વચ્ચનોના આધારે અને કથાનુયોગ જોડીને ભાઈશ્રીએ સહુમાં પુરુષાર્થ કરવા માટેનું શૂરાતન જાગે એવો ઉત્તમ બોધ આપ્યો હતો.

તે જ દિવસે સાંજે સ્વાગત-સમારોહ રાખવામાં આવ્યો હતો. ત્રણ વર્ષથી રાહ જોતાં મુમુક્ષુઓ માટે આ ધન્ય દિવસ હતો. ભાઈશ્રી સાથેના થોડા દિવસો હવે ઉત્તમ ધર્મઆરાધનામાં વીતવાના હતા. ખૂટતું બળ પ્રામ થવાનું હતું. ભક્તિના પદો ઉપર ગરબા રમીને

મુમુક્ષુઓ પોતાનો આનંદ વ્યક્ત કરી રહ્યાં હતાં, ભાઈશ્રીનું ભવ્ય સ્વાગત કરવામાં આવ્યું હતું. ભોજન બાદ નીતિનભાઈ તેમજ તેમના વૃદ્ધ વિવિધ ભક્તિ પદો ગાઈને સુંદર આધ્યાત્મિક માહોલ ઊભો કરી દીધો. ભાઈશ્રીએ સમર્પણનો ભાવ સમજાવતાં, હસતાં હસતાં કહ્યું હતું કે સમર્પણ એટલે તમારી પાસે રહેલી ધન-સંપત્તિને ગુરુના ચરણે ધરી દેવી તેમ નહીં પણ તેમાં રહેલી આસક્તિને છોડી દેવી. મમત્વ ભાવની આહૃતિ આપી દેવી. સમર્પિત થયા પછી આપણું મન આદું-અવળું ન ચાલવું જોઈએ. ગુરુએ કહ્યા પ્રમાણે તેને સંયમમાં લાવવા માટેના પૂરા પ્રયત્નો કરવા જોઈએ. સમર્પિત થયા પછી એક સાચો શિષ્ય નિશ્ચિત થઈ જાય છે. ઉપાધિઓ આવે પણ ‘સમર્થ શરણ મને પ્રામ છે’ તેની ખુમારીમાં કોઈ દુઃખ તેને દુઃખી કરી શકતું નથી. અને કોઈ સુખથી એ છકી જતો નથી.

ત્યાર પછીના શિબિર પહેલાના દિવસે ભાઈશ્રીએ સત્સંગનું માહાત્મ્ય સમજાવ્યું હતું. પ.કૃ.દેવે સત્સંગની અનેક વ્યાખ્યાઓ કરી છે, તેને સૂક્ષ્મ રીતે ભાઈશ્રીએ સમજાવી હતી. ‘સત્ત એટલે કે ભગવાન આત્મા’ જેને પ્રાપ્ત થયો છે એવા સત્તપુરુષનો સંગ એ સત્સંગ.

તા.ઉજ્જ્વલી જીમી સુધી શિબિર રાખવામાં આવી હતી. શિબિરનો વિષય હતો શ્રી વિનયવિજયજી રચિત ‘શાંતસુધારસ.’ ૧૨ અને બીજી ૪ એમ ૧૯ ભાવનાઓને આવરી લેતો આ વિષય છે. એક-એક ભાવનાને અતિ ગંભીરતાપૂર્વક ભાઈશ્રીએ સમજાવી હતી. તે ભાવનાઓને અનેક વાર સાંભળેલી હોવા છતાં એમ લાગતું કે આપણે તેનું હાઈ અત્યાર સુધી પામી શક્યા ન હતાં. સંસ્કૃતના શ્લોકનું ગુજરાતી પદ્યાનુવાદ વિકમભાઈએ ભાવનાત્મક રીતે ગાતાં અને પછી તેની સમજણ ભાઈશ્રી આપતાં. અનિત્ય, અશરણ, સંસાર, એકત્વ, અન્યત્વ, ધર્મદુર્લભ તેમજ

બોધિદુર્લભ ભાવના - આમ સાત ભાવનાઓ તેઓએ આ શિબિર દરમ્યાન લીધી હતી. એક અદ્ભુત પવિત્ર વાતાવરણ સર્જાયું હતું. મોક્ષગામી મુમુક્ષુઓ અતિ પ્રસન્ન હતાં. ધ્યાન સાધના અને સાથે જ્ઞાન ગર્ભિત વૈરાગ્ય જગાડે એવો શ્રેષ્ઠ સ્વાધ્યાય. પાંચ દિવસ બહુ વેગથી પસાર થઈ ગયા. બ્રહ્મનિષ મિનળબેન તથા લલિતાબેને સાથે મળીને દરેક મુમુક્ષુઓને વ્યક્તિગત માર્ગદર્શન આપ્યું હતું. અને મોટા ભાગના મુમુક્ષુઓ ભાઈશ્રીને અંગત રીતે મળી શક્યા હતાં. એક આધ્યાત્મિક પર્વ સંપૂર્ણ થયો જેમાં જમવાની તેમજ અન્ય સગવડો સરસ હતી. મુમુક્ષુઓનો સાથ હતો અને સેવકોએ બધી જ વસ્તુનું ચીવટપૂર્વક ધ્યાન રાખ્યું હતું. ૮૮ મુમુક્ષુઓએ આ શિબિરમાં ભાગ લીધો હતો, જેની પાસે ધ્યાનનો માર્ગ ન હતો તેને બ્રહ્મનિષ મિનળબેન અને બ્રહ્મનિષ વિકમભાઈએ માર્ગદર્શન આપ્યું હતું.

શિબિરની પૂર્ણાંહુતિને દિવસે બપોર પછી ખૂબ વરસાદ પડ્યો હતો. તે જ દિવસે રાત્રે Practical Spirituality ના વિષય અંતર્ગત મિનળબેન તથા વિકમભાઈએ એક જુદી જ દાઢિ આપી હતી. વ્યવહારિક કાર્યો કરતાં સાંગ્રોપાંગ ધાર્મિક કર્ય રીતે રહી શકાય તેનું અંગ્રેજીમાં ઉત્તમ વર્ણન તેઓ બંનેએ કર્યું હતું. ભારે વરસાદને લીધે હાજરી ઓછી હતી.

શિબિરની પૂર્ણાંહુતિના બીજે જ દિવસે મુમુક્ષુઓ સાથે કારૂરા ફોરેસ્ટ જવાનું થયું હતું. નૈરોબીની ભથ્યમાં જ આ એક સુંદર રમણીય ઉપવન જેવું સ્થળ છે. ભાઈશ્રી સાથે લગભગ ૨ કલાક સુધી તે વનમાં ચાલવાનું થયું. સત્પુરુષની સાથે આવા નૈસર્જિક સ્થળમાં કોઈ અનેરો આનંદ આવતો હોય છે. ધસમસતો પાણીનો ધોખ જોવા મળ્યો, તે પાણીના વેગવંતા પ્રવાહને જોતાં એમ થાય કે મોક્ષ સુધી પહોંચવાની આવી અધીરાઈ જોઈએ, જેવી આ પાણીને તળાવ કે દરિયા સુધી પહોંચવાની છે.

સવારથી બપોર સુધીનો સમય ઘણો સારી રીતે પસાર થયો. અહીં ભાઈશ્રી તેમજ મુમુક્ષુઓના હાથે પાંચ જેટલા વૃક્ષોનું બીજારોપણ કરવામાં આવ્યું હતું. જો જમીન ફળદ્રુપ હોય, ખાતર સાંદુ હોય, જણ અને સૂર્યનો પ્રકાશ મળી રહે તો તે બીજ જતા દિવસે ઘટાડાર વૃક્ષ બની જાય. બસ આવી જ રીતે સુશીલ, યોગ્ય શિષ્યમાં સદ્ગુરુ કેવળજ્ઞાનનું બીજ એટલે કે બોધિબીજનું વાવેતર કરે છે અને યથાર્થ બોધ આપીને તેનું સિંચન પણ કરે છે. જો શિષ્ય એકાગ્રતાપૂર્વકનો લક્ષભેદી પુરુષાર્થ કરે તો અચૂક સમ્યક્દર્શનને પ્રાપ્ત કરી અંતે કેવળજ્ઞાનને પ્રાપ્ત કરે છે.

સાંજે ભાઈશ્રીના બેન-બનેવી દિવ્યાબેન તથા જે.ડી. સાહેબે જે સર્વર્ધમં સમભાવનનું પ્રતીક સમું મંદિર બનાવ્યું છે ત્યાં જવાનું થયું. ટૂંક સમયમાં અહીં તીર્થકર ભગવાનની ત્રણ મૂર્તિઓ સ્થપાવાની છે ત્યાં ભોજન લીધું હતું.

આ વખતે એક વિશેષતા એ હતી કે ભાઈશ્રીના બંને માસીઓ, તેમના ભાઈ-ભાભી અને અન્ય કુટુંબીજનો પણ નૈરોબી પદ્ધારેલા હતાં. કોઈારી કુટુંબ એક સાથે ભેગું થયું હોવાથી અન્યોન્ય મળવાનો અને સાથે રહેવાનો અને એમાં ય જાસ ભાઈશ્રીનો દિવ્ય સાથ મળવાથી સહૃદ વિશેષ આનંદ અનુભવતા હતાં.

તા.ઇમી મે, ૨૦૧૬ને અખાતીજના પવિત્ર દિવસે ભાઈશ્રીના સુપુત્ર ચિ. દીપકભાઈ તેમજ રીનાભાભીને ત્યાં શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાન, પ.કુ.દેવ અને ગુરુવર્યોના ચિત્રપટોની સ્થાપના થઈ. ભાઈશ્રીએ અનેક મુમુક્ષુઓના ઘરે વીતરાગ ભગવાનની સ્થાપના કરી છે ને આજે તેમના જ ઘરે સ્થાપના હોવાથી વિકમભાઈએ તેમજ હિરેનભાઈએ ખૂબ ભાવઉલ્લાસપૂર્વક એક પછી એક ભજનો ગાયા હતાં. એક અનેરો ઉમંગ અને અભૂતપૂર્વ સ્થાપનાનો અમૃત અવસર ઉત્તમ રીતે સંપત્ત થયો હતો.

શ્રી રાજ-સોભાગ સત્સંગ મંડળ પ્રેરિત

'પ્રેમની પરબ' ઇમાસિક અહેવાલ

જાન્યુઆરી-૨૦૧૬થી જૂન-૨૦૧૬

જાન્યુઆરી મહિનો એટલે પ્રેમની પરબનો ઉલ્લાસમય મહિનો. જાન્યુ.-ફેબ્રુ.માં પ્રેમની પરબનો વાર્ષિક ઉત્સવ ઉજવાય. દરેક શાળાઓ પ્રવૃત્તિઓથી ધમધમતી હોય. પ્રેમ દ્વારા પરિવર્તનનો અને બાળકોની બાળ-યેતનાને મળતી મોકળાશનો અગત્યનો મહિનો, ફેબ્રૂ.- માર્ચમાં સ્મરણો મમળાવતા હોય અને નવા વર્ષ માટેનો ઉમંગ મૂડી બની સચ્ચવાતો હોય. એપ્રિલ-મે પરીક્ષાઓ અને વેકેશનનું વાતાવરણ. જૂનમાં શાળાઓ પુનઃ ધમધમતી થાય. આ છ માસ દરમ્યાન થયેલ પ્રવૃત્તિઓનો ટૂંક અહેવાલ પ્રસ્તુત છે.

આયોજન-ચિંતાન બેઠક વાર્ષિક ઉત્સવના વ્યવસ્થિત આયોજન માટે આચાર્યશ્રીઓની બેઠક યોજાઈ. જેમાં ૧૧૬ શાળાઓના આચાર્યશ્રીઓ, જિલ્લા પ્રાથમિક શિક્ષણાધિકારીશ્રી દવે સાહેબ, તાલુકા પ્રાથમિક શિક્ષણ અધિકારી શ્રી પાંચાણી સાહેબ, BRC શ્રી અરજણભાઈ, CRC મિત્રો-૧૦ ઉપસ્થિત રહ્યાં. પૂ. ભાઈશ્રીએ પ્રસતતા વ્યક્ત કરી. આ બેઠકમાં વાર્ષિક ઉત્સવના અનુસંધાને યોજવાના કાર્યક્રમોનું કેલેન્ડર તૈયાર કરવામાં આવ્યું. આગામી ગુણોત્સવ માટે માર્ગદર્શન આપવામાં આવ્યું.

શ્રેયસ ફાઉન્ડેશન, અમદાવાદ ખાતે ગુજરાતી કુળવણી પરિષદ આયોજિત સ્વૈચ્છિક શૈક્ષણિક સંસ્થાઓના પ્રતિનિષિદ્ધોની બેઠકમાં શ્રી ચંદ્રકાંતભાઈ ઉપસ્થિત રહ્યાં. જેમાં પ્રસિદ્ધ વૈજ્ઞાનિક ડૉ. પંકજ જોશી સાથે સંવાદ કર્યો. શ્રેયસ સંસ્થાની મુલાકાત લીધી.

શ્રેષ્ઠ શિક્ષક/શ્રેષ્ઠ વિદ્યાર્થીની પસંદગી માટેની

શિબિર યોજાઈ. જેમાં ૫૭ વિદ્યાર્થીઓ, ૫૮ શિક્ષકો અને ૮ તજજશ્રીઓએ ભાગ લીધો. બે દિવસની આ નિવાસી શિબિરમાં શિક્ષક/વિદ્યાર્થીની શ્રેષ્ઠતા માટે એક નવી દિશા સૌને મળી. શિક્ષક-વિદ્યાર્થીની અલગ શિબિર સમાંતરે ચાલી.

બે દિવસ ‘પ્રેમની પરબ’ તરફથી દરેક શાળાઓ માટે તિથિભોજન/નાસ્તો બુંદી-ગાંઠિયાનું શાળા વાઈજ પેકીંગ કરવામાં આવ્યું. જે તા. ૧૭થી ૨૦ જાન્યુઆરી સુધીમાં દરેક શાળાઓમાં ૮ રૂટમાં મોકલવાની વ્યવસ્થા કરવામાં આવી.

૧૩૨ શાળાઓમાં ૪ ચુપમાં શાળા કક્ષાએ ‘બાળ ડિલ્લોલ પર્વ-૧૬’ ઉત્સવ ઉજવવામાં આવ્યો.

શ્રેષ્ઠ શાળાની પસંદગી માટેની તજજશ્રીઓની ટીમે ધાંધલપુર પે.સે.શાળા, નવાગામ પ્રાથમિક શાળા, ઓરી કન્યા વિદ્યાલય અને સમાનાંતર પ્રાથમિક શાળાની રૂબરૂ મુલાકાત લીધી. તજજશ્રીઓમાં શ્રી હીરજીભાઈ નાકરાણી (પૂર્વ આચાર્ય અધ્યાપન મંદિર), શ્રી ભાઈલાલભાઈ ગુર્જર, શ્રી ઈશ્વરભાઈ કુરિયા (શ્રેષ્ઠ શિક્ષક એવોડી) તથા શ્રી ચંદ્રકાંતભાઈ વ્યાસ હતાં.

બાળ ઉત્સવ પર્વ-૧૬ ‘પ્રેમની પરબ’નો બારમા વાર્ષિક ઉત્સવની આશ્રમના પવિત્ર પરિસરમાં ભવ્ય ઉજવણી કરવામાં આવી. આ પર્વના મુખ્ય મહેમાન ગુજરાત રાજ્યના માન. શિક્ષણમંગીશ્રી ભૂપેન્દ્રસિંહજી ચુડાસમા હતાં. ધારાસભ્ય શ્રીમતી વષણી દોશી, શિક્ષણવિદ્ધ ડૉ. મોતીભાઈ પટેલ, જિલ્લા શિક્ષણાધિકારીશ્રી આર.સી.પટેલ સાહેબ, જિલ્લા પ્રાથમિક શિક્ષણાધિકારીશ્રી રથવી સાહેબ, તાલુકા મામલતદારશ્રી, તાલુકા વિકાસ અધિકારીશ્રી, તાલુકા પ્રાથમિક શિક્ષણાધિકારીશ્રી, BRC શ્રી

ઉપસ્થિત રહ્યાં. ૧૦૩ શાળાઓના શિક્ષકો-વિદ્યાર્થીઓ મળી ૨૨૦૦ જેટલી સંખ્યામાં ઉત્સવ-સહભાગી બન્યા. પૂ. ભાઈશ્રીની નિશ્રામાં ઉજવાયેલ આ અવસરનો વિસ્તૃત અહેવાલ અન્યત્ર આપેલ છે.

પૂ. એલ.એમ.વોરા ગર્લ્સ હાઇસ્કૂલ/કોલેજનો વાર્ષિક ઉત્સવ, શુભેચ્છા સમારોહ અને વિદ્યાય સમારંભનો ત્રિવેણી કાર્યક્રમ પૂ. ભાઈશ્રીની પાવન નિશ્રામાં યોજાયો. સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમો અને શુભેચ્છા સંદેશ સાથે વિદ્યાય થતી બાળાઓએ પોતાના સ્મરણો તાજ કર્યા. પૂ. ભાઈશ્રીએ શુભ ભાવના ભાવી. આશ્રમમાંથી મુમુક્ષુગણ તરફથી ખૂબ પ્રોત્સાહન મળ્યું. સૌએ સ્નેહ-ભોજન લીધું, પ્રસંગ યાદગાર બન્યો.

શિવરાત્રી ચુપ, સાયલા તરફથી માર્યમાં યોજાનાર અતિરુદ્ધ મહાયજ્ઞ નિમિત્તે શાળાની ૩૦૦ જેટલી બાળાઓએ મંત્ર-જાપ લખેલ. આ યજના મંગલ મૂહૂર્ત અને ધ્વજારોહણ પ્રસંગે પૂ. ભાઈશ્રી સાથે આ. જયસુભભાઈ, બ્ર.નિ. કરશનભાઈ, ચંદ્રકાંતભાઈ વ્યાસ અને અન્ય મુમુક્ષુઓ યજના શુભારંભ અવસરે ઉપસ્થિત રહ્યાં.

આ ત્રણ દિવસો ‘પ્રેમની પરબ’ અને ગુજરાત કેળવણી પરિષદ્ધના સંયુક્ત ઉપક્રમે ‘ચિંતન સભા’ યોજાઈ. જેમાં જે. કૃષ્ણમૂર્તિ ફાઉન્ડેશનના શિક્ષણવિદ્ધ ડૉ. પદ્મનાભન્ન કૃષ્ણાએ માર્ગદર્શન આપ્યું. આ સંવાદસભામાં ગુજરાતના ૩૦ જેટલા અગ્રણી કેળવણીકારો સહભાગી બન્યા.

બાબાપુર-અમરેલી મુકામે વિશ્વગ્રામ સંસ્થા દ્વારા આયોજિત શિબિરમાં ચંદ્રકાંતભાઈ વ્યાસ જઈ આવ્યા. ગુજરાતની અનેક શૈક્ષણિક-સામાજિક સંસ્થાના પ્રતિનિધિઓની ઉપસ્થિતિ હતી. શ્રી રાજગોપાલજી(ચિંતન-કર્મનિષ્ઠ) દ્વારા ‘વર્તમાન

સમયમાં ગાંધી વિચારની પ્રસ્તુતતા' ઉપર અસરકારક વાખ્યાન આપ્યું. જે શિક્ષણ માટે અત્યંત માર્ગદર્શન હતું.

શ્રી રાજસોભાગ પ્રા.શાળા નં. ૧૫ના સંનિષ્ઠ શિક્ષક ઘનશ્યામભાઈ રંગાણીના વિદાય સમારંભમાં વાલીઓ તથા મહાનુભાવોની ઉપસ્થિતિમાં 'પ્રેમની પરબ' તરફથી ડાયરેક્ટરશ્રીએ તેમનું સન્માન કર્યું.

ગાણ દિવસ 'પ્રેમની પરબ' પ્રોજેક્ટની શાળાઓમાં નવા નામાંકન થનાર ૧૩૦ પ્રા. શાળાના ધો. ૧ના ૩૦૦૦ બાળકો માટે આશરે ત્યાખના ખર્ચે તૈયાર કરાવેલ શૈક્ષણિક કીટ (સ્કૂલબેગ-પાટી-પેન-અંકની ચોપડી-લંચબોક્સ)નું વિતરણ કરવામાં આવ્યું.

પૂ. ભાઈશ્રીની પ્રેરક ઉપસ્થિતિમાં 'જીવન વિજ્ઞાન કેન્દ્ર-સાયલા'માં ૫૫ શાળાઓના ૧૭૦૨ બાળકો અને ૪૭ શિક્ષકો મુલાકાતે આવ્યા અને પ્રશિક્ષણ મેળવ્યું.

જીવન વિજ્ઞાન કેન્દ્ર-સાયલા'માં ૫૫ શાળાઓના ૧૭૦૨ બાળકો અને ૪૭ શિક્ષકો મુલાકાતે આવ્યા અને પ્રશિક્ષણ મેળવ્યું.

નવું શૈક્ષણિક સત્ર શરૂ થયું છે. આ વર્ષે આ તાલુકાની મૌટા ભાગની શાળાઓએ ગુણોત્ત્સવમાં A ગ્રેડ મેળવ્યો છે. જે આ તાલુકાની શૈક્ષણિક પ્રગતિ દર્શાવે છે.

પ્રેરક : ચંદ્રકાંતભાઈ વ્યાસ
ડાયરેક્ટર, 'પ્રેમની પરબ' - સાયલા

નેત્રયજ્ઞ

સાયલા શ્રી રાજ-સોભાગ આશ્રમ સંચાલિત આંખની હોસ્પિટલમાં નીચે મુજબ દાતાઓની ઉત્તમ ભાવના અને સહાયથી યોજાયેલ નેત્રયજ્ઞમાં નીચે મુજબ Free Operation થયેલ છે. સર્વે દાતોઓને ખૂબ ખૂબ અભિનંદન.

- તા. ૦૧-૦૪-૨૦૧૬થી તા. ૩૦-૦૪-૨૦૧૬ માટે પાલનપુર નિવાસી હાલ એન્ટર્પર્પ, બેલ્લુયમ સ્થિત શ્રીમતી અનિલાભેન અને સુરેશચંદ્ર મહેતા-તેઓની હ૦મી લગ્નતિથિ નિમિત્તે, હસ્તે રાજકુમાર-નિમા-પિનાકી-માયા-રૂપા-બેલા-આદર્શ તરફથી નેત્રયજ્ઞ રાખવામાં આવેલ જેમાં આખા મહિના દરમ્યાન ૩૭૦ આંખના ઓપરેશન કરવામાં આવેલ.
- તા. ૨૦-૦૬-૨૦૧૬ના કસ્તુર જ્વેલર્સ - લંડન હસ્તે રાજીવી વોરા તરફથી નેત્રયજ્ઞ રાખવામાં આવેલ જેમાં ૪૦ આંખના ઓપરેશન કરવામાં આવેલ.
- તા. ૨૧-૦૬-૨૦૧૬ના સ્વ. સુખલાલભાઈ મહેતા તથા સ્વ. શ્રીમતી વજુંવરભેન મહેતા - લંડન, હસ્તે ચંદનબેન રમેશભાઈ શાહ તરફથી નેત્રયજ્ઞ રાખવામાં આવેલ જેમાં ૩૪ આંખના ઓપરેશન કરવામાં આવેલ.

શ્રી રાજ-સોભાગ સત્સંગ મંડળ સંચાલિત

આશીર્વાદ વિકલાંગ કેન્દ્ર - સાયલા

ક્ષમતા કેન્દ્ર - લીબિડી

ઉપાસના વિકલાંગ પુનર્વસન કેન્દ્ર - સુરેન્દ્રનગર

એપ્રિલથી જૂન, ૨૦૧૬ : કાર્ય અહેવાલ

આશીર્વાદ, ક્ષમતા અને ઉપાસના

સેન્ટરની પ્રવૃત્તિઓ

૨૦ એપ્રિલથી ગ્રાણોય સેન્ટરમાં બાળકોને જૂન પાઠીખ સુધી વેકેશન (વિકાસ તથા દિશાના બાળકોનું વેકેશન નહોતું) દરમિયાન ગ્રાણોય સેન્ટરના આસપાસના શહેરી તથા ગ્રામ્ય વિસ્તારમાં સ્ટાફ દ્વારા બાળકોનું સર્વેક્ષણ તેમજ અન્ય વિકલાંગોનું સર્વેક્ષણ કરવામાં આવ્યું. જેમાં અંદાજે ૬૦ જેટલાં જુદી જુદી વિકલાંગતા ધરાવતા બાળકો મળી આવ્યા અને તેમના વાલીની મિટીંગ ગ્રાણોય સેન્ટરમાં રાખી તેમને સંસ્થા વિશે માહિતી આપી. તેમના બાળકોને આ સેન્ટરોના લાભ લેવા માટે માર્ગદર્શન આપ્યું, જેમાંથી જૂન પથી એટલે કે વેકેશન પછી નવા પપ બાળકો સેન્ટરમાં આવતા થયાં. તેમાં ઉપાસનામાં ૨૮, આશીર્વાદમાં ૨૦ અને લીબિડી ક્ષમતા કેન્દ્રમાં ૬ મળી હાલ ગ્રાણોય સેન્ટરના તે કેર સેન્ટરના બાળકો તેમજ કસરત અને દવા મેળવતા મળીને હાલ ૨૧૬ બાળકો જુદી જુદી સેવાઓ મેળવી રહ્યા છે. બીજા દિવ્યાંગો મજ્યા તેમનું નીડ એસેસમેન્ટ કરીને તેમને જરૂરી સેવાઓ પૂરી પાડવામાં આવશે.

આ વેકેશન દરમ્યાન સંકલિત સમુદ્દર્ય આધારિત આજીવિકા કાર્યક્રમ દ્વારા સાયલા તાલુકાની ૨૦ વિકલાંગ બહેનોની સિવણવર્ગની વ્યવસાયલક્ષી તાલીમ

લઈ રહ્યા હતા જે એપ્રિલ માસમાં આ વર્ગ પૂરો કર્યો.

કુપોષણ ગુજરાત મહાઅભિયાન અંતર્ગત બાળ અમૃતમૂલોકાર્પણ અને મિશન શક્તિ કાર્યક્રમ આરોગ્ય વિભાગ દ્વારા યોજાયો, જેમાં વન અને પર્યાવરણ મંત્રીશ્રી મંગુભાઈ પટેલ તથા સાયલા, ચોટીલાના ધારાસભ્યશ્રી કિરીટસિંહજી રાણા અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લા કલેક્ટરશ્રી ઉદિત અગ્રવાલ સાહેબે તથા જિલ્લાના આરોગ્ય અધિકારીશ્રીએ સંસ્થાના બાળકોની મુલાકાત તેમજ પ્રવૃત્તિ વિશે જાણકારી મેળવી અને રાજ-સોભાગ સત્સંગ મંડળમાં પ.પૂ. ભાઈશ્રીના આશીર્વાદ મેળવ્યા અને પ.પૂ. ભાઈશ્રી સાથે ભોજન લીધું. આ કાર્યક્રમમાં સાયલા જ્લોકના ૪૦૦ જેટલા આશાવર્કરોએ ભાગ લીધો.

અંધજન મંડળ, વખાપુર, અમદાવાદ આયોજિત સંકલિત સમુદ્દર્ય આધારિત આજીવિકા કાર્યક્રમ દ્વારા ભુજ, સાયલા, બારેજા, જોધપુર અને કપડવંજના સ્ટાફ તથા વિકલાંગ વ્યક્તિઓ માટે ઓર્ગેનિક ખેતી તાલીમ આશીર્વાદમાં યોજાઈ. જેમાં મહારાષ્ટ્રશ્રી શ્રી નીતિનભાઈ વાડકર તેમજ અંધજન મંડળથી શ્રી ભરતભાઈ જોખી, શ્રી જ્યોતિષભાઈ ચૌધરીએ હાજરી આપ્યી. જેમાં વિકલાંગોને તાલીમ આપવામાં આવી.

સંકલિત સમુદ્દર્ય આધારિત આજીવિકા પ્રોજેક્ટ અંતર્ગત ૧૦૩૨ દિવ્યાંગોનું નીડ એસેસમેન્ટ કરવામાં આવ્યું જેમાં ગામડામાં તેમના ધેર જઈ તેમની જરૂરિયાત વિશે જાણકારી મેળવી.

સંકલિત સમુદ્દર્ય આધારિત આજીવિકા પ્રોજેક્ટ દ્વારા ૨૭ સ્વ-સહાય જૂથના ૮૦ દિવ્યાંગ મહિલા સભ્યોને મિશન મંગલમૂલ અંતર્ગત સુરેન્દ્રનગર જિલ્લા

લાઈવલીહુડ મેનેજર અને સ્ટાફ દ્વારા Management & Microfinance ની તાલીમ આપવામાં આવી.

સંકલિત સમુદાય આધારિત આજીવિકા પ્રોજેક્ટ દ્વારા પ્રોજેક્ટ રીવ્યુ મિટિંગ આશીર્વાદમાં યોજાઈ જેમાં કચ્છ, અમદાવાદ અને સુરેન્દ્રનગરના પ્રોજેક્ટ સ્ટાફને શ્રી ભરતભાઈ જોખી દ્વારા ગ્રાણ માસની કરેલી કામગીરી તેમજ આગામી ગ્રાણ માસનું ખાનીગ કરવામાં આવ્યું.

દિવ્યાંગો માટે જિલ્લા રોજગાર કચેરી અને અંધજન મંડળ દ્વારા રોજગાર મેળો તેમજ દિન દ્યાળ ઉપાધ્યાય ગ્રામીણ કૌશલ્ય યોજનામાં તાલીમ મેળવવા માટે માર્ગદર્શન પુસ્તક પાડવામાં આવ્યું જેમાં ૪૦ દિવ્યાંગોએ ભાગ લીધો.

નેશનલ ટ્રસ્ટ દ્વારા ચાલતા પ્રોજેક્ટ અંતર્ગત જિલ્લા સમાજ સુરક્ષા અધિકારીએ બાળકોની પ્રવૃત્તિ વિશે તેમજ સંસ્થાની જાણકારી મેળવી.

૮ જૂનના રોજ બાળ આયોગ અને બાળ અધિકાર અને લાઈવલીહુડ વિભાગ, ગાંધીનગરના સેકેટરીશ્રી સંજ્યભાઈ કે. મોટીએ સંસ્થાની વિઝીટ કરી બાળકોની જુદી જુદી પ્રવૃત્તિઓ નિહાળી અને સંસ્થાના ડાયરેક્ટર સાથે મિટિંગ યોજ તેમજ તે દિવસે લાઈફ ઇન્સ્યોરન્સ કોર્પોરેશનના ઉઅધિકારીઓએ અગાઉ આપેલ બસનું ઇન્સપેક્શન કર્યું અને સંસ્થાની પ્રવૃત્તિઓ નિહાળીને સંસ્થાને અભિનંદન આપ્યા.

ફેફલાઈન્ડ પ્રોજેક્ટ, પોરબંદર અને સુરેન્દ્રનગરના બાળકોની ફિલ વિઝીટ શ્રી કૃપાબેન વેલાણી, શ્રી આર. એસ. જાદવ તથા શ્રી દિપકભાઈ ચૌહાણે કરી.

અંધજન મંડળ 'વખાપુર, અમદાવાદથી શ્રી નંદિનીબેન રાવલ તથા શ્રી વિમલબેન થવાની આવ્યા. તેમણે આશીર્વાદના સ્ટાફ મેભરોની વાર્ષિક કાર્યસમીક્ષા મિટિંગ લીધી.

જિલ્લા મેન્ટલ હેલ્થ પ્રોજેક્ટ અને અંધજન મંડળ દ્વારા ગ્રાન માસમાં ચોટીલા તાલુકામાં રેફરલ હોસ્પિટલ, ચોટીલામાં ૨૦૫ માનસિક બિમાર વક્તિઓને તેમજ વઢવાણ તાલુકામાં ઉપાસના સેન્ટર, સુરેન્દ્રનગરમાં ૪૪૮ માનસિક બિમાર વક્તિઓને દવાઓ આપવામાં આવી રહી છે.

સ્પોર્ટ્સ ઓથોરિટી ઓફ ગુજરાત અને સ્પેશયલ ઓલિમ્પિક્સ ગુજરાત દ્વારા આયોજિત દિવ્યાંગ ઐલારીઓ માટેનો સમર્ફેટ યોજાયો જેમાં શ્રી ઈલાબેન રામાનંદી સાથે ગ્રાન સેન્ટરના દ બાળકોએ ૧૦ દિવસ ભાગ લીધો.

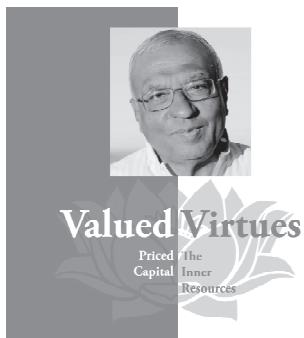
જનજગૃતિ

૨૭ જૂન હેલર કેલર જન્મદિવસની ઉજવણીના ભાગરૂપે આશીર્વાદમાં બાળકોની રમત સ્પર્ધા યોજાઈ અને બાળકોને હેલન કેલર વિશે માહિતી આપી તેમજ ક્ષમતા કેન્દ્રમાં શક્તા વિદ્યાલયના બાળકો અને ઉપાસના સેન્ટરના બાળકોને મ્રાથમિક શાળા નં.૨ સુરેન્દ્રનગર લઈ જઈ હેલન કેલર વિશે માહિતી આપી.

મુલાકાતીઓ

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગાંધીનગરથી શ્રી અમિખાબેન શાહ આવ્યા. તેમણે સંસ્થાની તેમજ ડોણીયા અને ધાંધલપુર ગામમાં વિકલાંગ બહેનોની મુલાકાત લીધી.

— આર. એસ. જાદવ
આશીર્વાદ વિકલાંગ ટ્રસ્ટ, સાયલા

2. AWAKEN YOUR ENTHUSIASM AND STRENGTHEN YOUR WILL POWER

With sparkling glow on his face, Bhaishree continued with the first inner trait called "Enthusiasm". With spirited voice he said "Enthusiasm is your greatest ally. Your energy and enjoyment; drive and dedication are sustained by enthusiasm. It will stimulate you and greatly inspire others too. We must find ways to cultivate this behavior in our own life."

Wanting us to get inspired from a teenager's life story, Bhaishree said, this is a tale of a young boy whose father passed away burdening him with huge debts. Whatever little they possessed was taken over by the moneylenders. Unable to cope up with the distressed situation, his mother committed suicide. With just a pair of clothes that he wore, the boy was forced to become a street dweller.

Deprived of basic necessities the boy could not educate himself, but attitude determines direction. Hope sees the invisible and achieves the impossible. Integrating his inner strength, the boy then decided to fight the battle of his life. Morning and evening, he started distributing newspapers. During afternoon he polished shoes. With the earnings he managed to attend school classes at night. He well understood that by means of education he could utilize his potential to the fullest and would be able to create an identity of his own. Soon he himself owned a newspaper stall. Progressively he became a prominent industrialist. Several years later while sitting in his office chamber, a young man came and requested him "Sir I wish to serve your organization. Will you employ me? "I have no vacancy for people like you" replied the industrialist. "But sir, your company has been recruiting people and I assure you that I shall work hard" the young man appealed. "True, but we want much more. Our company has been appointing those who have burning desire to excel in life. We are looking for those who have winning spirit in them, people with extra ordinary courage and enthusiasm to reach the top and not those who just want to end up doing routine job. There is no scarcity of opportunity, there's only scarcity of resolve to make it happen."

Ocean of enthusiasm, Swami Vivekanand in his life was always positively whirling high up to reach the sky. His life, his thoughts and writings, everything was so exemplary. Once, his fellow guru brother Bhumanand was passing through a disheartened and digressed phase. Losing interest, he became lethargic in his pursuits of attaining higher

realms of spirituality. Looking at him with a sharp edged gaze, Swami Vivekanand commented "Hello Bhumanand, why do you seem to be so dull and dejected." "Swamiji, I have lost my enthusiasm." Bhumanand truthfully replied. "That's least expected of a person like you Bhumanand." Swamiji exclaimed. Accepting his helpless situation Bhumanand replied "Even after trying hard and putting many efforts I am unable to come out of the negative downbeat spell. I wonder swamiji how you can, forever remain so fresh, cheery and lively" "No Bhumanand, at times I too get overcast by such dark gloomy spell, but in those murky times I observe and thoroughly examine my mind. I grab and throw away those negative thoughts. Exhilarating positive thoughts, I redirect the harmful negative flow that holds me back or keeps diverting me from my objective." Remember Bhumanand said Swamiji, "Whenever you find your enthusiasm deflating you need to practice this."

Like Bhumanand we too felt asking the same question to our Swamiji, Param Pujya Bhaishree. "Bhaishree, what is your secret of remaining delightfully divine? Sharing his secrets our Swamiji came up with several practical, effective and enchanting cures, helping us in dispelling the dim and shadowy overtures of our obsessed weak mind.

With mischievous smile he stated, "In such miserable moments be outgoing and with smiling face and cheerful spirit, meet and talk with the person who first comes your way. Call up few fun loving friends and even if they are busy take few minutes of theirs, crack few jokes and build up the jovial mood. Enthusiasm keeps you mingling with those likeminded individuals who are trustworthy and capable. Jovial heart and determined will is the winning combination. Sustaining your motivation it will help you plan more effectively by paying more attention to the detail. Each day you shall leap out of bed to perform outstandingly. If that isn't possible read some inspirational books as they would break the monotony of uncreative boring life and pep up your lost inclination. It shall never isolate you in depressed moods. Make a habit of writing. Writing can be so powerful. It has many life enhancing benefits. It shall boost your motivation on daily basis. It forces you to crystallize your thoughts into written content, which simultaneously forces you to think deeper into the topic that is important to you. Several powerful realizations and perfect solutions are then discovered, which enable you to fight many of those challenges that seem to be impossible."

Conclusion: Looking straight in our eyes Bhaishree affirmed "The only way to live in the midst of jarring influences is by awakening your enthusiasm and strengthening your will power. With noble mannerisms and fineness of character, we must endure our destiny together with an everlasting heart full of love."

– Vikrambhai

**The Nectarean Precepts -
Vachanamrut in English**

Letter 84

V. S. 1946

Brother, this is the very least that you must definitely do :-

1. Is the one that resides within the body and thinks these thoughts different from the body ? Is it happy or sad ? Think upon this.
2. Suffering is inevitable, and the reasons behind this suffering are evident too; yet if this never occurs then read some of my past, and you shall realise it. The only way to overcome it is to rid oneself of all attachment within and without.
3. This riddance is certainly possible, a state beyond it can certainly be experienced, this I can vouch for.
4. To attain that, compete renunciation is essential. One has to surrender oneself at the feet of an enlightened master (who has freed himself from the knots of delusion).
5. Make sure you analyse those emotions which lead to this surrender, so that they may remain unchanged for ever. If your predestined role in the world has strong ties, then even with partial or no renunciation do not forget the above.
6. To begin with know your own life by any means. This is so that you may attain the ultimate state of equanimity in the future. For now get rid of all laxity.
7. Keep all your mental faculties associated with this lifetime free from the desire for sensual pleasures.
8. Life is short, problems are many, and yet if renunciation is not possible, then remember the below time and again.

1. Inculcate a deep curiosity for That which is.
2. Know the world to be a prison.
3. Perform all your duties as if there were no past karma. Yet if your past karma becomes an obstacle, then regret it not.
4. Worry infinitely more about the soul than you worry about the body, for it is in this one birth that we have to overcome infinite lifetimes.
5. Where necessary, go against the flow.
6. At each available opportunity do whatever is possible.
7. Develop a mindset that focuses on the outcome of your actions
8. Attain the highest state of self-realisation & conduct yourself in accordance with that realisation.
9. Moment to moment, fall not from the awareness of the self. That is my advice and that is dharma.

- Sujit Nagda

A note on the wonder

that is Bhaishree

I have never met anyone like Param Pujya Bhaishree. In my two and half decades as a journalist, I have met all kinds of people – politicians, bureaucrats, policemen, doctors, saints, scholars, researchers, scientists, businessmen, actors, lunatics, strugglers, sufferers and what-have-you. My professional experience has honed my acutely critical eye and my judgement.

Never have I met someone who demonstrates the inner stillness as vocally and as lucidly as P.P. Bhaishree. Never have I met someone whose gaze is more unwavering or deeper or clearer. Never have I met anyone who has the same centredness

every breath, every second.

I have been in this marg for over eight years. While I have not been a very good disciple, I have attended most of His swadhyays. Right from my arpanta, I have been watching P.P. Bhaishree with fascination. After each swadhyay, he accepts everyone's greetings and pranaams individually. As each person nears him and greets him, his eyes remain steadily on him or her. As the person moves on, his eyes shift to the next in the queue with the same steadiness and benevolent expression. Try as you might, you will not get to see one line on his face alter momentarily or the flimsiest hint of a difference in his eyes. Not for him the familiarity of someone known, the comfort of someone close to him, the fondness for a devout disciple, or the flicker of distaste for a pesky follower.

It must be some kind of a record, for I have been observing him all these years, not so much to keep vigil but primarily because his face is so magically uplifting you want to watch him infinitely. It is a wrench to shift your gaze from him to an earthly person.

In all these years, I have been floored by his disarming gentleness which is a feat for any Guru, besieged as he is by the cluttersome world of myriad followers. He makes time for each one of us, regardless of his schedule. He never hurries us, and yet manages to attend to his endless pile of work with a perfection that cannot belong to this world. Indeed, even to a stranger, it's evident that P.P. Bhaishree inhabits a world that's way different from ours – a world where there is no movement, no stagnation, no sansar, no sanyas, no pain, no desire, no emotion, no momentariness, nothing but the certitude of peace and everlasting joy.

You can overtly see and tangibly feel

P.P. Bhaishree's complete freedom from any overt or even subtle shades of negativity such as irritation, pride or pretence. They say spirituality is a matter of experience, not intellect. Without meaning to sound irreverent, I would say watching him for even a minute is more educative than reading all the scriptures. He embodies and objectifies the wholesomeness of pure bliss for us lesser mortals. He presents a vivid, concrete picture, and makes you covet that inner peace and tranquillity more than any amount of reading can do.

As a thumb rule, human beings shun inferior people and inferior surroundings. We aspire to perpetually migrate to a higher good in a material world. That's the reason we avoid being with people who cannot make us happy. Given that proclivity, I wonder what P.P. Bhaishree feels when he has to deal with us, when he is constantly called upon to take care of us, help us uplift ourselves. I feel gratitude and awe at the depth of his compassion for us. What does it feel like to be him? Is it an effort for him to transit into our space, for our sake, or does he straddle both his world and ours at the same time? Does he use up energy coming down to our level and talking to us in our accustomed language, or does he simply tap a minuscule part of his boundless self? Does he feel boxed in and yearn to slip back into his rubric? These mysteries belong to a wondrous realm that only he is a part of, and that which, with his grace and our zeal, we will graduate to some day.

It's said when you seek something with all your being, the universe connives to get it for you. At some level, I must have craved a Guru like P.P. Bhaishree. There is something like getting used to goodness. And there must be something like getting used to Godliness. I hope and pray I never

ever do that. I hope and pray we validate his relentless and selfless efforts by moving ahead on our spiritual journey. That's the least we can do, as dakshina, to a Guru who wants nothing but the best for us, who needs nothing that we can give, and who is so keen to give us that priceless gift of a glimpse into

ourselves, if only we stretch our hand.

*Mere dil mein jagah Khuda ki khaali thi,
Dekha wahan pe aaj tera chehra hai;*

*Main bhataktा huā sa ek baadal hoon,
Jo tere aasmaan pe aake thehra hai.*

– Seema Kamdar

Practical Spirituality

Whether we are an adult or whether a child

Whether our mind is tamed or whether it runs wild

One thing we all need and always do desire

Is to feel happy, energetic and never to tire

But the truth is that we all feel the high and low

In the fast moving world we do tend to become slow

Our hearts beat fast and our minds lose control

Each and every time we face life's ever changing role

Now is the opportunity to behold and hear

The pious words of our sadguru and feel the real cheer

An epitome of peace, a man of true wonder

Able to always guide us and never let us wander

A perfect example of living free inspite of body bondage

Doing all the daily activities yet remaining detached like a sage

Come, see, listen, feel and experience the inner poise and outer charm

Of the sadguru who protects us from all internal and external harm

He teaches us the art of a peaceful balanced living

By meditating and eventually becoming a spiritual being

Life is short and time is quickly passing by

So let's know our soul and heave a pleasant sigh

Learn to see God in all and make the world a better place

Enjoy life to its fullest, living under His grace.

– Minalben

One day in ‘Dev-Lali’!

Being able to meaningfully spend time with our dearest Param Pujya Bhaishree has an incomparable value to it. Spiritual expeditions with him always uplift our enthusiasm and re-kindle our spirits.

The dawn of 26th June 2016, Sunday, brought a bundle of excitement and eagerness for us, since we were going to Deolali with Pujya Bhaishree. A cloudy day dawned and all of us embarked on the journey, ready to revitalize our positive energies.

Enroute to Deolali, we stopped at Dharmachakra Prabhav Tirth, 12 kms from Nashik. This three-floor temple with its glorious architecture and spiritual aura was a beautiful start to our day.

At the first level, in the centre of the temple was the Choumkhji – four idols of Lord Parshvanath. There were also replicas of holy pilgrimage shrines – magnificent sculptures of Siddhacahal, Aabu, Girnar and Samet Shikhar, ensuring that wherever we turn our eyes, we could see the Almighty.

A 12-foot high idol of Lord Mahavir was placed in the basement. Looking at the serene eyes of Vitraag Bhagwan, we could sense his equanimity and detachment, and made us forget the outside world and help come closer to our own peaceful nature. By truly being present in

the moment, we felt alive, energized and filled with devotion for not only Vitraag Bhagwan, but also our Guru standing right beside us, because of whom we are more aware of the Lord’s virtues.

To the stunning view of green landscapes, our journey towards Deolali continued. On entering the premises of C. U. Shah Sanatorium, we felt welcomed by its vastness, soothing ambiance and cleanliness. These are just a few of the many extraordinary characteristics of this place. This sanatorium is not only equipped to cater to needs of its guests, but also has infused spiritual elements like the swadhyaya hall and arrangements for Mahasatijis and Sadhvijis to reside.

The graced presence of learned Mahasatijis – Pritisudha MS, Madhusmita MS and 3 others, who most eagerly awaited Pujya Bhaishree’s arrival added to the divinity of the experience. The happiness of their souls and the joy in their hearts could be clearly seen in their eyes and their devotion towards Pujya Bhaishree could be heard in their voices.

We have heard Pujya Bhaishree’s words countless times; we have also believed that we have understood him and his teachings extensively and we take pride in that. However, we have never been more mistaken. We haven’t achieved a bit of what we are striving to achieve. Our Sadguru knows our state better than we

can ever do. This is the truth which Gangasati explains to Paanbai in the poignant bhajan – “છૂટાં છૂટાં તીર રે અમને” taken as the topic for first swadhaya.

Teachings of a Sadguru are not meant to be tantalizing; rather they will be plain and forthright, meant to penetrate our hearts like a purposefully targeted arrow. There is one and only one thing to know, to learn – ‘The Soul’ – the true jewel. Instead of doing what had to be rightfully done, we have meaninglessly spent time on gathering ineffectual pieces of information.

“જગો મારા ઘારા પ્રાણ, નથન ખોલો નામના;
સુતા રહેશો ક્યાં સુધી, જગો મારા ઘારા પ્રાણ.”

The swadhaya was followed by bhajans, resonating in the room and in the chambers of our minds and hearts.

Having equal proficiency in 5 languages, Mahasatiji Pritisudha sang bhajans that she had composed herself and she was accompanied by the sweet voice of Mahasatiji Madhusmita. The divine words of her bhajans filled us all with joy, and seeing their reverence and devotion for Pujya Bhaishree, increased our bhakti bhaav further. Every word spoken in that room reflected the importance of a guru, bitter truths of this world and the pre-requisites for learning the ultimate truth.

“સાર આ સંસારમાં ના જોયો રે,
બધી રીતે તપાસતાં;

મૃગજળ પીવા કામ ના આવે,
વર્થ ઈન્ડજાળમાં હું મોદ્યો રે.”

After relishing lunch, we gathered for the second spiritual feast that included explanation of Letter Number 816 from the Vachnamrut and another round of Kirtan-Bhakti.

This particular letter from Vachanamrutji, addressed to Ambalalbhai after the demise of Saubhagbhai, sheds light on the 4 pre-requisites to reach the desired goal: this human birth, detachment, shelter of an enlightened master

When the compassionate words of a Guru truly reaches our core, our sense of discrimination and our ray of concentration undoubtedly becomes pretense-less and increases manifold with each waking moment.

So, each moment, we have a choice to make: either continue living an illusion of grandeur or we can be humble and persist to lead our lives with ever-increasing devotion for our Sadguru and his words of wisdom.

“કોરિયું નાનું ભલેને હું,
સદાયે રહું છું જગમગતું;
સૂરજ પાસેથી શીખ બધાને મળે છે,
પથદર્શક બનનારે બળવું પડે છે,
સામે આવેને ભલે જગનું અંધારું,
તો યે હૈયાની હું હિંમત ના હારું.”

– Zeel

‘એકાંત મૌન આરાધના’ શિબિરના નિયમો

૧. એકાંત મૌન આરાધના શિબિર શરૂ થવાની હોય તે તારીખથી એક મહિના પહેલાં દેશ-પરદેશના મુમુક્ષુઓ અરજી પહોંચાડવાની રહેશે.
૨. શિબિરને આગામે દિવસે મુમુક્ષુઓએ આશ્રમમાં હાજર થઈ જવાનું રહેશે અને શિબિર પૂર્ણ થાય પછી જ આશ્રમ છોરીને જઈ શકશે.
૩. રૂમમાં નાસ્તો કરવો નહીં.
૪. આખો દિવસ આત્માનું અનુસંધાન રહે તે રીતે દરેક કમ ઉપરાંત સતત ચિંતન-મનન અને સુવિચારણા કરવી.
૫. મૌનપણે એકાંતમાં રહેતા સાધકને વૈરાગ્ય-ઉપશમભાવ વધે તે પ્રમાણેની ચર્ચા ખૂબ જ ઉપયોગી થશે.
૬. શિબિર સંચાલક તરફથી જે કાઈ સૂચના આપવામાં આવે તેનું ચુસ્તપણે પાલન કરવું.
૭. સ્વાધ્યાય, ભક્તિ, ધ્યાન અને સત્તસંગના સમયે પાંચ મિનિટ પહેલાં સ્થાન ગ્રહણ કરી લેવું.
૮. મોબાઇલ ફોન, છાંપું કે પત્રવહાર શિબિર દરમ્યાન સંપૂર્ણ બંધ રાખવા.
૯. આશ્રમની બહાર જઈ શકાશે નહીં.
૧૦. ઉપરોક્ત નિયમોનો ભંગ કરનાર સાધકને શિબિર સંચાલક શિક્ષા રૂપે જે કાઈ પ્રાયશ્ચિત આપે તેનું ચુસ્તપણે પાલન કરવાનું રહેશે.

જુલાઈ - ૨૦૧૬થી ડિસેમ્બર - ૨૦૧૬ સુધી રાખવામાં આવેલ શિબિર

મહિનો	એકાંત મૌન આરાધના શિબિર	આરાધના શિબિર
જુલાઈ ૨૦૧૬	શિબિર - ૮૦ તા. ૧૩ બુધવારથી તા. ૧૭ રવિવાર સુધી	તા. ૧૩ બુધવારથી તા. ૧૭ રવિવાર સુધી
ઓગસ્ટ ૨૦૧૬	શિબિર - ૮૧ તા. ૮ મંગળવારથી તા. ૧૩ શનિવાર સુધી	તા. ૮ મંગળવારથી તા. ૧૩ શનિવાર સુધી
સપ્ટેમ્બર ૨૦૧૬	એકાંત મૌન આરાધના શિબિર રાખવામાં આવેલ નથી.	આરાધના શિબિર રાખવામાં આવેલ નથી.
ઓક્ટોબર ૨૦૧૬	એકાંત મૌન આરાધના શિબિર રાખવામાં આવેલ નથી.	આરાધના શિબિર રાખવામાં આવેલ નથી.
નવેમ્બર ૨૦૧૬	શિબિર - ૮૨ તા. ૧૫ મંગળવારથી તા. ૧૮ શનિવાર સુધી	આરાધના શિબિર રાખવામાં આવેલ નથી.
ડિસેમ્બર ૨૦૧૬	એકાંત મૌન આરાધના શિબિર રાખવામાં આવેલ નથી.	આરાધના શિબિર તથા યુવા શિબિર તા. ૨૫ રવિવારથી તા. ૩૧ શનિવાર સુધી

આજ સુધી મેં તમને કહ્યું હતું કે આડોશી-પાડોશી પર પ્રેમભાવ રાખજો,
દુશ્મન પર પ્રેમ કરજો પણ આજે કહ્યું છું કે તમે બધા એકમેક પર પ્રેમ કરજો !

— ‘વિનોભાની વાતો’ માંથી

પૂ. લાડકંદ માણેકંદ વોરા ગલ્વ્સ હાઈસ્કૂલ, સાયલા તથા

પૂ. લાડકંદ માણેકંદ વોરા કોલેજ ઓફ આર્ટ્સ એન્ડ કોમર્સ, સાયલા

છેલ્લા ૧ હજુ વર્ષથી અવિરતપણે પ્રગતિ કરતી એક શૈક્ષણિક સંસ્થા જેનો પાયો ઈ.સ. ૨૦૦૦માં નખાયો અનો આજે એક મજબૂત, સુંદર, ગુણસમૃદ્ધ વડલો બની ગઈ છે તથા આજુ-બાજુના અનેક ગામોમાં જેની સુવાસ પ્રસરીને ઉભરી આવી છે, તેવી સંસ્થા એટલે પૂ. લાડકંદ માણેકંદ વોરા ગલ્વ્સ હાઈસ્કૂલ, સાયલા તથા પૂ. લાડકંદ માણેકંદ વોરા કોલેજ ઓફ આર્ટ્સ એન્ડ કોમર્સ, સાયલા. ફક્ત સાયલા ગામની કે તાલુકાની જ બાળાઓ આ સંસ્થામાં ભાષો છે તેટલું જ નથી પણ સુરેન્દ્રનગર શહેરની કેટલીય બાળાઓને આ સંસ્થાએ શૈક્ષણિક કારકીર્દ માટે આકર્ષી છે. તે એક આશ્ર્ય જ થયું કહેવાય અને તેની પાછળ જો કોઈ શક્તિ હોય તો તે છે પ.પૂ. બાપુજીના મૂક આશીર્વાદની. જેને નતમસ્તકે શતશત પ્રણામ કરી છીએ.

આ શૈક્ષણિક સંસ્થા સંપૂર્ણ સ્વનિર્ભર હોવાથી દેશ-પરદેશના દાતાઓના ઉત્કૃષ્ટ સહયોગથી તે આટલી બધી પ્રગતિ કરી શકી છે. તે દાતાઓનો ઉપકાર કેમ લૂલાય ? તેમની ભાવનાને પણ હાઈક વંદન કરીએ છીએ. તેઓના દાનનો પ્રવાહ પણ સંસ્થાની પ્રગતિની સાથે સાથે પ્રગતિ કરી રહ્યો છે. તે દાન ‘દાનકબાળા’ નામની યોજના હેઠળ સ્વીકારાય છે. આગામી શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૧૬-૧૭ માટે જાન્યુઆરી ૨૦૧૬થી શાળાની તથા કોલેજની કન્યાઓને દાનક લેવાનું શરૂ કરેલ છે, જેમાં જાન્યુઆરી ૨૦૧૬થી જૂન ૨૦૧૬ સુધી આવેલ ડોનેશનની વિગત દેશ પ્રમાણે નીચે મુજબ છે.

પૂ.લા.મા.વોરા ગલ્વ્સ હાઈસ્કૂલ, સાયલા (કુલ સંખ્યા = ૪૬૦)		પૂ.લા.મા. વોરા આર્ટ્સ એન્ડ કોમર્સ કોલેજ, સાયલા (કુલ સંખ્યા = ૩૪૫)		
દાતાશ્રીઓ	દાનક બાળાઓ	દેશ	દાતાશ્રીઓ	દાનક બાળાઓ
૫૮	૬૮	ભારત	૨૫	૩૨
૨૨	૬૪	યુ.કે.	૧૦	૩૬
૦૬	૧૩	યુ.એ.ઇ.	૦૨	૧૦
૦૨	૦૫	યુ.એસ.એ.	૦૧	૦૧
૦૬	૧૧૧	કેન્યા	૦૮	૧૨૮
૮૫	૩૨૧	કુલ	૪૭	૨૦૭

કેટલાક દાતાશ્રીઓએ એક કરતાં વધુ કન્યાઓને એકી સાથે ન્રણ-ન્રણ વર્ષ માટે એટલેકે આગામી વર્ષો માટે પણ દાનક લઈ શિક્ષણ અપાવવાની આર્થિક જવાબદારી સ્વીકારી શાળા તથા કોલેજને અવિરતપણે પ્રગતિ સાધવાનું બણ આપેલ છે અને અન્યોને પ્રેરણારૂપ બનેલ છે. ઉપરોક્ત સર્વ દાતાઓની અંતરભાવનાને અમો હૃદયથી વંદીએ છીએ. આ બાબતે વધુ માહિતી માટે :

શ્રી જયસુખમાર્ય મહેતા, લંડન – +447830294060 E-mail : jaysukhmehta@googlemail.com
શ્રી પ્રદીપમાર્ય પારેખ, વડોદરા – +919909921355 E-mail: pradipbgb5555@gmail.com

હવે પણીના સંરથાના કાર્યક્રમોની સૂચિ

૧. ગુરપૂર્ણિમા મહોત્સવ

૨. પર્યુષા મહાપર્વ

૩. આસો માસની

આયંગિલની ઓળિ

૪. શ્રીઆત્મસિદ્ધિશાસ્ત્ર અવતરણાદિન
તથા પ્રભુશ્રીનો જન્મદિન

૫. દિવાળી મહોત્સવ

૬. પરમ કૃપાળુદેવની જન્મજયંતી

૭. પૂ.ભાઈશ્રી તથા પૂ. ગુરુમાનો
જન્મદિન

૮. પૂ. બાપુજીની પુષ્યતિથિ

૯. આશ્રમ સ્થાપના દિન

- અષાઢ સુદ ૧૪થી અષાઢ વદ ૧, તા. ૧૮ જુલાઈ ૨૦૧૬
સોમવારથી તા. ૨૦ જુલાઈ ૨૦૧૬ બુધવાર સુધી
- શ્રાવણ વદ ૧૨થી ભાદરવા સુદ ૪, તા. ૨૮ ઓગસ્ટ ૨૦૧૬
સોમવાર થી તા. ૫ સપ્ટેમ્બર ૨૦૧૬ સોમવાર સુધી
- આસો સુદ ૭ થી ૧૫, તા. ૮ ઓક્ટોબર ૨૦૧૬ શનિવારથી
તા. ૧૬ ઓક્ટોબર ૨૦૧૬ રવિવાર સુધી
- આસો વદ ૧, તા. ૧૭ ઓક્ટોબર ૨૦૧૬ સોમવાર
- આસો વદ ૧૫થી કારતક સુદ ૧, તા. ૨૮ ઓક્ટોબર ૨૦૧૬
શુક્રવાર થી તા. ૩૦ ઓક્ટોબર ૨૦૧૬ રવિવાર સુધી
- કારતક સુદ-૧૫, તા. ૧૪ નવેમ્બર ૨૦૧૬ સોમવાર
- તા. ૨૪ તથા ૨૫ નવેમ્બર ૨૦૧૬
ગુરુવાર અને શુક્રવાર
- માગશાર સુદ ૧૦,
- તા. ૩૧ ડિસેમ્બર ૨૦૧૬ શનિવાર

BOOK-POST
PRINTED MATTER

To,

From :
Shree Raj Saubhag Satsang Mandal
Shree Raj Saubhag Ashram
On National Highway No. 8-A,
SAYLA - 363430
Gujarat, INDIA
Tel : 02755-280533
Telefax : 02755-280791

“સત્પુરુષોનું યોગબળ જગતનું કલ્યાણ કરો.”